

OSTVARIVANJE CILJEVA
ODRŽIVOG RAZVOJA

Healthy Campus
certifikat
dodijeljen
Sveučilištu
u Splitu STR. 2

USPJEH SVEUČILIŠTA
U SPLITU

Potvrda
kvalitete i
uspješnosti
na WURI
ljestvici STR. 2

god XIV.
broj 153.
25. srpnja 2022.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

PRIJEM U GRADSKOJ VIJEĆNICI

ZAGREBAČKI REKTORIKOD GRADONAČELNIKA DUBROVNIKA

STR. 5

prof. Stjepan
Lakušić, Mato
Franković i prof.
Damir Boras

BORBA S KILOGRAMIMA

Hrvatska i Malta
prvaci su Europe
po pretilosti STR. 16

Silvija
Anić

Mate
Tavrčić

Ivona
Pupačić

NAJBOLJI STUDENTI
UMJETNIČKE AKADEMIJE
SVEUČILIŠTA U SPLITU

Studij
zahtijeva
cjelogodišnji
rad STR. 13

EKOLOGIJA I KNJIŽEVNOST

Bioetika u
djelima J. R.
R.Tolkiena STR. 22

OSTVARIVANJE CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA

Healthy Campus certifikat dodijeljen Sveučilištu u Splitu

PIŠE MILA PULJIZ

Krajem svibnja, Međunarodni savez sveučilišnog športa (FISU) je za 43 sveučilišta uključena u program Healthy Campus dodijelio oznaku Certified. Njih 18 dobilo je oznaku Platinum, najvišu razinu certifikata. Svečana dodjela, prva takve vrste održana je na Université Libre de Bruxelles (ULB). Ovaj vrijedan, ali i obavezujući certifikat, u ime Sveučilišta u Splitu primio je prorektor Tomislav Kilić.

-Projekt FISU Healthy Campus inicijativa je koja ima za cilj poboljšati dobrobit studenata u svim aspektima njihova života te uspostaviti interdisciplinarni sustav posvećen dobrobiti, zdravom načinu života i svijesti studenata o tim aspektima. Healthy Campus certifikat dodjeljuje se kao priznanje sveučilištima za napore

Certifikat se dodjeljuje kao priznanje za poboljšanje kvalitete života na kampusima, a postizanjem postavljenih kriterija splitsko sveučilište postavlja se uz bok poznatih svjetskih sveučilišta u kvaliteti studentskog života

“

Iznimno mi je drago što smo ispunili kriterij za prvi certifikat, a siguran sam da ćemo ispuniti i sve ostale kriterije za završni Platinum certifikat, kaže Toni Camulin, voditelj Odjela za studentski standard i sport Sveučilišta u Splitu

koje ulažu u poboljšanje kvalitete života na svojim kampusima. Postizanjem postavljenih kriterija Sveučilište u Splitu postavlja se uz bok poznatih svjetskih sveučilišta u segmentu kvalitete studentskog života. Bila mi je iznimna čast u ime Sveučilišta u Splitu primiti ovo priznanje. Posebno bih htio zahvaliti našem odjelu za studentski standard i sport koji su vrijedno i ustrajno radili kako bi se došlo do ovog vrijednog priznanja”, kazao je prorektor Kilić.

Program Healthy Campus, pokrenut od FISU-a prije dvije godine, proces je certifikacije za sveučilišta u području zdravlja i dobrobiti u svim njegovim aspektima. FISU je sa skupinom međunarodnih stručnjaka odredio 100 kriterija kako bi do-

SPLITSKA SVEUČILIŠNA ZAJEDNICA MOŽE BITI PONOSNA NASVOJE PRIPADNIKE KOJI SU DOBILI JOŠ JEDNO PRIZNANJE

Dragan Primorac i Vida Šimat itekako su zaslužili nagradu 'Slobodne'

O ovogodišnjima nagradama SD odlučivao je žiri u sastavu prof. Ivan Pavić (predsjednik), prof. Dijana Vican, prof. Leandra Vranješ Markić, prof. Vlatko Lipovac i prof. Ivan Urlić

PIŠE PROF. IVAN PAVIĆ

Slobodna Dalmacija već tradicionalno dodjeljuje nagrade za znanost u kategorijama godišnje nagrade i nagrade za životno djelo. Prva nagrada nosi ime Krune Prijatelja, a druga se dodjeljuje pod imenom Frane Bulića.

O ovogodišnjima nagradama odlučivao je žiri u sastavu prof. Ivan Pavić (predsjednik), prof. Dijana Vican, prof. Leandra Vranješ Markić, prof. Vlatko Lipovac i prof.

Ivan Urlić. Odlučili su jednoglasno da se godišnja nagrada dodijeli izv. prof. Vidi Šimat, a nagrada za životno djelo prof. Dragani Primorcu.

Prof. Dragan Primorac, pedijatar, forenzičar i subspecialist medicinske genetike je poznati znanstvenik i profesor, te javna osoba s različitim interesima i angažmanima.

Kada se ističe profesorski angažman profesora Primorca, dovoljno je kazati da se u ovoj ulozi pojavljuje pred studentima sveučilišta u Splitu, Rijeci i Osijeku. U inozemstvu

je kao redoviti profesor prisutan na prestižnim sveučilištima poput američkog Penn State University i University of New Haven te kineskom Xi'an Jiaotong University.

Kao znanstvenik prof. Dragan Primorac iznimno je aktivan, što potvrđuju brojni objavljeni radovi u najprestižnijim svjetskim časopisima i publikacijama. Vrlo je uspješan kao organizator znanstvenih skupova. Pod njegovim vodstvom i u suradnji s američkom Mayo Clinic na

rao u Hrvatskoj prisustvovao je više od šest tisuća znanstvenika iz 78 država, a za govornicu je izašlo više od 800 pozvanih predavača, među kojima čak osam nobelovaca.

Profesor Primorac je dobitnik više od 20 međunarodnih nagrada i odličja. Prvi u povijesti Penn State University, osnovanog 1855. godine, zaslužio je biti nositelj titule Global Penn State Ambassador.

Zbog iznimnog doprinosa u razvoju hrvatske i svjetske znanosti 2015. godine dobio je

odličje Reda Danice hrvatske s likom Rudera Boškovića, a iste godine biva nagrađen i Državnom nagradom za znanost, dok je tri godine kasnije okićen odličjem Red Ante Starčevića.

Vodeći američki tjednik 'Newsweek' je zbog svih mjera koje je, kao ministar znanosti, obrazovanja i sporta provodio prof. dr. Primorac, 2010. godine hrvatski obrazovni sustav prikazao kao jednog od najuspješnijih u svijetu, a prema istraživanjima američkog International Republican In-

stitute (IRI) iz 2007. godine građani Hrvatske su ga proglasili najuspješnijim ministrom u Vladi.

Mlada nada

Izv. prof. Vida Šimat dolazi iz reda mlade generacije, a osim nagrade Slobodne Dalmacije, dobila je već i nagradu za znanost Sveučilišta u Splitu za 2021.

Pogled na njezinu biografiju koja prikazuje niz nacionalnih i međunarodnih projekata, visoku citiranost znanstvenih radova, uspo-

prinio ostvarenju što većeg broja ciljeva održivog razvoja definiranih od Ujedinjenih naroda. Program se također fokusira na kriterije kao što su ravnopravnost spolova, smanjenje nejednakosti, povećanje uključivosti, čista i pristupačna energija, održivi razvoj zajednice, odgovorna potrošnja i proizvodnja, klimatsko djelovanje, partnerstva i sinergije između unutarnjih i vanjskih partnera Healthy Campus projekta.

"Healthy Campus doprinosi sveobuhvatnom zdravom, raznolikom i atraktivnom okruženju za studente. Svečana dodjela prvih oznaka Healthy Campus-a ispunjava nas zahvalnošću i ponosom", rekao je vršitelj dužnosti predsjednika FISU-a Leonz Eder.

Do sada je ovom projektu pristupilo 94 sveučilišta iz svih dijelova svijeta, a ukupno su 33 sveučilišta dosada ispunila više od 40% kriterija te zaradili neki od Healthy Campus certifikata. Sudjelujući u projektu određeno sveučilište može steći osnovni (Certified), brončani (Bronze), srebrni (Silver), zlatni (Gold) i platinasti (Platinum) certifikat. Ciklus certifikacije traje 3 godine, a na kriterijima se radi u fazama. Nakon svake faze slijedi evaluacija od FISU-a što ponekad zahtjeva i potencijalnu dodatna doradu po područjima kako bi se zadovoljio određeni kriterij.

Važno je naglasiti da postoje poznata svjetska sveučilišta poput onih iz Pekinga, Porta i Coimbre koja već posjeduju Platinum Certificate i mogu biti smjernica našem radu u različitim segmentima. Interni je cilj Sveučilišta u Splitu da sudjelovanjem u ovom projektu, na krilima postojećih aktivnosti, u ovom slučaju sveučilišnog sporta, utječe na razvoj ostalih segmenata studentskog standarda. Realizacijom kriterija Sveučilište postavlja elemente studentskog života u Splitu na razinu svjetskog standarda te svojim aktivnostima još jače pozicionira našu instituciju na međunarodnim rang-ljestvicama.

USPJEH SVEUČILIŠTA U SPLITU

Potvrda kvalitete i uspješnosti djelovanja

Sveučilište u Splitu se, kao jedino hrvatsko sveučilište na ovoj listi, natjecalo u dvije kategorije: "etičke vrijednosti" i "četvrta industrijalizacija" i svrstano je kao 18. odnosno 32. sveučilište na svijetu

Sveučilište u Splitu snažno kroči naprijed, što već treću godinu zaredom dokazuje i izniman uspjeh na ljestvici WURI ("World's Universities (with) Real Impact"), koja ukazuje na stvarni doprinos sveučilišta društvu te ističe kreativne i inovativne pristupe sveučilišnom istraživanju i obrazovanju.

Sveučilište u Splitu se, kao jedino hrvatsko sveučilište na ovoj listi, natjecalo u dvije kategorije: "etičke vrijednosti" i "četvrta industrijalizacija". U kategoriji "etičke vrijednosti" Sveučilište u Splitu je s primjerom dobre prakse – društveno korisnim učenjem – svrstano kao 18. sveučilište na svijetu, a u kategoriji "četvrta industrijalizacija" na 32. je mjestu.

"Raduje nas što je vrijedni rad brojnih naših djelatnika i studenata na razvoju i provedbi aktivnosti društveno korisnog učenja te digitalnog inovacijskog centra još jednom prepoznat na međunarodnoj razini. WURI rangiranje ističe sveučilišta koja, neovisno o dostupnim financijskim sredstvima, svojim inovativnim praksama postižu pozitivni utjecaj na razvoj društva. Priznanje nam je poticaj da nastavimo razvijati inovativne pristupe u obrazovanju i istraživanju, posebno one koje donose novu vrijednost našim studentima, tvrtkama i široj zajednici", kazala je prorektorica za znanost i inovacije prof. Leandra Vranješ Markić.

Sveučilište u Splitu

U kontekstu etičkih vrijednosti u obzir se uzima stvarni doprinos i razmjena društvene odgovornosti, etike i integriteta, a ne samo orijentacija na znanje i vještine potrebne za stvaranje materijalnog uspjeha. Kroz primjer dobre prakse prezentirane su aktivnosti u ovom području, od inicijalnih projekata, razvijanja Centra za

društveno-korisno učenje do organizacije međunarodne znanstveno-stručne konferencije koja je nedavno održana u Splitu. Društveno korisno učenje jedna je od aktivnosti koja se provodi u okviru SEA-EU projekta, gdje je Sveučilište u Splitu voditelj aktivnosti u okviru alijanse.

Aktivnosti Sveučilišta u

ovom su kontekstu prepoznate na međunarodnoj razini, a Sveučilište se prepoznaje upravo u kategoriji stvaranja boljih studenata koji aktivno osluškuju potrebe zajednice u kojoj djeluju.

Ove godine Sveučilište je u rangiranju sudjelovalo i u kategoriji "četvrta industrijalizacija" s dobrom praksom uspostave digitalnog inova-

“

WURI rangiranje ističe sveučilišta koja, neovisno o dostupnim financijskim sredstvima, svojim inovativnim praksama postižu pozitivni utjecaj na razvoj društva

“

Priznanje je poticaj da nastavimo razvijati inovativne pristupe u obrazovanju i istraživanju, posebno one koje donose novu vrijednost studentima, tvrtkama i zajednici, ističe prorektorica za znanost i inovacije prof. Leandra Vranješ Markić

cijskog centra Bluedih. Centar okuplja ključne istraživačke institucije u Dalmaciji, potporne institucije i tvrtke s ciljem implementacije naprednih digitalnih tehnologija u sektoru plave ekonomije. Uspostava centra jedan je od zadataka i strategije Sveučilišta u Splitu kako bi umrežili sve relevantne dionike te ostvarili uspješnu zelenu i digitalnu tranziciju regionalnog gospodarstva.

Posebno raduje i motivira to što Sveučilište u Splitu predano radi i ide ka ispunjenju svoje vizije, a to je postati vodeće regionalno sveučilište, prepoznatljivo u Europi i svijetu.

Vida Šimat

stavljenu mrežu međunarodnih znanstvenih suradnji opravdava odluku žirija i potvrđuje njenu znanstvenu izvrsnost.

Trenutno je vicekoordinatorka i voditeljica hrvatskog tima na Obzor2020 PRIMA projektu Bio-protective cultures and bioactive extracts as sustainable combined strategies to improve the shelf-life of perishable Mediterranean food "BioProMedFood". Na

projektu rade 44 suradnika iz deset znanstvenih i gospodarskih partnera iz pet zemalja Hrvatske, Turske, Italije, Španjolske i Slovenije, a istražuje se iskorištavanje nusproizvoda za dobivanje spojeva koji se mogu koristiti u prehrambenoj i drugom industriji. Također, suradnica je na projektima na kojima se istražuje potencijal biljke petrovac (motar), bioaktivni spojevi iz mora i njihov utjecaj na zdrav-

Dragan Primorac

SAŠA BURIĆ/CROPIX

lje ljudi, biotehnoški potencijal mirkoalgi iz Jadrana te inovativni pristupi u uzgoju i preradi dagnje.

Nakon mature dogodio se preokret kada sam saznala da Sveučilište u Splitu nudi studij Morskog ribarstva koji mi je, kao velikom zaljubljeniku u more, bio iznimno privlačan i drugačiji - ispričala je o svojim počecima prof. Šimat, a u međuvremenu je mnogo ulagala u svoje znanje, između

ostalog i odlascima na znanstvena usavršavanja u Dansku, Norvešku pa i u Italiju.

Danas ona radi na Sveučilišnom odjelu za studije mora, gdje je nositeljica kolegija vezanih uz tehnološke procese i sustave kvalitete u riboprerađivačkoj industriji.

Tvrđi kako nagrada Slobodne Dalmacije za nju ima posebno značenje, budući da promovira rad njezina tima i rezultate široj javnosti.

UNIVERSITY OF SPLIT, FACULTY OF ECONOMICS, BUSINESS AND TOURISM AND SCHOOL OF MEDICINE ANNOUNCE A CALL FOR APPLICATIONS FOR ADMISSION INTO THE JOINT POSTGRADUATE SPECIALIST STUDY PROGRAMME "MANAGEMENT OF HEALTHCARE ORGANIZATIONS"

DURATION OF THE STUDY PROGRAMME: 2 SEMESTERS / 60 ECTS

ACADEMIC TITLE: UNIVERSITY SPECIALIST IN MANAGEMENT OF HEALTHCARE ORGANIZATIONS (univ. spec. oec.)
THE STUDY PROGRAMME IS DELIVERED IN ENGLISH.
DEADLINE FOR APPLICATION SUBMISSION: 5 SEPTEMBER 2022

Applications are to be sent as registered mail via postal services at:
Faculty of Economics, Business and Tourism in Split, Centre for postgraduate studies, Cvite Fiskovića 5, 21 000 Split
include a note: Application for the Postgraduate specialist study programme

For more information, please contact:
Faculty of Economics, Business and Tourism in Split
Centre for postgraduate studies
E-mail: pds@efst.hr
Web: https://www.efst.unist.hr/

FACULTY OF ECONOMICS, BUSINESS AND TOURISM UNIVERSITY OF SPLIT

SVEUČILIŠTE U SPLITU MEDICINSKI FAKULTET UNIVERSITY OF SPLIT SCHOOL OF MEDICINE

PROGRAM CJELOŽIVOTNOG UČENJA

Ljetna škola Sveučilišta u Splitu

Programi Ljetne škole namijenjeni su studentima, mladim nastavnicima i svima drugima zainteresiranim za stjecanje dodatnog znanja

PIŠE
MILA PULJIZ

Ljetna škola Sveučilišta u Splitu proizašla je 2017. godine iz Ljetne škole Fakulteta građevinar-

stva, arhitekture i geodezije zbog poticanja internacionalizacije i međunarodne suradnje i mobilnosti na Sve-

učilištu u Splitu. Program cjeloživotnog učenja pod nazivom Međunarodna ljetna škola Sveučilišta u Splitu – Split

14th CROATIAN COCHRANE SYMPOSIUM

What kind of research is needed for our health system?

1st September, 2022

University of Split, School of Medicine

Registration fees:
 Early bird (until 31st July): 100 kn for patients, 200 kn for students, 400 kn for other participants
 From 1st August: 125 kn for patients, 250 kn for students, 500 kn for other participants

CME points will be awarded by Croatian Medical Chamber

Registration: www.cochrane.org/hr; Abstract submission deadline: 15th August, 2022

Cochrane Croatia

MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU

25

Summer School je osmišljena kao skup zasebnih zanimljivih i atraktivnih predmeta. Predmeti obrađuju suvremene teme iz različitih područja znanosti i umjetnosti.

Programi Ljetne škole namijenjeni su svim zainteresiranim polaznicima, uključujući studente, mlade nastavnike i svima drugima zainteresiranim za stjecanje dodatnog znanja, čak su neki programi Umjetničke akademije namijenjeni i srednjoškolcima.

Svake godine se mijenja i nadopunjuje ponuda programa. Predviđeno je da program traje pet dana, unutar kojeg se organizira teorijska i praktič-

na nastava. Završetkom programa u pravilu se stječu 2 ECTS boda te svaki polaznik dobije potvrdu o završenom programu.

I ove godine Sveučilište u Splitu u suradnji sa sastavnicama organizira programe Ljetne škole.

Detaljne podatke o organizaciji i prijavi na programe Međunarodne ljetne škole te popis svih ponuđenih programa prema znanstvenim područjima i sastavnicama Sveučilišta nalaze se na sljedećoj poveznici: <https://www.unist.hr/en/education/split-summer-school/about-split-summer-school>.

HUMANITARNA AKCIJA SVEUČILIŠNOG ODJELA ZDRAVSTVENIH STUDIJA

U Đardinu pregledano 150 ljudi, neki su odmah upućeni u bolnicu

PIŠE
MILA PULJIZ

Početkom lipnja uspješno je provedena javno zdravstvena humanitarna akcija godine pod nazivom "Javno zdravstvena humanitarna akcija Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija, udruge Hepatos i udruge veterana Domovinskog rata 158 brigade HV-a i 6. domobranske pukovnije HV-a, Split veteranima Domovinskog rata i građanima Splita".

Tijekom akcije, koja se održala u splitskom Đardinu, napravljeno je 130 pregleda kože, 156 analiza šećera u krvi, 97 fizioterapijskih aktivnosti, 52 određivanja statusa jetre te 70 pregleda krvnog tlaka i EKG-a.

Glede rezultata mogu vam spomenuti da je nekoliko ljudi odmah nakon učinkovitog EKG-a i krvnog pritiska odvedeno kolima hitne pomoći u KBC na zbrinjavanje, da je kod pregleda kože na moguće novotvorine utvrđeno dva do tri melanoma te 10 do 15 suspektnih karcinoma kože (bazoceleularni rak kože). Glede statusa jetre analizirane na fibroscanu, 60 posto ispitanika je imalo rezultate koji ukazuju na masnu jetru, što bi slobodno mogli nazvati epidemijom (što je inače zapaženo i na globalnoj razini kao svjetski fenomen!). Tijekom dva sata pregledano je oko 150 ljudi, od kojih smo nekoliko odmah uputili u bolnicu jer su došli u zapuštenom stanju i možda smo im

PAJUN PAUNOVIC/CROPIX

spasili život – kazao nam je pročelnik Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija, prof. Stipan Janković.

Aktivnosti su provodili stručnjaci i studenti Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija pod vodstvom profesora SOZS-a i stručno osoblje udruge HEPATOS. Akciju je podržao i ujedno prisustvovao i župan Splitsko-dalmatinske

županije te pročelnik Upravnog odjela za hrvatske branitelje, civilnu zaštitu i ljudska prava, gospodin Damir Gabrić, voditeljica i djelatnici Područne jedinice Split Ministarstva branitelja te brojni drugi. Rezultati akcije poslužit će i za diplomske radove studenata i istraživačke radove, a plan je da ova akcija postane tradicionalna.

županije te pročelnik Upravnog odjela za hrvatske branitelje, civilnu zaštitu i ljudska prava, gospodin Damir Gabrić, voditeljica i djelatnici Područne jedinice Split Ministarstva branitelja te brojni drugi. Rezultati akcije poslužit će i za diplomske radove studenata i istraživačke radove, a plan je da ova akcija postane tradicionalna.

FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Studenti FOI-ja prezentirali istraživanja na simpoziju u SAD-u

Studenti su prezentirali istraživanja vezana uz prilagodbu studija osobama s invaliditetom s naglaskom na ulogu vršnjačke potpore i korištenje umjetne inteligencije

Deseti studentski međunarodni simpozij/10th Student's Symposium Learning održan je od 5. do 14. srpnja 2022. na Sveučilištu Cincinnati (Ohio) i na Sveučilištu Carlow u Pittsburghu (Pensilvanija).

Fakultet organizacije i informatike (FOI) Sveučilišta u Zagrebu ovaj je projekt započeo 2010. i od tada se kontinuirano, jednom do dva puta godišnje, organiziraju mobilnosti hrvatskih studenata u SAD-u i američkih studenata u Hrvatsku.

U okviru suradnje realizirano je stotinjak mobilnosti nastavnika i studenata. Voditeljica projekta je **prof. dr. sc. Violeta Vidaček Hainš**, a ovogodišnji predstavnici studenata FOI-ja su **Nikolina Bajkovec** i **Erik Đuranec**. Studenti su prezentirali istraživanja vezana uz prilagodbu studija studentima s invaliditetom, s naglaskom na ulogu vršnjačke potpore i korištenje umjetne inteligencije, dok je voditeljica projekta predstavila dosadašnje re-

zultate i planove za nastavak projekta.

Partnerska međuinstitucionalna suradnja

Simpozij je realiziran zahvaljujući velikoj podršci Uprave FOI-ja, Studentskoga zbora Fakulteta organizacije i informatike i Sveučilišta u Zagrebu, Studentskog centra Varaždin, Ureda za međunarodnu suradnju FOI-ja i Sveučilišta u Zagrebu, Varaždinske županije, Grada Varaždina, Općine Kneginec, Međimurske županije i Centra za podršku i razvoj karijera FOI-ja.

Posebna i velika zahvala ide Sveučilištu Cincinnati – TRIO McNair programu, Uredu za međunarodna strateška partnerstva UC, Fakultetu Clermont College UC, Carlow Sveučilištu u Pittsburghu i Hrvatskoj bratskoj zajednici na gostoprimstvu i organizaciji događanja u SAD-u. Bogatstvo Simpozija sastoji se u različitosti istraživačkih tema i interdisciplinarnom pristupu. Studenti su sudjelovali u

diskusijama koje su otvorile nove perspektive i mogućnosti budućih istraživanja s obzirom na njihovo područje stručnosti.

Studenti upoznali i američku kulturu i običaje

Osim istraživačkoga dijela, Simpozij je uključivao i kulturne i sportske sadržaje. Sudionici su imali prilike upoznati bogatu američku kulturu, povijest i običaje. U Cincinnatiju u državi Ohio posjetili su National Underground Railroad Freedom Center, spomenik oslobođenja Afroamerikanaca od robovlasništva. Osim putovanja kroz povijest, bilo je vremena i za praćenje utakmice lokalnog bejzbolskoga tima Cincinnati Reds.

U Pittsburghu, gradu čelika i gradu s više mostova od same Venecije, tim FOI-ja posjetio je Carnegie National History muzej, čija kolekcija predstavlja jednu od najbogatijih paleontoloških kolekcija fosilnih ostataka dinosaura. Nadalje, tu je i posjet muzeju velikog i po-

pularnog umjetnika Andyja Warhola, koji je rođen i školovan u Pittsburghu, a nije izostao ni posjet sudionika poznatoj Duquesne žičari, koja neprestano radi više od stotinjak godina. Razgledavanje veelebne Learning Cathedral Sveučilišta u Pittsburghu bilo je izuzetno zanimljivo. Ova institucija svojom gotičkom arhitekturom podsjeća na popularni Hogwarts u svijetu čarobnjaka Pottera.

Tim FOI-ja došli su pozdraviti i predstavnici Croatian Fraternal Union/Hrvatske bratske zajednice u Pittsburghu, koji priprema članak za objavu u popularnim novinama HRZ-e "Zajedničar". Posjet obiteljskom domu i zakladi nedavno preminulog uglednog profesora sa Sveučilišta u Pittsburghu, Thomasa Saatyja, kao i razgovor s gospodom Saaty bio je posebna i nezaboravan doživljaj. Kulturni dio simpozija u Pittsburghu završen je vožnjom brodom po rijekama oko grada te pogledom na prekrasne vizure. UNIZG

DUBROVNIK

Mato Franković primio rektora Borasa i izabranoga rektora Lakušića

Rektor Boras ovom prilikom istaknuo je kontinuiranu prijateljsku suradnju s Gradom Dubrovnikom i dubrovačkim Sveučilištem

Gradonačelnik Grada Dubrovnika **Mato Franković** primio je 11. srpnja 2022. u gradskoj vijećnici **prof. Damira Borasa**, rektora Sveučilišta u Zagrebu i **prof. Stjepana Lakušića**, njegova nasljednika na toj funkciji od 1. listopada 2022. Sastanku je nazočio i rektor Sveučilišta u Dubrovniku **prof. Nikša Burum**.

Rektor Boras osvrnuo se ovom prigodom na dva mandata na čelu zagrebačkoga Sveučilišta, istaknuvši kontinuiranu prijateljsku suradnju s Gradom Dubrovnikom i dubrovačkim Sveučilištem. Gradonačelniku Frankoviću predstavio je novoga rektora od nove akademske godine **Stjepana Lakušića**, izrazivši nadu da će se suradnja ove dvije visokoobrazovne institucije, kao i Grada, nastaviti i dalje.

Gradonačelnik Franković zahvalio je rektoru Borasu na izvrsnoj i otvorenoj suradnji. "Imali smo čast što

ste kao rektor Sveučilišta u Zagrebu rado sudjelovali u svim manifestacijama od značaja za Grad Dubrovnik, našim svečanim sjednicama povodom Dana Grada i Feste svetog Vlaha i Dubrovačkim ljetnim igrama. Ostat ćete prijatelj grada, vrata su Vam otvorena i uvijek ste dobrodošli", poručio je gradonačelnik Franković. Novom rektoru poželio je puno sreće, da i on postane prijatelj i ljubitelj Grada, a najavio je i zajedničke projekte koji će se nastaviti s novim vodstvom sveučilišta.

Rektoru Damiru Borasu rujnom istječe osam godina na čelu Sveučilišta u Zagrebu, a novoga rektora, koji će biti 84. čelna osoba u nizu na čelu te institucije, izabrao je Senat Sveučilišta u Zagrebu u ožujku ove godine. Prof. dr. sc. Stjepan Lakušić od 2018. obnaša dužnost dekana Građevinskoga fakulteta, dok je još od 2014. bio prodekan za znanost iste institucije.

IZVOR: GRAD DUBROVNIK

prof. Stjepan Lakušić, Mato Franković i prof. Damir Boras

universitas

impressum ♦ **universitas** ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ **redakcija** ♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta ♦ Petar Šarić ♦ Gordana Alfrević

♦ **nakladnički savjet** ♦ prof. Ante Čović, predsjednik ♦ prof. Goran Kardum ♦ prof. Zoran Curić ♦ prof. Mislav Grgić ♦ Red. prof. Kažimir Hraste ♦ prof. Mirjana Matijević Sokol

♦ prof. Vesna Barić-Punda ♦ **fotografije** ♦ Cropix ♦ **glavna urednica** ♦ Mila Puljiz ♦ **zamjenik glavne urednice** ♦ Petar Bilobrck

♦ **nakladnici** ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu ♦ **za nakladnike** ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Damir Boras, rektori

♦ **adresa redakcije** ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split ♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas; www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

ISPRAVAK

Ispравljamo pogrešku iz 152. broja Universitas, tekstu "Kvalitetni liječnički kadrovi Njemačkoj sšau sa Sveučilišta u Splitu" naveden je podatak da je ~~dana~~ na Medicinu na engleskome upisano 170 studenata iz Njemačke. Točna brojka je 196 studenata iz Njemačke, od čega je njih 135 iz Regiomedu.

Pratite nas i na društvenim mrežama @universitas_st

OBAVLJANJE STRUČNE PRAKSE NA JEDNOM OD NAJATRAKTIVNIJIH GLAZBENIH DOGAĐANJA U SVIJETU

Festival Ultra Europe postao nastavna baza Sveučilišta u Splitu

Rektor Ljutić izrazio je zadovoljstvo što je globalni brend postao sveučilišna nastavna baza i zasigurno je jedna od najznačajnijih među više od 300 njih. Istaknuo je također kako prepoznavanje vrijednosti Sveučilišta od ovakve tvrtke pokazuje odličan razvojni smjer suradnje i u budućnosti

Sveučilište u Splitu je s tvrtkom MPG Live potpisalo ugovor o suradnji kojim se studentima Sveučilišta otvara mogućnost obavljanja stručne prakse na jednom od najatraktivnijih glazbenih događanja u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe. Riječ je o festivalu Ultra Europe, koji se već tradicionalno početkom srpnja svake godine održava u Splitu. Potpisivanjem ovog ugovora tvrtka MPG Live, odnosno festival Ultra Europe, postaje nastavna baza Sveučilišta u Splitu, a posebice njegova studija Hotelijerstvo i gastronomija.

Ugovor kojim Ultra postaje jedna od naših najatraktivnijih nastavnih baza potpisali su 7. srpnja u Rektoratu prof. Dragan Ljutić, rektor Sveučilišta u Splitu, i Joe Bašić, CEO i osnivač tvrtke MPG Live te direktor festivala Ultra Europe Music, uz nazočnost prof.

Ivana Pavića, voditelja studija Hotelijerstvo i gastronomija, Ivane Pletković, voditeljice Ureda rektora, Filipa Klarića-Kukuza, glavnog tajnika Sveučilišta, Jelene Hrge, voditeljice Odjela za financijsko poslovanje i računovodstvo, i Marijana Bašića, savjetnika rektora i projekt menadžera Studentskog centra Split.

Rektor Ljutić izrazio je zadovoljstvo što je ovaj globalni brend postao sveučilišna nastavna baza i zasigurno je jedna od najznačajnijih među više od 300 njih u kojima studenti Sveučilišta stječu praktična znanja i vještine. Istaknuo je također kako prepoznavanje vrijednosti Sveučilišta od ovakve tvrtke pokazuje odličan razvojni smjer suradnje i u budućnosti.

Joe Bašić kazao je kako primaju upite studenata iz svih dijelova svijeta koji bi željeli dio svojeg rada u praksi odra-

điti u ovom globalnom poznatom projektu.

-S obzirom na to da se Ultra održava u Splitu, logično je da smo upravo sa Sveučilištem u Splitu formalizirali suradnju kojom se otvara mogućnost mladim ljudima da se iz prve ruke upoznaju s poslovnim procesima koji će im koristiti i u budućnosti. Studenti koji dobiju mogućnost prakse kod nas unijet će zasigurno nove ideje i entuzijazam", kazao je Joe Bašić.

-Studij Hotelijerstvo i gastronomija realizira dio edukacije svojih studenata u brojnim nastavnim bazama diljem Hrvatske. Od danas se na popisu nastavnih baza nalazi i Ultra, što držim da je privilegij i dodatna vrijednost u edukaciji studenata studija Hotelijerstvo i gastronomija, istaknuo je prigodom potpisivanja ugovora prof. Ivan Pavić, voditelj studija. **UNIST.HR**

STUDENTSKI STANDARD

Podijeljene bogate nagrade najmarljivijim ocjenjivačima studentske hrane

PIŠE MATEJ SUNARA

Seдам mjeseci su studenti Sveučilišta u Splitu vrijedno ocjenjivali pojedenu hranu u restoranima studentske prehrane i na taj način sudjelovali u nagradnoj igri *Ocijeni spizu i nagrada je blizu*.

Organizator nagradne igre je Studentski centar Split, a cilj je bio motivirati studente da što sadržajnije i češće komentiraju hranu kako bi se dobila što kvalitetnija povratna informacija o njezinoj kvaliteti. Proces sudjelovanja je bio jednostavan i studentima je oduzimao minutu vremena, jer se cijeli postupak odvijao preko mobilne aplikacije UNISpoT.

Dodjeljivane su mjesečne nagrade u tri kategorije: najkorisniji ocjenjivač, najaktivniji student i račun s najviše proizvođača, i nakon sedam mjeseci igre i vrijednog skupljanja bodova proglašeni su konačni pobjednici. Fundus nagrada je bio bogat, od električnog romobila, bicikla i laptopa pa sve do soundbox zvučnika, plaćenog tečaja za B kategoriju u autoškoli i 3 noćenja u Dubrovniku, Puli ili Varaždinu. Nema sumnje da se pokora izdvojena minuta dnevno za ocjenjivanje isplatila.

"Kad sam vidio koje se nagrade dijele, odmah sam se uključio. Baš sam želio osvojiti taj romobil, pa sam se maksimalno angažirao", govori nam Vatroslav Sabljčić, kojem se

trud isplatio jer je na kraju uistinu i osvojio električni romobil, prvu nagradu u kategoriji "račun s najviše proizvođača". "Želio bih zahvaliti Studentskom centru Split na organi-

zaciji ovakve nagradne igre i pozivam sve studente da se iduće akademske godine uključe u nagradnu igru kako bi hrana u studentskim restoranima bila još bolja", zaključio je Vatroslav.

UPISI TIJEKOM LJETA NA NOVI STUDIJ

Menadžment zdravstvenih organizacija

Studij će trajati ukupno dva semestra, a njegovim završetkom polaznici će ukupno steći 60 ECTS bodova

Temeljem dobivenih potvrda od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, na Sveučilištu u Splitu će se u zimskom semestru akademske godine 2022./2023. početi izvoditi zanimljiv i atraktivan studijski program - poslijediplomski specijalistički studij Menadžment zdravstvenih organizacija, čiji je nositelj Ekonomski fakultet, a sunositelj Medicinski fakultet. Upis polaznike provest će s tijekom ljeta 2022. godine, a nastava će se u potpunosti izvoditi na Ekonomskom fakultetu na hrvatskom i engleskom jeziku. Ovaj zajednički poslijediplomski specijalistički studij omogućit će edukaciju djelatnika u zdravstvenom sektoru, ali i svih onih kojima ovo područje obrazovanja predstavlja profesionalni razvoj.

Studij će trajati ukupno dva semestra, a njegovim završetkom polaznici će ukupno steći 60 ECTS bodova.

Na poslijediplomski specijalistički studij Menadžment

zdravstvenih organizacija mogu se upisati studenti koji su završili sveučilišni diplomski studij i stekli najmanje 300 ECTS bodova ili sveučilišni dodiplomski studij prema ranijim propisima, poslijediplomski specijalistički i znanstveni studij iz odgovarajućeg

akademske područja. Inicijator implementacije ovog studijskog programa i budući voditelj studija je izv. prof. dr. sc. Željko Mateljak s Ekonomskog fakulteta u Splitu, koji je ujedno i bio predsjednik Povjerenstva za njegovu izradu. **EFST.HR**

Imali su priliku doznati što je otvorena znanost, kako se taj pokret razvijao te koje je njegovo značenje za znanstvenu zajednicu i društvo općenito.

Predavanje je održao dr. sc. Ivan Buljan, SEA-EU ambasador otvorene znanosti, koji je uvodno naglasio važnost ovog pokreta u transparentnom širenju znanja te većem sudjelovanju društva u znanstvenim procesima. Materijali korišteni u predavanju zajednički su trud dr. sc. Ivana Buljana, dr. sc. Mirka Gabelice, dr. med., i drugih članova projekta "reSEArch-EU". Dr. sc. Ivan Buljan predstavio je sudionici elemente otvorene znanosti, važnost principa FAIR (engl. *Findability, Accessibility, Interoperability, Reuse*) u korištenju istraživačkih podataka, te je dodatno naglasio smisao i važnost preregistracije znanstvenih istraživanja.

Otvorena znanost predstavljena je kao moderan pristup znanstvenim istraživanjima, te se očekuje da će buduće generacije istraživača zasnovati svoje djelovanje na principima otvorene znanosti. Predavanje je zaključeno s pozivom svima koje žele pridonijeti razvoju otvorene znanosti na Sveučilištu da se uključe u aktivnosti projekta "reSEArch-EU", kao i ostalim aktivnostima SEA-EU alijanse.

RESEARCH-EU PROJEKT

Što je to otvorena znanost?

Piše **MARKO VUČKOVIC**

U posljednjem desetljeću svjedočimo ubrzanom razvoju otvorene znanosti te brojnim inicijativama kojima se nastoji što više otvoriti cjelokupni istraživački proces i učiniti istraživačke aktivnosti što transparentnijima. Zbog toga je važno razgovarati o budućnosti otvorene znanosti, o njezinim prednostima, o pitanjima koja su još uvijek otvorena i o mogućim poboljšanjima. U tom je kon-

tekstu Sveučilište u Splitu, u sklopu projekta "reSEArch-EU", zajedno s partnerskim sveučilištima SEA-EU alijanse pokrenulo inicijativu zajedničke promidžbe otvorene znanosti kroz rad ambasadora otvorene znanosti (engl. *SEA-EU Open Science ambassadors*). Dvadesetog lipnja 2022. projekt "reSEArch-EU" organizirao je predavanje na temu "Uvod u otvorenu znanost". Predavanje u velikom amfiteatru Medicinskog fakulteta u Splitu prisustvovalo je više od 80 sudionika.

USPJEŠNO ODRŽANA KONFERENCIJA SEA-EU ALIJANSE NA SVEUČILIŠTU U SPLITU

Društveno angažirano sveučilište

Piše **IVANA JADRIĆ**

Na Sveučilištu u Splitu održana je konferencija "Community-Engaged University" SEA-EU alijanse, koja je okupila niz stručnjaka na temu razvoja društveno korisnog učenja (DKU). Konferencija je imala pet sekcija (četiri fizičke i jednu online), ukupno više od 80 sudionika te 39 prezentacija iz sljedećih zemalja: Španjolske, Poljske, Francuske, Njemačke, Hrvatske, Malte, Belgije, Portugala, Italije, Slovačke, Ujedinjenog Kraljevstva, Rumunjske te Kanade.

SEA-EU alijansa orijentirana je na razvijanje treće misije te stvaranje društveno angažiranog sveučilišta. Kao jedan od alata kojim je moguće osluškivanje potreba društvene zajednice te reagiranje na izazove kroz implementaciju izazova u kurikulumu, identificirano je društveno korisno učenje. Riječ je o modernoj pedagogiji koja se na Sveučilištu u Splitu provodi od 2015. godine. Obuhvaća nastavu u kojem student/student-

Konferencija koja je održana kruna je dosadašnjih aktivnosti provedenih kroz SEA-EU alijansu, a ubrzo se očekuje i izdavanje međunarodnog zbornika sa 16 punih radova

tica sudjeluje u aktivnosti koja se smatra korisnom za društvo, a najčešće unutar neke od organizacija civilnog društva.

Ukupno tri strane, nastavnici, studenti i organizacije civilnog društva, imaju dobrobiti od ovog modela. Student doprinosi ostvarenju misije i vizije organizacije, u istom trenutku stječe nova posebna znanja i vještine pod mentorstvom zaposlenika te ostvaruje ishode učenja planiranih određenim kolegijima. DKU, prema brojnim istraživanjima, pozitivno utječe na različite aktere koji su direktno ili indirektno uključeni u DKU projekte.

Društveno korisno učenje pokazalo se pozitivno povezano s osobnim i socijalnim ishodima studenata, ishodom učenja, razvojem njihove karijere te njihovim odnosom prema ustanovi (Eyler, Giles, Stenson i Gray, 2001; Modić Stanke, 2018). Istraživanja pokazuju da društveno korisno učenje do-

prinosi lokalnoj zajednici povećanjem instrumentalne pomoći, jačanjem suradnje i veza sa sveučilištem te emocionalnom podrškom ciljanim skupinama. Sveučilišni nastavnici pak navode sljedeće prednosti: preuzimanje novih uloga u nastavi, aktivno mentorstvo studenata, rad s motiviranim

studentima, izgradnja bogatijih i dugotrajnijih veza sa studentima, učenje od studenata i sa studentima i evidentno veća uključenost studenata u raspravama. Kroz programe društveno korisnog učenja fakulteti i sveučilišta mogu kombinirati akademski razvoj s građanskom i društvenom odgo-

vornosti, razviti partnerstva u zajednici, ojačati programe razvoja karijera i studentima dati osjećaj važnosti onoga što uče, osigurati publicitet kroz nove obrazovne mogućnosti i poboljšati odnose s javnosti, povećati povjerenje u akademski sustav i doprinijeti tome da studenti i članovi akademske zajednice

postanu aktivni(ji) članovi zajednice – kako navodi prof. Nives Mikelić Preradović.

Počeci provedbe DKU-a na Sveučilištu u Splitu vežu se uz aktivnosti udruge *Sunce*, koja je okupila tim entuzijastičnih nastavnika te prijavila prvi projekt DKU-u ("Odgovorno za prirodu"). U nastavku se niže niz projekata, od kojih je značajniji i osnivanje Centra za DKU na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, a potom i osnivanje Centra za DKU na Sveučilištu u Splitu u sklopu SEA-EU alijanse. SEA-EU ured u 2021. postaje i voditelj neformalne platforme za DKU na razini Republike Hrvatske. Važnost djelovanja kroz društveno korisno učenje posebno je prepoznato i kroz **WURI akreditaciju**. Misija Sveučilišta u Splitu kroz SEA-EU alijansu je studentima pružiti međunarodni aspekt provedbe društveno korisnih projekata, navodi nam izv. prof. **Ivana Bilić**, koja vodi skupinu u alijansi.

Konferencija je kruna dosadašnjih aktivnosti, a očekuje se i izdavanje međunarodnog zbornika sa 16 punih radova.

Piše:
DIANA BARBARIĆ

SPLITSKIM FINANCIJSKIM FORENZIČARKAMA NIŠTA NE PROMIČE

Na dnevnoj razini izloženi smo informacijama o različitim oblicima prijevara – pojmovi pranje novca, korupcija, pronevjere, utaje poreza... danas su svima poznati, a mnogi su ih, nažalost, imali priliku osjetiti na vlastitoj koži. Kako se boriti protiv takvih prijevara, umanjiti rizik i štetne posljedice koje one nose. Na splitskom Sveučilišnom odjelu za forenzične znanosti kažu da je u ovom slučaju spas u financijsko-računovodstvenoj forenzici.

Na njihovom fakultetu upravo i obrazuju takvu vrstu stručnjaka, borce protiv prijevara i kažu da taj studij mahom upisuju studenti koje odlikuje istraživački duh, istančan profesionalni skepticizam i volja da se uhvate ukoštac s kriminalom bijelih ovratnika.

Pročelnik Odjela prof. **Damir Piplica** ističe kako prate trendove na tržištu rada i nastoje educirati kvalitetne kadrove iz područja financijsko-računovodstvene forenzike jer će u budućnosti potražnja za njima samo rasti. Izradili su i standard zanimanja financijsko-računovodstveni forenzičara, te magistra financijsko-računovodstvene forenzike, koji su upisani u Registar Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.

A da ovo specifično interdisciplinarno područje ima perspektivnu budućnost svjedoče i bivše studentice. Jedna od njih je i magistra forenzike **Andrea Lijić**. Nakon završetka preddiplomskog stručnog studija računovodstva i financija nije se puno dvoumila što će dalje.

– Oduvijek me privlačilo istraživanje, pa je forenzika bila logičan izbor. Teško je bilo na početku imati širu sliku fakulteta, ali mene je odmah privukao nastavni plan s popisom uzbudljivih kolegija. Nisam pogriješila. Studij je smješten na odličnoj lokaciji u Kampusu u zgradi tri fakulteta. Ne postoji idealnije mjesto za studiranje jer se u blizini nalazi nekoliko menzi, sveučilišna knjižnica, studentski centar... Imali smo turnusnu nastavu, što bi značilo da se sluša predmet po predmet i isto tako se polažu ispiti. Tako se uči puno više uz puno manji stres – smatra mlada forenzičarka.

A svima onima koji planiraju upisati ovaj studij preporučuje da ne budu usmjereni na forenziku samo kao zanimanje kojim će postati inspektori u poreznoj upravi ili MUP-u.

– Naravno da i to mogu, ali zapravo forenzika nudi puno više mogućnosti. Kad diplomiraju, mogu krenuti putem interne ili eksterne revizije, računovodstva, poreznog savjetništva, kontrolinga... Financijsko-računovodstvena forenzika otvara brojna vrata – puna je hvale za studij **Andrea Lijić**.

Na koncu, tvrdi da su mogućnosti za zaposlenje ovakvih stručnjaka brojne, a ona je i sama jedan takav primjer.

– Dobre studente se uvijek uoči, pa se često dogodi da prve poslovne ponude krenu na fakultetu jer nam tamo predaju razni stručnjaci iz prakse. Evo, primjerice, ja trenutno radim u poduzeću UHY HB EKONOM koji je nastavna baza Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti i gdje smo obavljali dio prakse. A puno

Mlade splitske forenzičarke imaju posla preko glave

SHUTTERSTOCK, PRIVATNA SNIMKA

Obučene da otkriju najveće prijevare, pronevjere i utaje kažu: 'Ima posla preko glave...'

Prve poslovne ponude često krenu na fakultetu, a puno toga što sada radim sam naučila baš na studiju – ističe **Andrea Lijić**, magistra forenzike, napominjući kako nitko od kolega nije imao problema oko pronalaženja posla

Marijana Bartulović

Andrea Nosil

Andrea Lijić

toga što sada radim sam naučila baš na fakultetu – ističe **Lijić**, napominjući kako nitko od njezinih kolega sa studija nije imao problema oko pronalaženja posla u struci.

Sličan put je prošla i njezina kolegica i imenjakinja **Andrea Nosil**, magistra forenzike. Ona je upisala studij forenzike po završetku preddiplomskog studija ekonomije kako bi povećala šanse za buduće zaposlenje. Pokazalo se kao pun pogodak. Zaposlena je, radi u struci i zadovoljna je na radnom mjestu. I usto, ostala je raditi u Splitu, ali za jednu veliku međunarodnu organizaciju s filijalama po cijelom svijetu.

PRIVATNA SNIMKA/SLOBODNA DALMACIA

Slučaj Enron je sve pokrenuo

Financijsko-računovodstveni forenzičari su stručnjaci koji posjeduju specijalizirana znanja i vještine neophodne za otkrivanje i sprječavanje prijevara, a suvremeno poslovno okruženje, rizici i neizvjesnost u kojima poduzeća danas posluju dali su novi zamašnjak razvoju i afirmaciji financijsko-računovodstvene forenzike. Ovo područje je u svjetskim okvirima dobro poznato i svoj je značajniji razvoj doživjelo nakon korporativnih skandala koji su početkom dvijetisućitih uzdrmali korporativnu scenu. Sjetimo se, recimo, slučaja "Enron", tvrtke koja je slovila za jednu od najboljih, a onda se sunovratila i sa sobom povukla u bezdan tisuće ljudi. Svoje je poslovanje kompletno bazirala na računovodstvenim prijevarama, a 1996. je sa našom tadašnjom Vladom sklopila i po Hrvatsku štetan ugovor o izgradnji elektrane...

Pročelnik Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti **Damir Piplica** s kolegicama **IVAN JERKOVIĆ**

Kvalitetne nastavne baze

Prof. dr. **Marijana Bartulović** s Odjela za forenzične znanosti puna je riječi hvale za suradnju fakulteta s njihovim nastavnim bazama, tvrdi da je studentska praksa odlično organizirana.

– Studenti praksu obavljaju u Poreznoj upravi, Službi za gospodarski kriminalitet pri MUP-u, na Trgovačkom sudu, u revizorskim društvima, odjelima računovodstva te u odjelima interne revizije čime dobivaju uvid u široki dijapazon poslova unutar zanimanja.

Stručnjaci i mentori im kroz praktične primjere približavaju ovo kompleksno i iznimno odgovorno zanimanje, a dio studenata odmah nakon faksa i nastavi svoj daljnji profesionalni put i razvoj upravo u nekoj od nastavnih baza našeg Sveučilišnog odjela – kaže profesorica **Bartulović**, pa koristi priliku i da javno zahvali nastavnim bazama na izvrsnoj suradnji.

A što zapravo radi?

– Moj posao se sastoji od zaprimanja prijave o sumnji da se događa financijska prijava unutar organizacije. Prijava se može događati u bilo kojem od međunarodno lociranih ureda. Po prijavi skupljam dokumente koji su se koristili, ili su vezani, uz možebitni događaj. Pregledavam raspoložive dokumente, tražim bilo kakve indikatore prijevara kroz razne testove. Potom dogovaram online sastanke sa zaposlenicima organizacije koji su bili uključeni u događaj ili pripremu pregledanih dokumenata. Razgovaram sa svjedocima, osumnjičenima, zviždačima... Kad skupim sve podatke, a sve u uskom dogovoru s nadređenim, sastavljam izvještaj o istrazi koji se onda šalje na daljnje odlučivanje upravi organizacije. Izvještaj se sastoji od opisa tijeka istrage i od preporuka kako možebitne prijevare u budućnosti spriječiti kroz unaprjeđenu proceduru – opisuje **Andrea** svoj radni dan.

Čak i uz zahtjevan posao, njoj školovanja nikad dosta, pa se i nakon studija nastavila usavršavati pri Međunarodnom udruženju certificiranih istražitelja financijskih prijevara (ACFE), i u međuvremenu zaslužila i međunarodno priznati titulu istražitelja financijskih prijevara.

– Znanje stečeno za vrijeme studija puno mi je pomoglo i u pripremi za polaganje ispita za certificiranog istražitelja, jer se dosta gradiva ponavljalo. Sada kao član ACFE-a svake godine sudjelujem u edukacijama i seminarima na temu provođenja istraga, provođenja forenzičnih intervjua, financijsko-računovodstvene forenzike... Cjelovito usavršavanje i obrazovanje je imperativ kod većine zanimanja, a kod nas je to posebice izraženo, jer se istrage financijskih prijevara sastoje od provođenja forenzičnih intervjua, poznavanja digitalnih tehnologija, pisanja izvještaja s grafičkim prikazima... – nabraja **Andrea Nosil**.

EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Održana Bankovna akademija

Edukacija je namijenjena studentima završnih godina fakulteta ekonomskog, pravnog, elektrotehničkog, informacijskog, matematičkog i sličnih usmjerenja

Sudionici Akademije

ANITA PAVKOVIĆ

Piše:
PROF. ANITA PAVKOVIĆ

Na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu od 4. do 8. srpnja 2022. godine održala se Bankovna akademija, edukacija iz područja financijskog i bankovnog sektora. Edukacija je besplatna za sve sudionike, a namijenjena je studentima završnih godina fakulteta ekonomskog, pravnog, elektrotehničkog, informacijskog, matematičkog i sličnih usmjerenja. Na edukaciji je sudjelovalo 26 polaznika – studenti s Ekonomskog fakulteta Zagreb, Pravnog fakulteta Osijek, Fakulteta elektrotehnike i računarstva Zagreb, Fakulteta prirodoslovno-matematičkih i odgojnih znanosti Mostar; te zaposlenici banaka partnera na juniorskim pozicijama. Moderatorica, koordinatorica i voditeljica programa je prof. Anita Pavković, a tehnički tajnik programa je August Cesarec, mag. oec. Programski partneri i organizatori edukacije su Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagrebačka banka, Raiffeisen banka i OTP banka.

Ciljevi Akademije su stvaranje i povećanje specijalističkih vještina i znanja iz područja bankarstva te popularizacija struke financijskih profesionalaca, dodatna aktualna specijalistička znanja studenata ekonomije te približavanje područja bankarstva i financija studentima kojima ekonomija nije primaran studij i stjecanje kompetencija za rad u financijskom sektoru. U izvođenju programa Bankovne akademije sudjelovali su iskusni profesionalci iz bankarskog i informatičkog sektora koji su u sklopu nastave obradili specifične i aktualne teme iz bankarstva. Predavanja i studije slučaja

održali su zaposlenici banaka partnera, profesori s fakulteta partnera te drugi profesionalci iz područja koji se bave aktualnim financijskim i ekonomskim temama.

Stvorna iskustva

Kroz petodnevni program edukacije studenti su mogli čuti stvarna profesionalna iskustva predavača te sudjelovati u case study analizama, što je studentima pružilo uvid u stvarno funkcioniranje bankovnog sektora te što bi mogli očekivati na svojim budućim radnim mjestima. U sklopu nastave studenti su se upoznali s aktualnim spoznajama i trendovima u bankarstvu, koji će im pomoći u stvaranju osobnih i poslovnih kompetencija za budući rad u stalno inovirajućem, kompetitivnom i tehnološki baziranom okruženju kakvo je bankarstvo.

Petodnevni program ove edukacije pružio je polaznicima jedinstven uvid u trenutno stanje i budućnost bankovnog sustava. Polaznicima s pozadinom u obrazovanju ekonomske struke dao je mogućnost da prošire i konkretiziraju kroz stvarne primjere iz prakse znanje stečeno na kolegijima vezanima uz financije tijekom fakulteta, a polaznicima kojima se u pozadini nalazi obrazovanje drugih struka (pravo, informatika, matematika...) dao je uvid koje su mogućnosti primjene njihovih znanja u financijskom sektoru, ali i uvid u poslovanje financijskog sektora, s kojim se dosad možda nisu pobliže susreli.

Bankarski svijet odlikuje vrlo dinamičan okvir poslovanja, odnosno stalno potrebne prilagodbe na nove uvjete, kao što su novi poslovni modeli, promjene regulatornih uvjeta, pojava konkurencije, promjene u ponašanju i očekivanju klijenata, tehnološke

promjene, utjecaj neizvjesnosti zbog pandemije COVID-a 19, ali i uključivanje u poslovanje i aspekte kojima često dosad nije pruženo dovoljno pozornosti, kao što su održivost, utjecaj klimatskih promjena, ekologija, dobrobit zajednice, povećavanje financijske pismenosti stanovništva, sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma, pa i obzir prema fizičkom i mentalnom zdravlju zaposlenika banaka. Stoga je za uspješnu karijeru u bankarstvu potrebno biti ukorak s trendovima i biti sposoban brzo prilagodbi novim okolnostima.

Bankovna akademija temelji se na multidisciplinarnom pristupu koji uključuje predavanja iz aktualnih tema, studije slučaja na temelju situacija s kojima se mogu polaznici suočiti u svom budućem zaposlenju i profesionalni networking, odnosno razmjenu informacija sa stručnjacima iz bankarskog sektora, ali i između polaznika Akademije, koji dolaze s različitih fakulteta. Također je stavljen naglasak i na razvoj i razumijevanje potrebnih "tvrdih" kompetencija (tzv. *hard skills*) za karijeru u bankarstvu – tehničkih i praktičnih sposobnosti

koje su nužne kako bi zaposlenici učinkovito obavljali aktivnosti na svom radnom mjestu; ali i "mekih" kompetencija (tzv. *soft skills*) koje dobivaju sve više na važnosti posljednjih godina – karakteristike ponašanja i osobnosti koje utječu na odnos i kvalitetu rada s drugim zaposlenicima i odnos prema radu općenito. Upravo taj multidisciplinarni pristup je omogućio polaznicima stvaranje osnove za izgradnju i razvoj vlastite karijere u bankarskom sektoru.

Tehnološka postignuća

Osim orijentiranosti na ekonomsku i stručna znanja iz područja, naglasak je bio stavljen i na predstavljanje tehnoloških postignuća i njihove primjene u bankarstvu. Interdisciplinarnost STEM područja u mnogim granama ekonomije bilježi znatan porast u posljednjih nekoliko godina, pa tako i u financijskom sektoru. Uključivanjem uvida i u taj segment poslovanja banaka pružio je polaznicima mogućnost razumijevanja značaja i perspektive tehnologije u bankarstvu.

S obzirom na to da su posljednje dvije godine velikim dijelom zabilježene pandemi-

jom COVID-a 19, ona je ostavila trag i promijenila aspekte poslovanja banaka. Došlo je do uvođenja nekih novih poslovnih praksi, promjene u hodačkih praksi i ubrzanije primjene praksi koje su banke počele uvoditi. Ovo razdoblje obilježile su povećana digitalizacija, smanjenje orijentiranosti na fizičke poslovnice, personalizacija i prilagodba bankovnih proizvoda i usluga pojedinom klijentu i slično. Također, tijekom zatvaranja uzrokovanih pandemijom pojačala se i svjesnost o održivosti poslovanja. U okviru toga na sve većoj važnosti dobivaju takozvani ESG kriteriji. Orijentacija na ove kriterije nije zaobišla ni bankovni svijet i pokazuje se da postaje sve važniji faktor o percepciji javnosti o kvaliteti poslovanja banke. U okviru Bankovne akademije polaznici su mogli iz prve ruke čuti kako se bankarski sektor suočio s novim zahtjevima modernog društva, ali i izazovnim situacijama prouzrokovanim pandemijom COVID-a 19 te također kakav su odgovor na to dale hrvatske banke.

Druga po redu Bankovna akademija ponovno je pokazala

Novo okolnosti i rizici

Multidisciplinarni program edukacije i izabrane ovogodišnje teme rezultat su i posljedica novih okolnosti i rizika koji mijenjaju financijsku poziciju svih sudionika ekonomskih sustava uslijed pandemije ali i drugih okidača koji mijenjaju financijski svijet, ekonomiju i društvo u kojem živimo kao što je trenutačno rat i inflacija. U tom smislu i banke se moraju prilagoditi da bi opstale i nastavile višestoljetnu tradiciju uspješnog postojanja i opsluživanja klijenta. Banke kontinuirano unaprjeđuju financijski sustav u smislu novih tehnologija, prenošenja znanja, digitalne transformacije, brige za društvo, zaposlenike i klijente. Program ciljano prikazuje najdinamičnija područja održivih efikasnih poslovnih modela banaka u novim okolnostima, sa naročitim fokusom na primjenu tehničkih znanja s jedne strane i brige za održivost financija u dugom roku s druge strane, ističe Anita Pavković, voditeljica Programa.

la primjer dobre suradnje i komunikacije između studenata i poslovne zajednice. Ovaj edukacijski program pružio je polaznicima mogućnost dodatnog učenja o bankama i bankarskom sektoru. Stečena znanja i nova iskustva moći će iskoristiti u kreaciji i razvoju vlastitih kompetencija koje će ih u skoroj budućnosti isticati na tržištu rada te im pomoći u daljnjem napretku i obrazovanju. Temeljem predavanja i razgovora sa stručnjacima iz bankarskog sektora polaznici su usvojili jedinstvena iskustva i saznanja koja stečenom znanju iz fakultetskog obrazovanja daju dodanu vrijednost. Sinergija tih dviju komponenti sigurno će pridonijeti stvaranju budućih kvalitetnih financijskih stručnjaka i karijernih bankara.

Viša ljestica kvalitete

Studenti izabranih usmjerenja iz područja društvenih i tehničkih znanosti stekli su specifična znanja iz financija, bankarstva i IT-a ali i druge "mekane" vještine kao što su kreativnost, sklonost učenju, prezentacijske vještine, istraživački duh, dobru komunikaciju sa poslovnom zajednicom, novu mrežu kontakata, multidisciplinarnost i sinergiju i sl. Naglasila bih da današnja generacija Z mora biti spremna za visoko konkurentnu zajednicu financijskih profesionalaca. Ovim dodatnim programom edukacije pružamo im prigodu i poligon za osobni razvoj u novom okruženju pri čemu bi oni u potpunosti pokazali svoje potencijale i bili prepoznati kao vrsni eksperti u Hrvatskoj i postali uspješni karijerni bankari vrlo skoro. Prošlogodišnji program pokazao se kao pun pogodak a ove godine još više podižemo ljestvicu kvalitete, poručuje Anita Pavković.

Prof. Anita Pavković - voditeljica programa

EFZG

TEA VUKUŠIĆ RUKAVINA, MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Društvene mreže su nam tijekom pandemije donijele više štete nego koristi

Pandemija i potres snažno su uzdrmali naše gospodarstvo čiji će oporavak biti dugotrajan. Ali sigurno su uzdrmali psihosocijalno blagostanje i psihičko zdravlje nacije

RAZGOVARAO I SNIMIO

BRANKO NAD

Protekle dvije pandemijske godine doslovno su nas zakovale za razno-razne ekrane. Bilo da smo bili prisiljeni raditi od kuće i komunicirati s ostatkom kolega i/ili svijeta preko ekrana, bilo da smo pratili presice Stožera i proučavali razne teorije zavjera po društvenim mrežama. Svega se na Fejsovima, Tviterima i Instagramima moglo pročitati i pogledati. Spomenimo samo čipove Billa Gatesa kojima je pratio lakovjerne Hrvate kada bi im popustio oprez i ipak bi primili cjepivo. Jer, eto, nema siroti Bill drugog posla.

E da, to su društvene mreže. Veliki dio tereta u borbi protiv pandemije koronavirusa na svojim su leđima i na prvoj crti obrane podnijeli mnogobrojni zdravstveni djelatnici, no ni oni nisu mogli izbjeći korištenje društvenih mreža. Stoga je tim Medicinskog fakulteta, predvođen prof. dr. sc. Teom Vukušić Rukavinom pokrenuo projekt, odnosno istraživanje "Opasnosti i prednosti društvenih mreža: e-profesionalizam zdravstvenih djelatnika". Do pokretanja projekta preko Hrvatske zaklade za znanost, kako sama prof. Vukušić Rukavina kaže, došlo je na temelju profesionalno neformalnog po-

znanstva nje i izv. prof. dr. sc. Joška Viskića sa Stomatološkog fakulteta u Zagrebu.

– Osmislili smo temu projekta koji će biti interdisciplinaran te omogućiti suradnju "javno-zdravstveno orijentirane psihijatrica" i "implantologa koji je vrlo vičan s društvenim mrežama". Imali smo sreću jer su kolege koje smo zamolili da nam se priključe u projektu "pristali" na moguću (u tom trenutku) petogodišnju aktivnost na projektu. A moja ljubav prema odnosu medija i zdravlja dogodila se još 2002. godine, kada sam se priključila organizaciji tečaja "Mediji i zdravlje" u okviru Motovunske ljetne škole unaprjeđenja zdravlja. Ubrzo, već od 2004. godine postala sam jedan od voditelja toga tečaja, kojem je bio cilj unaprijediti suradnju zdravstvenih djelatnika i medija. U trenutku objave poziva na natječaj HRZZ-a za UIP projekte, imala sam više od 15 godina radnog iskustva na odnosu medija i zdravlja, tj. zdravstvenih djelatnika te sam to prepoznala kao potencijal za planiranje i osmišljavanje ovog projekta – govori za Universitas Rukavina.

Naša sugovornica po zanimanju je doktorica medicine, specijalistica psihijatrije, a zaposlena je kao izvanredna profesorica na Katedri

za medicinsku sociologiju i zdravstvenu ekonomiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od studenoga 2017. imenovana je pomoćnikom ravnatelja za promociju zdravlja i odnose s javnošću Škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od svibnja 2019. je glavna urednica MEF.hr, časopisa Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Uže područje njezina znanstvenog interesa su promocija i prevencija mentalnog zdravlja, stigma duševnih bolesti,

psihološka patnja populacije, odnos medija i zdravstva te socijalni marketing. Tijekom svoga znanstveno-stručnog rada prof. dr. sc. Tea Vukušić Rukavina sudjelovala je u brojnim domaćim i međunarodnim projektima, objavila je više javno-zdravstvenih, stručnih i znanstvenih radova, od kojih dvadesetak u međunarodno indeksiranim časopisima.

Zašto ste odabrali baš tu temu projekta/istraživanja?

– Ja i kolega Viskiće bili smo svjesni da na području Hrvatske dotad nisu bila pro-

vedena takva istraživanja, a imali smo i ideje kako razviti instrumente na temelju kojih ćemo naše rezultate moći usporediti s recentnim međunarodnim istraživanjima. Dodatan motiv za odabir teme istraživanja, e-profesionalizam zdravstvenih djelatnika u Hrvatskoj, bile su objave naših kolega na društvenim mrežama, koje smo smatrali neprofesionalnima ili potencijalno neprofesionalnima, ali nije bilo osnove da ih upozorimo na potencijalnu neprofesionalnost koju iskazuju tim objavama.

Koliko je na odabir teme utjecala pandemija, "lockdown", kada smo zapravo svi, pa i liječnici, morali raditi na daljinu, nerijetko baš putem društvenih mreža?

– S obzirom na to da se prijava ovog projekta održavala u svibnju 2017. godine, a rezultate da je projekt prihvaćen za financiranje smo dobili početkom 2018., pandemija i "lockdown", ni na koji način nisu utjecali na odabir teme ovog projekta "Opasnosti i prednosti društvenih mreža: e-profesionalizam zdravstvenih djelatnika".

Pandemija i "lockdown" su utjecali na dinamiku izvođenja projekta, koji na temelju aktualnog aneksa ugovora traje do 1. studenoga 2023. godine.

Pandemija se odrazila na živote svih nas, u smislu prvog "lockdowna" i svih kasnijih mjera koje je Stožer donosio, a poglavito na rad liječnika u sustavu zdravstva. Utjecala je na nemogućnost društvenog kontakta svih nas, u profesionalnom i privatnom segmentu, donijela negativne posljedice na mentalno zdravlje svih nas, koje ćemo objektivno i znanstveno utemeljeno moći procijeniti tek za pet ili više godina.

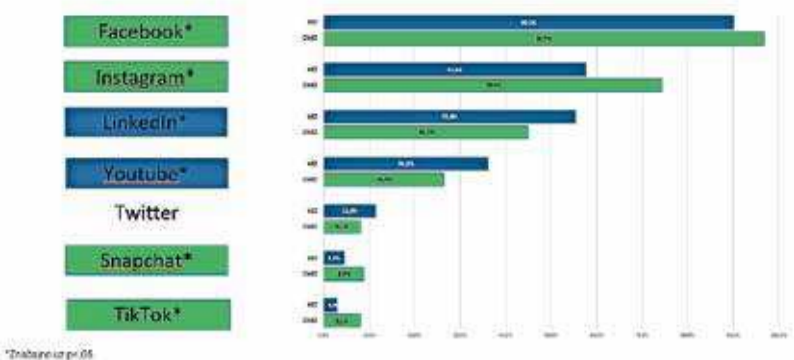
Dio naših kolega koji rade u sustavu zdravstva su bili preraspoređeni u COVID

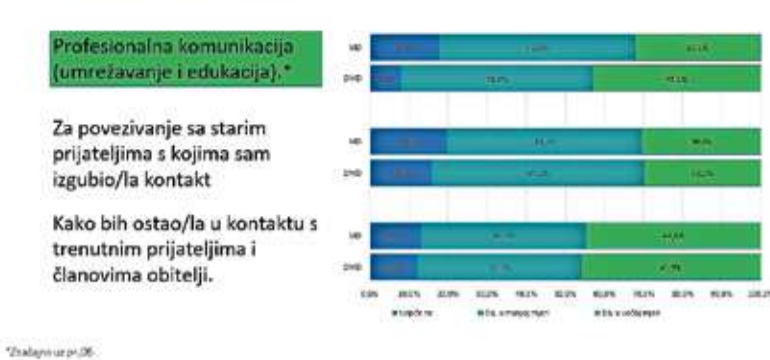
“

Dodatan motiv za odabir teme našeg istraživanja, e-profesionalizam zdravstvenih djelatnika u Hrvatskoj, bile su objave naših kolega na društvenim mrežama, a koje smo smatrali neprofesionalnima

Koje DM koriste?

Zašto koriste DM?

odjele unutar njihovih zdravstvenih, ili suradnih ustanova. Pri tome su oni podnijeli ogroman teret zdravstvene skrbi i njege za naše pacijente. Njihova pomoć svima, pogotovo u najgorim trenucima pandemije, a koja se održala i do danas, "floskularno je neprocjenjiva".

Dio nas, koji smo također zdravstveni djelatnici, ali nismo direktno vezani uz rad u sustav zdravstva, nije osjetio tako direktne posljedice COVID pandemije kao kolege koji su bili "na prvoj crti obrane".

Ali iz perspektive nastavnika na Medicinskom fakultetu, koji predaje na mnogim kolegijima našeg integriranog preddiplomskog i diplomskog studija medicine, mogu svjedočiti manjkavosti održavanja isključivo online nastave. Online nastava je nama, kao nastavnici, dala uvid u tehnološki-komunikacijske mogućnosti koje imamo te bismo ih trebali koristiti i dalje, ali direktnu komunikaciju student – nastavnik, ni ti jedna online platforma ne može zamijeniti. Bojim se da su nam društvene mreže načelno donijele više štete nego koristi.

Kakvi su rezultati istraživanja: kako liječnici i zdravstveni djelatnici stoje s društvenim mrežama, koje mreže najčešće koriste i u koju svrhu?

Istraživanje Hrvatske zaklade za znanost "Opasnosti i prednosti društvenih mreža: e-profesionalizam zdravstvenih djelatnika (SMePROF projekt)" je provedeno u sklopu našeg projekta te u partnerstvu s Hrvatskom liječničkom komorom (HLK) i Hrvatskom komorom dentalne medicine (HKDM). Konačan realizirani uzorak cjelokupnog istraživanja sadržavao je odgovore ukupno 999 ispitanika.

Rezultati istraživanja pokazuju da 75 posto ispitanika koristi društvene mreže. Najčešće koriste Facebook (90,1 MD/doktori medicine vs. 96,7 posto DMD/doktori dentalne medicine) i Instagram (57,6 posto MD vs. 74,4 posto DMD). Za obje društvene mreže postoji statistički značajna razlika u učestalosti korištenja u korist doktora dentalne medicine. Doktori medicine statistički značajno učestalije koriste LinkedIn (55,4 posto MD vs. 45,1 posto DMD) te YouTube (36,1 posto MD vs. 26,4 posto DMD).

Statistički značajne razlike pokazale su veću učestalost korištenja društvenih mreža koje koriste adolescenti, s puno većim udjelom prisutnosti na tim društvenim mrežama u korist doktora dentalne medicine, na Snapchatu (8,9 posto DMD vs. 4,5 posto MD) te na TikToku (8,1 posto DMD vs. 3 posto

MD), čime se demonstrira njihove veća prisutnost u privatnom sektoru te oglašavanju/prezentaciji potencijalnim korisnicima putem tih društvenih mreža (slika 1). Za razliku od doktora medicine, puno veći udio doktora dentalne medicine radi u privatnom sektoru (84,6 posto DMD vs. 29,3 posto MD).

Svrha korištenja za doktore medicine i doktore dentalne medicine je prvenstveno ista, profesionalno umrežavanje i komunikacija, gdje DMD opet pokazuju značajnu razliku za tu istu domenu (slika 2), dok su razlozi svrhe korištenja, tipa "za povezivanje sa starim prijateljima s kojima sam izgubio/la kontakt" ili "kako bih ostao/la u kontaktu s trenutnim prijateljima i članovima obitelji" podjednaki za obje profesije.

Budući da ste psihijatrica, kako je vama bilo pružiti psihijatrijsku pomoć na daljinu?

Kao psihijatar radim u Multidisciplinarnom savjetovalištu za strane studente Sveučilišta u Zagrebu. Naš tim čini troje djelatnika, specijalistica školske i adolescentne medicine, specijalizant obiteljske medicine i ja kao specijalist psihijatrije. Svatko od nas ima šest do sedam radnih dana mjesečno, u kojem je "dežuran" u našem savjetovalištu.

Od 24. ožujka 2020., Savjetovalište radi isključivo online. S dijelom pacijenata koji su prije potresa uživo dolazili na psihološku pomoć/psihijatrijski tretman nastavila sam online terapije putem Zo-

om seansi. Puno novih studenata mi se javilo u potrazi za psihološkom/psihijatrijskom pomoći zbog COVID pandemije, potresa ili bilo kojih drugih stresnih čimbenika koji su ugrozili njihovo mentalno zdravlje.

Raditi na daljinu s mojim pacijentima, zasigurno nije isto kao uživo. Rad na daljinu ne omogućava direktan kontakt, bliskost u stvarnom dojmubivstvovanja u blizini koje meni uvelike olakšava prepoznavanje nekih nesvesnih ili afektivnih reakcija, a ponajviše rad na daljinu, ugrožava osnovni postulat terapijskog odnosa psihijatar – pacijent, sigurnog i istog okruženja. Mojim pacijentima, koji su me vidjeli samo "na daljinu", sigurno fali osobni kontakt kako bi stekli cjeloviti dojam o meni kao njihovom terapeutu.

Jeste li osobno tijekom pandemije savladali neke

novi tehnološki alate, otkrili nove društvene mreže i vidove komunikacije, naučili nešto novo o sebi kao zdravstvenom djelatniku?

Jesam, silom prilika. Vjerujem da nije bilo pandemije kako za većinu od njih ne bih ni znala da danas postoje. U vrijeme pandemije, prvi put sam počela koristiti platformu Zoom, Microsoft Teams, Google Meetings te razne opcije grupnih razgovora/so-ba za privatne komunikacije članova na mrežama poput Facebooka ili WhatsAppa. S obzirom na potrebe održavanja isključivo online nastave, u razdoblju od dvije godine, izučila sam i primijenila mnogobrojne mogućnosti LMS sustava Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u nastavu kolegija na kojima sudjelujem.

Jesmo li kao društvo uopće svjesni kakve je sve posljedice ta pandemija,

"lockdown", pa onda i strah od potresa, depresija ostavila na nas kao individue, ali i društvo u cjelini?"

Stručnjaci mentalnog zdravlja predviđaju da nas nakon pandemije COVID-19, očekuje "nova" pandemija, pandemija mentalnih bolesti. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji, posljedice pandemije COVID-19 na mentalno zdravlje već su sada očite u raznim oblicima: od stresa uzrokovanog rizikom od infekcije, karantenom ili samoizolacijom do traumatskih iskustava uzrokovanih iznenadnim gubicima života mnogih ljudi na globalnoj razini. A možemo očekivati daljnji porast osamljenosti, depresije, uporabe psihoaktivnih supstancija te suicidalnoga ponašanja.

Povećana incidencija psihičkih smetnji i ograničena dostupnost usluga službi za mentalno zdravlje tijekom pandemije upućuju na mogućnost da problemi mentalnoga zdravlja stanovništva nastave trend daljnjeg rasta i prenesu se na postpandemijsko razdoblje. Rezultati recentnih istraživanja pokazuju da strah od zaraze sebe i svojih bližnjih, posljedice mjera socijalne distanciranja i ekonomske posljedice pandemije mogu imati jak učinak na mentalno zdravlje svih ljudi. Da stvar bude nepovoljnija, u početku epidemije u Hrvatskoj, Zagreb, a nakon toga i područje Banije, pogodili su snažni potresi, najveći unazad 140 godina. Pandemija i potres snažno su uzdrmali naše gospodarstvo čiji će oporavak biti dugotrajan. Ali sigurno su uzdrmanje i psihosocijalno blagostanje i psihičko zdravlje nacije. Ovakvi događaji izravno ili posredno povezani su i s gospodarskim gubicima, recesijom, financijskom neizvjesnošću, socioekonomskim problemima i padom standarda koji zahvaća većinu ljudi. A sve to dovodi do povećane depresivnosti.

Nekako su najizloženija bila djeca, zar ne? Kako im pomoći da se vrate u normalu, u ravnotežu?

Svjetska zdravstvena organizacija već godinama upozorava kako je mentalno zdravlje najveći izazov 21. stoljeća, a posebno depresija i to već kod djece i mladih. Oko 20 posto stanovnika Republike Hrvatske boluje od mentalnih bolesti. Čak i prije pojave pandemije COVID-19, djeca i mladi suočavali su se s izazovima mentalnog zdravlja bez značajnih ulaganja u njihovo rješavanje. Najnovije dostupne procjene ukazuju na to da na globalnoj razini s dijagnosticiranim mentalnim poremećajem živi više od sedam adolescenata u dobi od 10 do 19 godina.

“ Psihijatrijska skrb u Hrvatskoj je apsolutno nedostatna za potrebe 900.000 djece i adolescenata u dobi do 19 godina, koja su jedna od najranjivijih populacija s obzirom na mentalne posljedice pandemije

Infodemija i dežurni komentatori

Portali su nam prepuni svakakvih vijest, ali i još gorih komentara. Mnogi od njih nastaju pod pseudonimima, iza krinke anonimnosti. Što biste poručili osobama koje misle da na internetu mogu napisati sve i svašta? Koliku ulogu u cijeloj priči igra kućni odgoj, a koliku sustav vrijednosti koje nam nameću društvo, škola, poslovna okolina?

– Uz zdravstvenu pandemiju pratila nas je i pandemija mnoštva informacija, dezinformacija i takozvanih fake news – što je Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) proglasila infodemijom. Infodemija je višak informacija, uključujući lažne ili obmanjujuće informacije u digitalnom i fizičkom okruženju tijekom izbijanja bolesti. To uzrokuje zbuđenost i rizična ponašanja koja mogu naštetiti zdravlju. Istodobno to dovodi do nepovjerenja u zdravstvene vlasti i otežava adekvatan javnozdravstveni odgovor nadležnih institucija. Infodemija može intenzivirati ili produžiti epidemiju kada ljudi nisu sigurni što trebaju učiniti kako bi zaštitili svoje zdravlje i zdravlje ljudi oko sebe. Uz rastuću digitalizaciju – ekspanziju društvenih medija i uporabu interneta – informacije se mogu širiti brže. To može pomoći da se brže popune praznine u informacijama, ali može i pojačati štetne poruke. Komentari, pogotovo anonimni, postali su također sve učestaliji, a pod krinkom anonimnosti, nažalost, lako je napisati sve i svašta, bez odgovornosti za istinitost i kredibilitet objavljenog sadržaja. Takvim osobama bih poručila da "skinu svoju masku" te da objave komentare uz navođenje punog imena i prezimena.

INSTITUTO SAN LEONE MAGNO, MEĐUNARODNA NASTAVNA
BAZA FILOZOFSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Odlazak na stručnu praksu mi je jedno od najljepših iskustava u životu

PIŠE:

MILA PULJIZ

Paola Miletić, studentica druge godine diplomskog studija pedagogije i anglistike s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu, prva je studentica koja je sudjelovala u programu stručne prakse u međunarodnoj nastavnoj bazi Filozofskog fakulteta Istituto San Leone Magno (Cambridge Institute u Rimu) gdje je boravila tri mjeseca. S Paulom smo popričali o njenim dojmovima i iskustvima.

1. Kako je došlo do tvog odlaska na stručnu praksu? Kako izgleda postupak prijave za odlazak na stručnu praksu, koji su uvjeti i tko sve ima pravo na nju?

Moja međunarodna avantura zapravo započela je prilično spontano i iznenadno. Jednog običnog dana profesorice s Odsjeka za anglistiku pozvale su nas na online sastanak, gdje se jednom studentu druge godine diplomskog studija anglistike nudila ova mogućnost u svrhu polaganja kolegija Praktikum i školska praksa. To su bili uvjeti za prijavu i ja sam se javila jer sam pomislila kako zvuči veoma interesantno i korisno. Javile su se i studentice prve godine diplomskog studija, koje će mogućnost odlaska na praksu imati sljedeće akademske godine.

Postupak prijave zapravo nije bio kompliciran jer sam dobila link za natječaj u kojem je sve bilo jasno i razumljivo navedeno, ali je bilo potrebno prikupiti dosta dokumentacije. Srećom, u tome su mi pomogle koordinatorice Filipa Jelaska i Snježana Veršić, kojima ovim putem želim zahvaliti na pomoći i strpljenju prilikom podnošenja moje prijave. U svakom trenutku bile su spremne odgovoriti na moja pitanja i olakšati mi situaciju.

2. Opiši nam kratko tvoj boravak tamo, postoji li nešto što bi posebno izdvojila?

Tri mjeseca na ovom institutu prošla su mi jako brzo jer sam uvijek imala nešto raditi. Moja mentorica Ana Plavša maksimalno se potrudila pri sastavljanju mog rasporeda u kojem je vješto izbalansirala broj predmeta i profesora koje sam slušala te predmeta, tečajeva i tema koje sam sama predavala. Imala sam priliku upoznati divne kolege profesore koji su mi svojim savjetima i razgovorom učinili iskustvo još ljepšim. Bilo je trenutaka kada mi nije bilo svejedno što ću taj dan držati nekoliko predmeta ili cijeli tečaj, ali uz potporu svih sam iz sebe izvukla potencijal i vještine koje do tada nisam bila ni svjesna da posje-

Paola Miletić

dujem. Ovu priliku bih stoga iskoristila da od srca zahvalim svojoj dragoj mentorici i svim kolegama na institutu na razgovoru, druženju, savjetima i svemu ostalome što smo zajedno proživjeli kroz ova tri mjeseca.

Posebno bih istaknula i povezanost koju sam osjetila s djecom. Sudjelovala sam na nastavi u osnovnim i srednjim školama te sam kroz boravak i rad spoznala ne samo njihovu razinu znanja engleskog jezika, nego i njihov karakter te zanimacije, otkrivajući svakoga dana tko su oni i što ih čini posebnima. Bilo mi je jako teško oprostiti se s njima kada je došao posljednji dan škole prije ljetnih praznika.

3. Vjerujem da si sa sobom u Split donijela mnoga nova znanja, iskustva i zaključke?

Sa sobom u Split donijela sam mnogo novih spoznaja, znanja i vještina kada je u pitanju umijeće predavanja engleskog jezika u osnovnim i srednjim školama. Smatram da je teorija na fakultetu korisna te da se bez nje pojedinac teško može snaći u svim situacijama koje jedan razred donosi, ali upravo praksa i vođenje nastave u stvarnom vremenu je ono što mi je omogućilo da steknem pregršt strategija i veliku količinu samopouzdanja pri radu. Kada si izložen situaciji i prepušten svom znanju te kreativnosti, granice se brišu i naučimo više no što smo ikada mogli zamisliti. Upravo zato smatram ovu praksu toliko dragocjenim i jedinstvenim iskustvom koje ću pamtiti cijeli život.

4. Istituto San Leone Magno je prva međunarodna nastavna baza FFST-a?

Tako je, Istituto San Leone Magno je prva međunarodna nastavna baza Filozofskog

fakulteta u Splitu, što naglašava važnost cijelog ovog projekta te ističe posebnost i kvalitetu našeg fakulteta u odnosu na ostale. Baš iz tog razloga, želim istaknuti koliko sam zahvalna upravi FFST-a koja je potpisom ovog sporazuma omogućila moje stručno usavršavanje i otvorila mi mnoga vrata kada je u pitanju moja profesionalna budućnost. Zahvaljujem i mentorici Antoneli Marić te koordinatorici Tamari Ljubičić jer su vješto organizirale i vodile cijeli projekt, kao i mene samu, dok su cijelo vrijeme bile na raspolaganju i pružale mi savjete i podršku znajući da sam prva studentica koja sudjeluje i cijelim što su htjele da mi to bude jedno od najljepših iskustava u čemu su i uspjele.

5. Planovi za budućnost? Vjerujem da je ovo bilo pozitivno iskustvo koje bi preporučila svima?

Prije ove prakse, nisam bila posve sigurna želim li se baviti pedagogijom ili biti nastavnica engleskog jezika, oba puta činila su se dobra i privlačna na svoj način. Ipak, nakon ove prakse moji pogledi su se kristalizirali i mogu sebe zamisliti u ulozi nastavnika i kao pojedinca koji cijeli život radi na usavršavanju svog znanja jezika te metoda poučavanja. Ne mogu znati gdje će me život odvesti, ali znam kojim putem sada želim koračati. Dakako, ovu praksu preporučila bih svima koji žele biti bogatiji za jedno novo i nadasve jedinstveno iskustvo koje značajno pridonosi našoj budućnosti. Svatko tko se odluči sudjelovati u ovom programu imat će potporu našeg fakulteta, mentora, koordinatora i kolega na institutu koji će napraviti sve da i svim budućim studentima ovo bude jednako dragocjeno iskustvo kao što je bilo i meni.

Sveučilište u Splitu
Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
raspisuje

NATJEČAJ ZA IZBOR:

1. Jednog izvršitelja (m/ž) u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta, iz znanstvenog područja društvenih znanosti, znanstvenog polja pravo, na Katedri za pravne znanosti u forenzici, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu,
2. Jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju asistent, iz Interdisciplinarnog područja znanosti, znanstveno polje Kognitivna znanost, na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu,
3. Jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto 1. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju docent, za znanstveno područje Društvene znanosti, znanstveno polje Sigurnosne i obrambene znanosti, na neodređeno vrijeme, u nepunom radnom vremenu 50% u odnosu na puno radno vrijeme,
4. Jednog izvršitelja (m/ž) u naslovno suradničko zvanje asistenta u 6. znanstvenome području Humanističke znanosti, znanstvenome polju 6.07. Arheologija, na Katedri za interdisciplinarnu znanost u forenzici,
5. Jednog izvršitelja (m/ž) u naslovno suradničko zvanje asistenta u 5. znanstvenome području Društvene znanosti, znanstvenome polju 5.05. Sociologija, na Katedri za interdisciplinarnu znanost u forenzici,
6. Jednog izvršitelja (m/ž) u naslovno znanstveno-nastavno zvanje docenta u 3. znanstvenome području Biomedicina i zdravstvo, znanstvenome polju 3.02. Kliničke medicinske znanosti, grani 3.02.25 Radiologija, na Katedri za interdisciplinarnu znanost u forenzici,
7. Četiri izvršitelja (m/ž) u naslovno suradničko zvanje asistenta u 8. znanstvenome području Interdisciplinarnu znanost, znanstvenome polju 8.01. Kognitivna znanost (prirodne, tehničke, biomedicina i zdravstvo, društvene i humanističke znanosti) na Katedri za istraživanje mjesta događaja.

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti: <http://forenzika.unist.hr>

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KEMIJSKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET
raspisuje

NATJEČAJ za izbor:

- Ad 1.)** - pet (5) izvršitelja (m/ž) u suradničko zvanje **asistent**, bez zasnivanja radnog odnosa (naslovno zvanje) za znanstveno područje: Prirodne znanosti, znanstveno polje: Kemija, za rad u Odsjeku za kemiju
- Ad 2.)** - jednog (1) izvršitelja (m/ž) u suradničko zvanje **poslijedoktorand**, bez zasnivanja radnog odnosa (naslovno zvanje) za znanstveno područje: Prirodne znanosti, znanstveno polje: Kemija, za rad u Odsjeku za kemiju
- Ad 3.)** - dva (2) izvršitelja (m/ž) u suradničko zvanje **asistent** bez zasnivanja radnog odnosa (naslovno zvanje) za znanstveno područje: Tehničke znanosti, znanstveno polje: Kemijsko inženjerstvo za rad u Odsjeku za inženjerstvo i tehnologije
- Ad 4.)** - tri (3) izvršitelja (m/ž) u suradničko zvanje **asistent** bez zasnivanja radnog odnosa (naslovno zvanje) za znanstveno područje: Biotehničke znanosti, znanstveno polje: Prehrambena tehnologija za rad u Odsjeku za inženjerstvo i tehnologije
- Cjeloviti tekst natječaja, sa svim informacijama o uvjetima i načinu prijave na natječaj, objavljen je na službenoj internetskoj stranici Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu <https://www.ktf.unist.hr/index.php/natjecaji/natje%C4%8Daji>
- Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja, podnose se trideset (30) dana od dana posljednje objave natječaja, **isključivo poštom** na adresu: Kemijsko-tehnološki fakultet u Splitu, Ruđera Boškovića 35, 21000 Split, s naznakom "Za natječaj".
- Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati, niti će se podnositelji nepotpunih prijava pozivati na dopunu prijave. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Na temelju odluka Fakultetskog vijeća (Klasa: 029-06/22-06/0008; Ur. broj: 2181-197-00-22/0019 od dana 19. srpnja 2022 i Klasa: 029-06/22-06/0007; Ur. broj: 2181-197-00-22/0016 od dana 9. lipnja 2022.) i članaka 93. i 97. Statuta Pomorskog fakulteta u Splitu

SVEUČILIŠTE U SPLITU POMORSKI FAKULTET objavljuje NATJEČAJ za izbor

1. dva nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i na radnom mjestu docent u znanstvenom području tehničkih znanosti, polju tehnologija prometa i transporta, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu na Zavodu za nautiku za studij Vojno pomorstvo
2. jednog nastavnika u *naslovnom* nastavnom zvanju predavač u znanstvenom području tehničkih znanosti, polju elektrotehnika na Zavodu za Pomorske elektrotehničke i informacijske tehnologije

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Pomorskog fakulteta u Splitu, www.pfst.unist.hr

SILVIJA ANIĆ: Vidim se kao profesorica klavira u glazbenoj školi

SILVIJA ANIĆ, IVONA PUPAČIĆ I MATE TAVRIĆ NAJBOLJI SU STUDENTI UMJETNIČKE AKADEMIJE SVEUČILIŠTA U SPLITU

Studiranje na Akademiji zahtijeva kontinuiran rad tijekom cijele godine

Potrebno je provoditi nekoliko sati dnevno za instrumentom, uz pripremu ostalih ispita, pa ako želiš kvalitetno odraditi studij može biti itekako zahtjevno, ističe Silviya

PIŠE:
MILA PULJIZ

Tri srpanjska sugovornika dolaze nam s Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu. Silviya Anić apsolventica je diplomskog studija Klavira, Ivona Pupačić studentica je prve godine diplomskog studija Likovne kulture i likovne umjetnosti, a iza sebe već ima završen diplomski studij slikarstva isto na UMAS-u, dok je Mate Tavrić student treće godine preddiplomskog studija Glume, a zajedno spadaju među najbolje studente UMAS-a.

-Rekla bih da je studiranje na akademiji zahtjevno jednako koliko je zahtjevna iskrena predanost u bilo kojem drugom području. Ipak, za studiranje na akademiji potrebna jedna vrsta hrabrosti, budući da je valorizacija umjetnosti u društvu, kako u ekonomskom tako u kulturnom aspektu, vrlo često zapostavljena, podcijenjena. Ljubav prema umjetnosti rezultat je prožimanja različitih aspekata pojedinca, njegove kreativnosti, mašte, potrebe za izražavanjem misli, ideja, osjećaja, njegove intrinzične potrebe za stvaranjem, ali i sudjelovanja u njejoj recepciji, kazala je Ivona, a s njom se slaže i Mate te dodaje kako većinu vremena provode na predavanjima i vježbama, a slobodnog je vremena ponekad i premalo.

-Studiranje na glazbenoj akademiji zahtijeva kontinuirani rad tijekom cijele godine te provođenje nekoliko sati dnevno za svojim instrumentom (uz pripremu ostalih ispita). Ako želiš kvalitetno odraditi svoj studij može biti itekako zahtjevno. Tijekom srednje škole shvatila sam da je glazba jedino što želim studirati", istaknula je Silviya.

A kako izgleda jedan radni dan?

-Prosječan dan ukratko izgleda ovako: ujutro obično imamo jedan ili dva teorijska predavanja, dok su popodnevni sati rezervirani za praktične predmete poput Scenskog govora, Pokreta i Glume. Praktične predmete imamo gotovo svaki dan i najviše vremena provodimo na nji-

ma. Upravo sada za naš ispit iz Scenskog govora spremamo Shakespeareove monologe te Molièreovu komediju *Tartuffe* za ispit iz Glume. Kao odsjek se možemo pohvaliti velikim brojem publike koja rado posjećuje naše ispite i velika su nam potpora. Dvorana je svaki put dupkom puna, što nas prilično veseli", objasnio nam je Mate. Silviyu smo pitali kako izgleda rad na njezinu glavnom predmetu, klaviru.

-Sastoji se od predavanja jedan na jedan s profesorom. Na tim satovima, uz vodstvo i sugestije profesora, unapređujemo našu sviračku tehniku i obrađujemo glazbena djela koja pripremamo za nastup, natjecanje ili ispit. Praktični dio našeg odjela očituje se i u kolegiju komorne glazbe (skupnog muziciranja u manjim sastavima) te orkestru", objasnila je Silviya, koja je i članica ansambla za suvremenu glazbu "S/UMAS", ali i

dobitnica rektorove nagrade za izvrsnost, kao i dekanove nagrade.

I za kraj, Odsjek likovne kulture i likovne umjetnosti, koji svoje studente temeljito priprema za nastavničko i profesorsko djelovanje te za rad u području muzejske ili galerijske pedagogije.

-Osim teorijskog i odgojno-obrazovnog aspekta studenti su osposobljeni i za individualno likovno stvaralaštvo u kontekstu samostalne izlagačke djelatnosti, sukladno odabranom specijalizacijskom području na diplomskoj razini – slikarstvu, grafici ili 3D oblikovanju. Pedagoške, didaktičke, metodičke i psihološke kompetencije u kontekstu odgoja i obrazovanja studenti imaju priliku kroz praktično iskustvo primijeniti u stvarnom okruženju – razredu kao takvom, kazala je Ivona, dodavši kako je bitno naglasiti da cilj likovne kulture u osnovnim školama nije "stvaranje lijepog panoa", što je, nažalost, vrlo često uvriježeno mišljenje, već poticanje, njegovanje i razvijanje svijesti o kreativnom mišljenju, dakle sam likovni proces – akt likovnog izražavanja koji je događaj za sebe i u kojem dijete kreativno promišlja i razvija likovni senzibilitet.

Što se tiče planova za budućnost, Mate nam je kazao da trenutno, osim završetka fakulteta, nema velikih planova, ali bi se volio okušati u filmu. Silviya se vidi kao profesorica klavira u glazbenoj školi.

“

Za studiranje na akademiji potrebna je jedna vrsta hrabrosti, objašnjava Ivona

-Osobno me zanima pedagoški rad jer u njemu mogu naći neko zadovoljstvo i inspiraciju, koliko god znao biti iscrpljujuć kazala je, dok Ivona trenutno radi na većoj grafičkoj seriji u sklopu praktičnog diplomskog rada, ali osim umjetničke produkcije, kazala nam je, postoji i velika želja za profesorskim radom.

Što se tiče poruke maturantima, naši sugovornici su poručili da je najteže upisati željeni odjel na Akademiji. "Upisati željeni odjel na akademiji zahtijeva nešto veći uloženi napor od nekih drugih studijskih programa budući da je potrebno, osim državne mature i srednje vrijednosti općeg uspjeha u školi, zadovoljiti kriterije dodatnih provjera znanja, vještina i sposobnosti", Ivonino je mišljenje, s kojim se slaže i Mate te poručuje maturantima da se za prijemni ispit dobro sprema i budu svoji, a ukoliko ne "upadnu", neka dignu glavu i ne odustaju već rade na sebi i pokušaju ponovno.

IVONA PUPAČIĆ: Osim umjetničke produkcije, imam i veliku želju za profesorskim radom

PRIVATNI ALBUM

MATE TAVRIĆ: Nemam velikih planova, ali bih se volio okušati u filmu

PRIVATNI ALBUM

“

Većinu vremena provodim na predavanjima i vježbama, a slobodnog je vremena ponekad i premalo, kaže Mate

Mate Tavrić, Filip Luka Gospić, Katarina Lekić, Denis Tomić i Mia Bujan

ANTE ČIZMIĆ/CROPIX

KNJIGA 'FILOZOFIJA BUDUĆEG: OGLEDI O NELJUDSKOM'

Promišljanje budućeg suživota čovjeka i umjetne inteligencije

Doc. Nenad Vertovšek i Ivana Greguric, docentica na Hrvatskim studijima i o. d. prodekanica za karijerni razvoj i cjeloživotno učenje, autori su knjige "Filozofija budućeg: Ogledi o neljudskom" objavljene u izdanju izdavačke kuće Jesenski i Turk.

Kroz devet eseja različite tematike autori se bave promišljanjem transhumane budućnosti ljudskih bića, tražeći odgovore na pitanja – kako će ljudi ući u kohabitaciju s kiborzima i robotima? Hoće li se dogoditi singularnost? Je li moguće postići besmrtnost? Može li se budućnost zamišljati izvan linearnog razvoja tehnologije i znanosti i ima li budućnost uopće ljudsko lice?

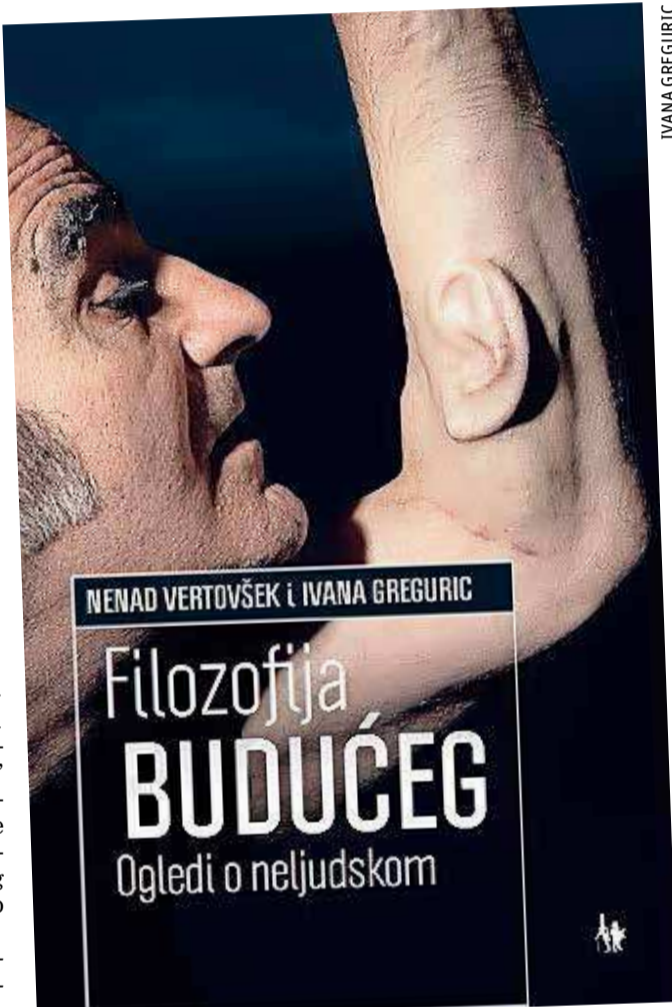
Predgovor knjizi je napisao Stelarc, australski slavni bio-tech-art znanstvenik poznat po ugradnji "trećeg uha" u ruku koji svojim eksperimentima propituje granice ljudskih tjelesnih mogućnosti u hibridizaciji ljudskog tijela i tehnologije. Stelarc o knjizi kaže:

"Ne bi bila budućnost da nije u biti izgrađena od neočekivanog. No, to pokušavaju učiniti autori, Ivana Greguric i Nenad Vertovšek. Ova zbirka eseja nagada, ispituje, ispituje i ponekad predlaže rješenja za budućnost filozofije, tehnologije, virtualnog, kiborga i etičkih i ontoloških pitanja i pretpostavki koje činimo od čovjeka." - Stelarc (Stelios Arcadiou)

U knjizi je objavljen i Stelarcov intervju u kojem kaže: "možda biti ljudsko biće znači da više uopće ne trebamo biti ljudska bića."

U vremenu u kojem se "doba slike svijeta" upotpunjuje digitalnom zbiljom sve je teže promišljati ulogu i položaj čovjeka u prostoru i vremenu, kao i smisao egzistencije čovjeka – kakvog sada poznajemo. U budućem vremenu i prostoru bitno će se mijenjati i načini naše percepcije, medijsko posredovanje i propriocepcija svijeta. Već danas trajemo u kiberprostoru koji najavljuje Svijet u kojem će digitalna zbilja, kiborzi, roboti s umjetnom inteligencijom i dronovi određivati razinu ne-ljudskosti. Transhumanisti predlažu da se čovječanstvo proaktivno poboljšava i usmjerava tijekom vlastite evolucije putem tehnike i znanosti kako bi stvorili bića koja će nas u svakom pogledu nadmašiti.

Istovremeno s povezi-

Filozofija budućeg: Ogledi o neljudskom

vanjem biološkog čovjeka i umjetne inteligencije odvija se i postupci kojima biološko tijelo i um bivaju uvučeni u digitalizirani prostor – vrijeme bestjelesnog postojanja i kretanja unutar prividne stvarnosti. Takav preobražaj fizičkog u čiste forme bestjelesnih informacija uvodi ljudsko biće u prostor digitalizirane ontologije i antropologije. Poboljšanje čovjekova biološkog tijela i uma je samo jedan aspekt konstrukcijom postavljene realnosti "znanstvenog humanizma kao naturalizma" u kojem se uz pomoć operativnih i računalnih tehnika znanstvenog rada totalno okupira i kvantificira prostor – vrijeme znanstvene povijesti. O tom "humanizmu i naturalizmu" svjedoči kiborgizacija zbilje, računalni karakter mišljenja, pragmatički jezik znanja zasnovan na binarnom kodu kojim se ne može pristupiti pitanju o smislu bitka i smislu života uopće. U toj zbilji čovjek se ne osjeća kao bitno biće jer znanje i tehnologija ne služe njegovu samopotvrđivanju i slobodi nego totalnom postvarenju prirode, svijeta i čovjeka.

"Riječ je o filozofskom promišljanju budućnosti u svjetlu postojeće i predstojeće ki-

borgizacije, budućnosti s transhumanim bićima i mogućnostima kiborgoetike. Autori promišljaju o neljudskom napretku, o medijima koji sve više sami stvaraju virtualnu sliku svijeta. Čitatelj će se lako moći uvjeriti kako sva pitanja u knjizi postaju aktualna u našoj brzo nadolazećoj realnosti..." - doc. dr. sc. Bruno Ćurko

U knjizi se isprepliću elementi formiranja budućnosti svijeta kroz umjetnu inteligenciju i oblikovanje kiberprostora, u kojoj znanost i tehnologija postaju najvažniji čimbenici budućnosti svijeta.

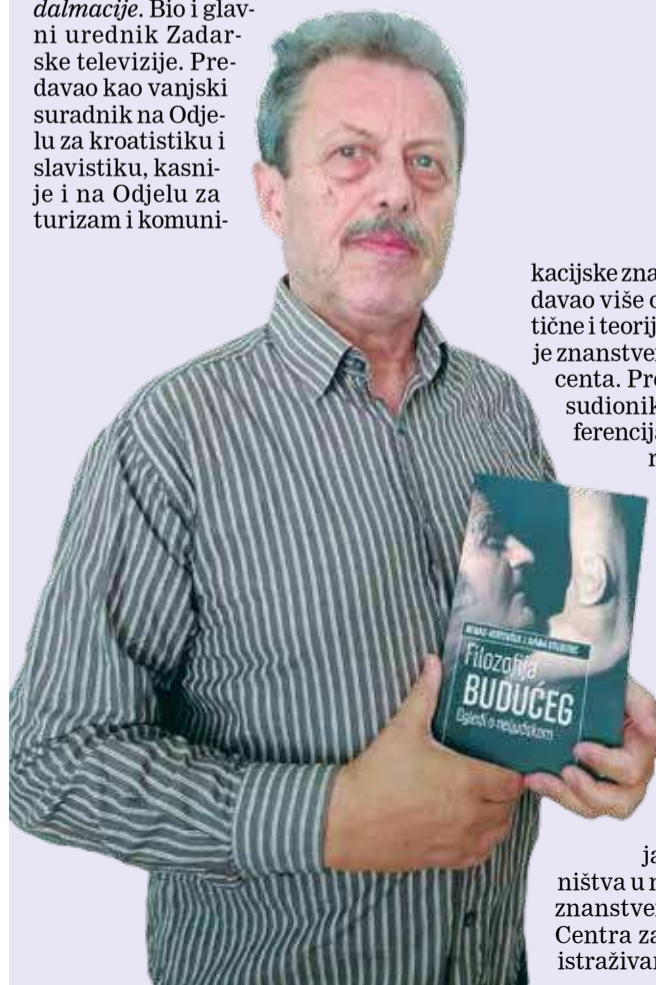
"Autori su nas obdarili iznimno aktualnom knjigom, teorijskim promišljanjem konteksta geneze, logike strukture i konzekvencija procesa kiborgizacije svijeta i napose transhumane kiborgizacije ljudskog bića. Na djelu je napredujuće oblikovanje kiberprostora, a u tom se sklopu znanost, tehnologija i mediji profiliraju kao stožerni čimbenici budućnosti svijeta, svijeta koji će – kako stvari stoje – biti napučen transhumanim bićima. Autori adekvatnu pozornost obraćaju i etičkoj dimenziji istraživane problematike."

- prof. Lino Veljak

BIOGRAFIJA AUTORA

Ivana Greguric docentica je na Odsjeku za komunikologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Diplomirala je na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, a doktorirala filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Sudjelovala je na više od 20 međunarodnih znanstvenih simpozija u Hrvatskoj i inozemstvu. Dobitnica je stipendije švicarske fondacije Brocher u Ženevi. Gostovala je u Europskom parlamentu, na konferenciji "Odgovornost u doba robota" gdje je govorila o donošenju prijedloga rezolucije o granicama poboljšanja ljudskih bića. Autorica je knjige "Kibernetička bića u doba znanstvenog humanizma: Prolegomena za kiborgoetiku", koautorica knjige "Filozofija budućeg: Eseji o neljudskom", poglavlja u knjizi "Posthuman cultures" (Oxford, 2013.), koautorica poglavlja u knjizi "Chuck Klosterman and Philosophy" (Open Court, 2012.) i kouređnica knjige "Novi val i filozofija" (Jesenski Turk, 2012.). Njezina knjiga "Philosophical Issues of Human Cyborgization and the Necessity of Prolegomena on Cyborg Ethics" objavljena je u izdanju američke izdavačke kuće IGI Global u Americi, u sklopu serije knjiga o napretku u ljudskim i društvenim aspektima tehnologije. Članica je uredništva međunarodnog časopisa "In medias res" te mlađeg uredničkog odbora časopisa Hrvatskog filozofskog društva. Vanjski suradnik je međunarodne istraživačke skupine Global Posthuman Network (GPN). Područja njezina znanstvenog interesa su: filozofska antropologija, bioetika, kiberkultura, posthumanizam i umjetna inteligencija

Nenad Vertovšek rođen u Zagrebu, magistar politologije, diplomirao na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu i doktorirao filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Proveo više od trideset godina u profesionalnom novinarstvu i medijima od zadarskog Narodnog lista do splitske Slobodne dalmacije. Bio i glavni urednik Zadarske televizije. Predavao kao vanjski suradnik na Odjelu za kroatistiku i slavistiku, kasnije i na Odjelu za turizam i komuni-

kacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Predavao više od 15 kolegija vezanih uz praktične i teorijske aspekte medija, u svojstvu je znanstvenog suradnika i naslovnog docenta. Predavač u poslovnim školama, sudionik brojnih međunarodnih konferencija. Objavio je više znanstvenih radova iz filozofije medija, medijskih manipulacija i utjecaja medija na društvo i mlade generacije, te etike novinarstva. Autor knjiga Noam Chomsky i kritika suvremenih masmedija – proizvodnja slike stvarnosti i neophodnih iluzija, te Drveno željezo medija, koautor knjiga Mediji i mladi, Mladi – odgoj za medije, Deset dana bez ekrana i Tamna strana ekrana. Član udruge Mala filozofija koja se bavi radionicama filozofije odgoja za djecu i mlade. Član uredništva u međunarodnom elektronskom znanstvenom časopisu "In medias res" Centra za filozofiju medija i medijska istraživanja u Zagrebu.

PIŠE **TATJANA KLARIĆ BENETA**

Na Agronomskom fakultetu održan je infodan s ciljem predstavljanja projekta "Proizvodnja hrane, biokompozita i biogoriva iz žitarica u kružnom biogospodarstvu", koji je nastao suradnjom Sveučilišta u Zadru te Agronomskoga fakulteta i Tekstilno-tehnološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Projekt je uvodno predstavila voditeljica projekta i istraživanja prof. dr. sc. **Tajana Krička** s Agronomskog fakulteta, koja je rekla da je cilj bio odgovoriti na zahtjeve postavljene unutar okvira klimatske i energetske politike Europske unije za smanjenjem količine stakleničkih plinova te povećanjem potrošnje obnovljivih izvora energije.

– Strategijom biogospodarstva za održivu Europu iz listopada 2018. godine prvi se put počela raditi poveznica između hrane za ljude, hrane za životinje, goriva i vlakana, jer se utvrdilo da su to jedni od većih faktora koji utječu na klimatske promjene u Europskoj uniji. Iz te strategije proizlazi Zeleni plan 2019. godine s ciljem da Europska unija bude predvodnik u pretvaranju otpadnih, preostalih i odbačenih materijala u visokovrijedne proizvode, "zele" kemikalije, stočnu hranu i tekstil – kazala je Krička te objasnila da je ove tri institucije posebno povezao dio "od polja do stola" u kojem se traži da svaki dio proizvodnje bude u sustavu kružnog gospodarstva, te da je cilj Europske unije smanjenje otpada i smanjenje postotka zagađenja na 0 posto do 2050. godine. Navodi da je utvrđeno da Europska unija proizvede godišnje više od dvije i pol milijarde tone otpada koje je potrebno zbrinuti, te je postavljena obrnuta piramida u kojoj najvažnije postaje sprječavanje pojave otpada, odnosno iskorištavanje otpada kao sirovine i njegovo vraćanje u kružno gospodarstvo, koje uključuje ponovno korištenje, reciklažu postojećih proizvoda i materijala s ciljem stvaranja dodane vrijednosti i smanjenja količine otpada.

– Zašto smo izabrali kukuruz? – zato što je Europska unija označila područje Hrvatske u razdoblju do 2050. godine najosjetljivijim za kulturu kukuruza, a na proizvodnju kukuruza u Hrvatskoj otpada oko 60 posto. Druga označena kultura je pšenica – a njezina proizvodnja je 30 posto. Dakle 90 posto naše ratarske proizvodnje dolazi u pitanje – napominje Krička.

Upozorava da se u zadnjih dvadeset godina nisu povećavali kapaciteti silosa te da ne bismo smjeli benevolentno izvoziti pšenicu.

Krička je kazala da je, kao rezultat projekta, do sada izrađeno osam mjera prilagodbe klimatskim promjenama za ranjive sektore poljoprivrede, bioraznolikosti, zdravlja/zdravstva, energetike i turizma te transverzalnog sektora upravljanje rizicima koji su zadani za ciljeve projekta. Uz navedene, ciljevi projekta su i osiguranje dostupnosti razvijenih mjera i ostalih rezultata projekta dionicima i široj javnosti te edukacija dionika i šire javnosti o negativnom utjecaju klimatskih promjena te

Predstavljanje projekta 'Proizvodnja hrane, biokompozita i biogoriva iz žitarica u kružnom biogospodarstvu' na Agronomskom fakultetu

PROJEKT 'PROIZVODNJA HRANE, BIOKOMPOZITA I BIOGORIVA IŽ ŽITARICA U KRUŽNOM BIOGOSPODARSTVU' PREDSTAVLJEN NA AGRONOMSKOM FAKULTETU

Od polja do stola – važnost kružnog biogospodarstva

Strategijom biogospodarstva za održivu Europu iz listopada 2018. godine prvi se put počela raditi poveznica između hrane za ljude, hrane za životinje, goriva i vlakana, jer se utvrdilo da su to jedni od većih faktora koji utječu na klimatske promjene u Europskoj uniji

Voditeljica projekta prof. dr. sc. Tajana Krička

primjeni mjera za ublažavanje istog.

Dekan Agronomskoga fakulteta prof. dr. sc. **Ivica Kisić** rekao je da se ovim projektom 2019. godine promišljalo o problemima koji će nas sve dočekati na zimu, što dokazuje izvrsnost znanstvenika i nastavnika kojoj uvijek teže. Naglasio je da je posebno ponosan na činjenicu da je projekt rezultat suradnje dvaju sveučilišta te je čestitao sudionicima na kvalitetnom projektu.

– Za Tekstilno-tehnološki fakultet je iznimna čast da surađuje na ovako velikom i kvalitetnom projektu. Nadam se da će se suradnja naših dvaju fakulteta i Sveučilišta u Zadru nastaviti i dalje te da ćemo iduće godine privesti projekt svome kraju i ostvariti sve zadane rezultate – izjavila je dekanica Tekstilno-teh-

nološkoga fakulteta izv. prof. dr. sc. **Anica Hursa Šajatović**.

Skup je pozdravio i izaslanik gradonačelnika Zagreba dr. sc. **Emil Tuk**, koji je pohvalio projekt na kojemu se dugo i detaljno radilo te se nada da će imati svoju primjenu i u praksi, a ujedno i da će Grad Zagreb moći biti korisnik jer je dobivanje energenata iz prirodnih, obnovljivih izvora nastalih iz kružnog toka u kojem je svaki dio primarne sirovine iskorišten upravo ono što Grad Zagreb promovira i što želi da se događa u njegovom okruženju i Hrvatskoj.

Prorektor Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. **Slaven Zjalić** čestitao je svim sudionicima na projektu i zahvalio Agronomskom fakultetu na pozivu i uspješnoj suradnji, te naglasio da je upravo ovakva suradnja primjer multidisciplinar-

nosti kojoj bi svi fakulteti i sveučilišta trebali težiti. Zjalić je također održao i predavanje "Klimatske promjene i sigurnost hrane", kojim je dao naglasak na mikotoksine, od kojih su za ljudsko zdravlje opasni i najrašireniji aflatoksini i okratoksin A. Pojasnio je da su aflatoksinogene vrste gljivica uobičajeno prisutne u tlu, a visoke temperature i suša dovode do njihova napada na žitarice.

Predavanje o klimatskim promjenama i poljoprivredi – mjere prilagodbe i ublažava-

nja održala je izv. prof. dr. sc. **Darija Bilandžija** s Agronomskoga fakulteta, u kojem je navela da se klimatske promjene osjećaju svuda u svijetu te dovode do značajnih šteta u najranjivijim sektorima – šumarstvu, energetici, turizmu i poljoprivredi. Bilandžija govori da se u promatranom razdoblju u Hrvatskoj bilježi porast temperatura i oborina, no iako bi oborine trebale biti dobre za poljoprivredu, porastao je i njihov intenzitet. Elementarne nepogode koje prouzrokuju najviše štete su su-

Slikovnica 'Lavić Zrnko – kukuruz i klimatske promjene'

ša s više od 50 posto te mraz i poplave.

Izv. prof. dr. sc. **Nikola Bilandžija** s Agronomskoga fakulteta održao je predavanje "Kružno gospodarstvo kao mjera za snižavanje utjecaja na klimatske promjene – biogoriva" kojim je naglasio da se proizvodnja i korištenje biomase i biogoriva nameće kao jedno od mogućih rješenja za smanjenje dijela globalne emisije. – Biogoriva doprinose smanjenju fosilnih goriva, emisije stakleničkih plinova, ublažavaju klimatske promjene i imaju minimalan rizik za onečišćenja tla, vode i atmosfere – istaknuo Bilandžija.

– Pogrešno zovemo automobil limenim ljubimcem, ispravno bi bilo tekstilni ljubimac, jer je u modernim automobilima danas više od 40 posto tekstila. Nečiji otpad uvijek je sirovina nekome drugome te moramo težiti proklamiranim europskim ciljevima da ne stvaramo smeće, već samo otpad koji je moguće preraditi – rekla je prof. dr. sc. **Sandra Bischof** s Tekstilno-tehnološkoga fakulteta, objasnila da su biokompozitni materijali oni materijali koji ispunjavaju zahtjev biorazgradivosti te pridonose smanjenju potrošnje goriva i ispuštanju CO₂ pri ugrađivanju u vozila ili plovila. Projektom će se ostatak iz proizvodnje pšenice, ječma i kukuruza, osim proizvodnje biomase i biogoriva, koristiti i za dizajniranje novih biokompozitnih materijala i bio-tehničkih tekstilija kao tekstilija dodane vrijednosti.

Rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. **Dijana Vican** kazala je da je znanost u službi razvoja društva no da se postavlja pitanje zna li društvo da se miče naprijed. Prikazavši obrazovni profil hrvatskog stanovništva naglasila je važnost uključivanja pedagogije u projekt kako bi se omogućio bolji transfer znanja do široke populacije, posebno do djece osnovnoškolskog uzrasta, jer se pomaci u društvu ne mogu dogoditi, ako javnost ne zna da problem postoji. U sklopu projekta izdane su četiri edukativne brošure i slikovnica za djecu "Lavić Zrnko: kukuruz i klimatske promjene".

Projekt "Proizvodnja hrane, biokompozita i biogoriva iz žitarica u kružnom biogospodarstvu" KK.05.1.1.02.0016 sufinancirala je Europska unija u okviru Operativnog programa "Konkurentnost i kohezija" iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

BORIS KOVAČEV/CROPIX

BORIS KOVAČEV/CROPIX

BORIS KOVAČEV/CROPIX

HRVATSKA I MALTA
PRVACI SU EUROPE
PO PRETILOSTI I
DEBLJINI SVOJIH
STANOVNIKA

Dvije trećine Hrvata bori se s previše kilograma

PIŠE
BRANKO NAĐ

Prema istraživanju provedenom 2019. godine, dvije trećine stanovnika Hrvatske (točnije njih 65 posto) ima prekomjernu tjelesnu masu ili debljinu (42 posto prekomjernu tjelesnu masu i 23 posto debljinu), dok 1 posto odraslih spada u kategoriju pothranjenih.

Uz iznimku onih starijih od 75 godina, što je viša dobna skupina to je i veći udio osoba s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom: najniži udio zabilježen je među odraslima u dobi od 18 do 24 godine (27 posto), dok je među onima koji su u dobi od 65 do 74 godine zabilježen najviši udio (79 posto) – slično je i kada gledamo samo udio onih s debljinom (6 posto naspram 29 posto).

Uzorak je također jasan s obzirom na razinu obrazovanja. Udio osoba s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom pada kako raste razina obrazovanja. Dok je u 2019. godini udio odraslih s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom među onima s niskom razinom obrazova-

Tjelesna se aktivnost sustavno zanemaruje, od toga da često ne postoje školske i fakultetske dvorane za tjelesni odgoj do toga da je opterećenje teoretskom nastavom takvo da predstavlja jedinu ozbiljnu brigu svakog studenta i đaka

nja bio 73 posto, među onima sa srednjom razinom obrazovanja bio je 66 posto, a među onima s visokom razinom obrazovanja 53 posto. Udio osoba s debljinom također pada s razinom obrazovanja, od 33 posto odraslih s niskom i 23 posto sa srednjom do 14 posto odraslih s visokom razinom obrazovanja.

A udio odraslih osoba s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom značajno se razlikuje u pojedinim državama članicama Europske unije.

Situacija je više nego alarmantna, jer smo prema posljednjim podacima Eurostata uz Maltu najdeblja nacija u Europi. Imamo čak 65 posto prekomjerno teških i osoba s debljinom u ukupnoj populaciji. Podaci su za muškarce gori nego za žene, i njih je u toj kategoriji čak 73 posto, dok je žena oko 58 posto. Udio osoba s debljinom, odnosno indeksom tjelesne mase iznad 30 je čak 23 posto. Primjećuje se da se krivulja rasta udjela debljine

uspjela usporiti za žene, dok je kod muškaraca situacija sve ozbiljnija. Nismo još došli do brojki kakve su trenutno u SAD-u, no trendovi su slični s odmakom od desetak godina. To znači da se dovodi ozbiljno u pitanje i duljina prosječnog trajanja života koji će se početi smanjivati ako se ovakvi trendovi nastave, pa sve više govorimo o paradoksu koji bi se mogao dogoditi. A to je da će djeca živjeti kraće od svojih roditelja, komentira u razgovoru za Universitas **prof. dr. sc. Davor Štimac** s Medicinskog

“

Neki kažu da je debljina posljedica normalne reakcije normalnih ljudi na nenormalne okolnosti koje ih okružuju

fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Štimac je bivši ravnatelj Kliničkog bolničkog centra Rijeka i predsjednik Hrvatskog društva za debljinu, po čemu je zapravo savršeni sugovornik za ovu problematiku.

Stoga nas je zanimalo što je razlog ovako visokoj stopi pretilosti, ne samo u Hrvatskoj nego u cijeloj Europskoj uniji. Iako je naša zemlja pri vrhu te nesretne ljestvice, dok su istovremeno najniži udjeli prekomjerne tjelesne mase zabilježeni u Italiji (46 posto), Francuskoj (47 posto) i Luksemburgu

(48 posto).

Previše sjedenja i jedenja

Za profesora Štimca nema sumnje - način života se promijenio, unosimo puno više hrane no što nam je potrebno, ljudi sve manje rade fizički, što znači da se i manje kreću. Vežani su uz ekrane i radni stol, a kod kuće - za fotelju:

- Doprinijela je tome dodatno i koronavirusna infekcija koja je ljude još više uvukla u kuće. Kod mnogih je izostao i onaj uobičajeni odlazak na posao i time uvjetovana mobil-

nost. Ponuda hrane je iznad naših potreba, pretežito su to visokokalorični proizvodi koji su nam dostupni na svakom koraku i vrlo je teško odoljeti im. Neki kažu da je debljina posljedica normalne reakcije normalnih ljudi na nenormalne okolnosti koje ih okružuju. Tjelesna aktivnost se propagira više no ikad, no čini se da je to više deklarativno. Ljudi druženja i dalje, ili čak sve više, organiziraju uz hranu i piće. Odlasci u prirodu više su izuzetak nego pravilo, a kad pogledate prekrasnu obalu, šetnice i plaže koje imamo u našem kraju, one su mjesto okupljanja samo u dva ili tri najtoplija mjeseca u godini.

Zanimalo nas je koliko točno na prekomjernu težinu

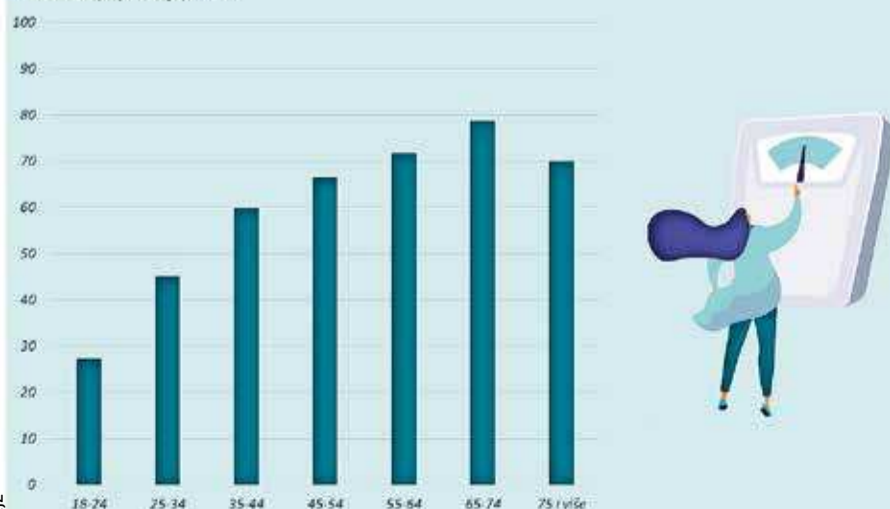
LIJEČENJE JE UVIJEK SKUPLJE OD PREVENCIJE

Bi li država trebala više ulagati u preventivne programe, edukaciju, poboljšanje prehrane u vrtićima, školama, studentskim menzama, besplatne i svima dostupne sportsko-rekreativne sadržaje?

DAVOR ŠTIMAC: Ulaganje u preventivne programe pitanje je cjelokupne državne politike i svaka kuna koja se u takve programe uloži višestruko se vraća. Liječenje brojnih bolesti koje proizlaze iz debljine, kao i samo liječenje debljine puno je skuplje od prevencije. O debljini i zdravlju trebalo bi puno više govoriti i pisati. Gotovo da nema ministarstva koje ne može svojim odlukama utjecati na zdravlje nacije, stvaranje zdravog okruženja, razvijanje zelenih politika i ekološke svijesti. To će promijeniti pristupe u sustavima obrazovanja i zdravstva koji nam se površnim gledanjem čine pretežito odgovornim za problem o kojem govorimo, a koji je ipak puno širi.

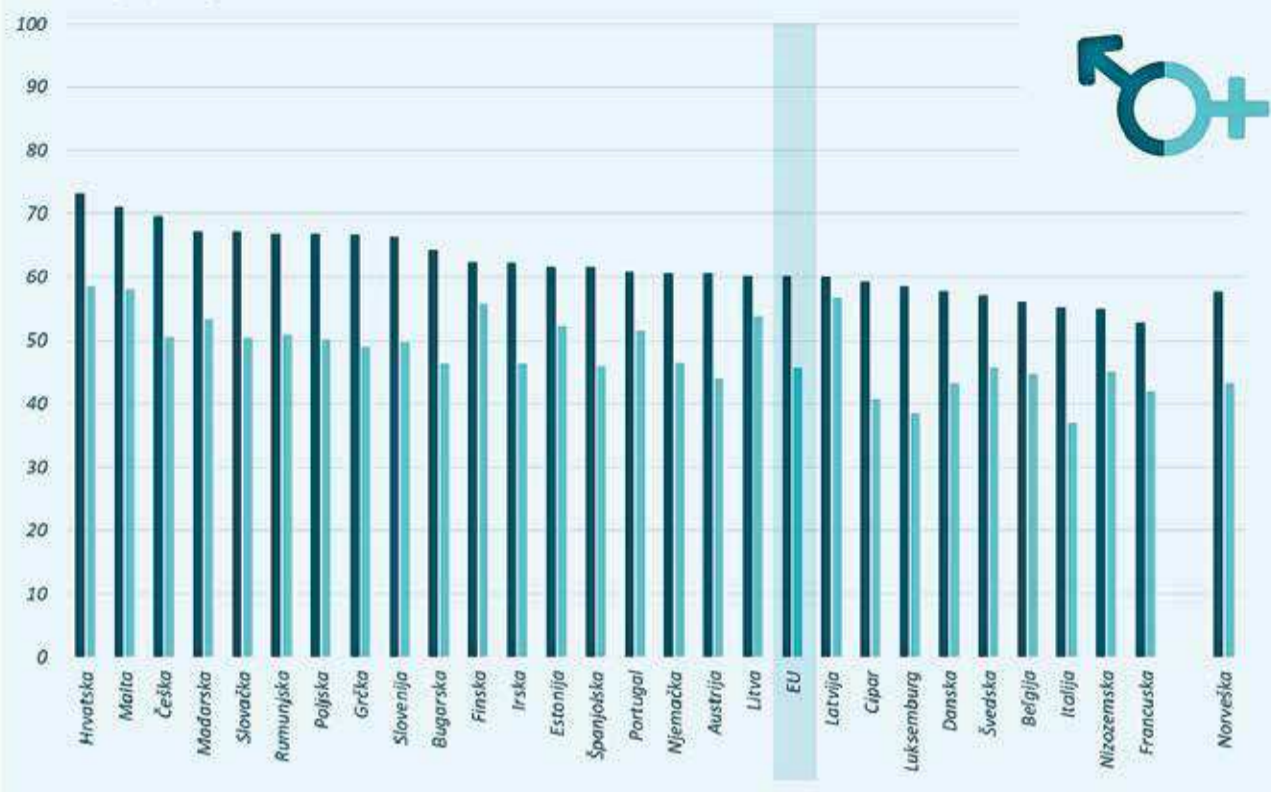
Udio osoba s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom u Republici Hrvatskoj, po dobi (ITM ≥ 25.0)

% odrasle populacije, 2019.

Udio osoba s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom u Republici Hrvatskoj, po spolu (ITM ≥ 25.0)

% odrasle populacije, 2019.

Glavni uzrok eskalacije debljine posljednjih godina je sjedilački način života. Posebno kod djece i mladih koji su igre i zabavu na otvorenom zamijenili igrama na mobitelima i drugim dostupnim im ekranima

utječe nezdrava prehrana, a koliko sjedilački način života i nedovoljno fizičke aktivnosti? Naš sugovornik odgovara da se donedavno govorilo da je ključan čimbenik za nastanak debljine prekomjerni unos hrane, no neke su analize pokazale da potrošnja hrane ne raste onoliko koliko raste broj onih koji su prekomjerno teški i debeli.

Iz toga se nameće zaključak da je glavni uzrok eskalacije debljine posljednjih godina sjedilački način života. Posebno kod djece i mladih, koji su igre i zabavu na otvorenom zamijenili igrama na mobitelima i drugim dostupnim im ekranima. Čini se da je tu i izvor izraženijeg porasta tjelesne težine u muškom dijelu populacije, koji je uz takve aktivnosti više vezan.

Informacije s početka teksta dio su rezultata *Europske zdravstvene ankete* (European Health Interview Survey, EHIS; treći val) koje su 2021. objavili Eurostat i Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Europska zdravstvena anketa mjeri zdravstveno stanje, odrednice zdravlja i korištenje zdravstvene zaštite među građanima Europske unije.

Prema tom istraživanju, u svim državama članicama Europske unije muškarci više muku muče s debljinom nego žene. Najveće razlike zabilježene su u Luksemburgu (59 posto muškaraca prema 38 posto žena), Češkoj (70 posto prema 51 posto) i Cipru (59 posto prema 41 posto). I u Hrvatskoj

je zabilježena velika razlika po spolu, pa je tako 73 posto muškaraca imalo prekomjernu tjelesnu masu ili debljinu u odnosu na 59 posto žena.

Ne treba stoga biti previše mudar da bi se zaključilo kako je debljina jedan od najvećih javnozdravstvenih problema i izazova današnjeg društva, te je globalno prihvaćena kao važan promjenljiv zdravstveni rizik za kronične bolesti. Opseg problema poprimio je epidemijske razmjere - više je od 700 milijuna odraslih osoba s debljinom u svijetu.

Svako treće dijete pretilo

Pitanje ostaje, jesmo li stoga kao društvo uopće svjesni koliko je pretilost opasna za naše zdravlje? Čini se da nekako olako shvaćamo tu problematiku, s čime se slaže i prof. Štimac:

- Debljina se puno više doživljava kao estetski problem koji se najviše problematizira

upravo u ovo doba godine kad zbog sezone sunčanja i kupanja naša tijela više izlazimo pogledima okoline. Možda upravo zbog toga je danas problem debljine kod nas nešto manji u žena koje izloženost dodatno motivira na veću discipliniranost. Međutim, debljina je prvenstveno zdravstveni problem. Ona ima prema međunarodnoj klasifikaciji bolesti svoju šifru koja je nažalost jedna od najčešće zaboravljenih u nalazima liječnika i bolničkim otpusnim pismima. Iako više od 2/3 populacije ima prekomjernu tjelesnu težinu ili su osobe s debljinom, kod manje od 1 posto pacijenata to je evidentirano u medicinskoj dokumentaciji.

Dakle, jasno je da debljina predstavlja puno veći problem od estetskog, i to je bolest pred kojom zatvaramo oči, ističe ovaj riječki profesor i liječnik. Objašnjava da je debljina povezana uz niz bolesti srca-

nog i respiratornog sustava, šećernu bolest, bolesti zglobova, gastrointestinalne tegobe, bolesti bubrega, stanja anksioznosti i druge ozbiljnije psihijatrijske poremećaje. Velik je i broj zloćudnih bolesti koje se značajno češće javljaju u prekomjerno teških i debelih.

Nažalost, kao i kod brojnih drugih epidemioloških kriza tijekom povijesti, i ovdje su najranjivija skupina oni najmlađi. Primjetan je sve veći problem prekomjerne težine i kod djece, mladih. Posebno su poražavajući podaci za djecu, među kojima je oko 35 posto onih s prekomjernom tjelesnom težinom i debljinom, u odnosu na komparativne vrijednosti pred petnaestak godina, kada je taj postotak iznosio 20 posto:

- To znači da je, primjerice, u školskoj dobi djece od devet godina, na kojima su radene analize, danas prekomjerno teško ili debelo više no svako

ZNAMO LI ŠTO NAM DJECA UOPĆE JEDU?

Budući da sam na primjeru vlastite djece primijetio da ih se u vrtićima i školama ne "hrani" baš pretjerano zdravom hranom, očito je povećanje pretilosti kod djece vezano i uz kvalitetu namirnica koje "unose" u sebe. Nutella na bijelome kruhu za doručak vrtičanaca samo je jedan primjer. Fish fingers iz dubokog ulja umjesto prave ribe petkom je drugi. Kako to promijeniti, pitamo profesora Davora Štimca:

- Problem je nešto manje izražen u vrtićima nego u školama jer ga je u najmlađoj dobi lakše kontrolirati. U vrtićima je vrijeme za obroke organizirano na način da je osigurana dovoljna količina vremena pa se odgajatelji mogu koncentrirati na to što i kako djeca jedu. U školama su odmori i nastava koncipirani tako da gotovo isključuju mogućnost toplog obroka pa se samim time djeca što su starija, nezdravije hrane. Osim toga dozvoljavanje, da ne kažem poticanje otvaranja brojnih lokala brze prehrane baš u blizini škola, kao i postavljanje aparata za zaslađena pića, slatkiše i grickalice u školske prostore, presudno je u stvaranju nezdravih navika. Kod kuće su djeca sve više prepuštena sama sebi, roditelji uglavnom rade i sve je manje obitelji gdje žive tri generacije zajedno pa su bake ili none sve manje uključene u odgoj i prehranu djece.

Kako bi zapravo prehrana školarca i studenata trebala izgledati?

- Čini se da je najveći problem u višim razredima osnovne i srednjoj školi, gdje su učenici gotovo u potpunosti prepušteni sami sebi, odnosno izazovima nezdrave i jeftine hrane. Kod studenta je situacija ipak znatno bolja, postoje mogućnosti unosa toplog obroka u studentskim menzama, pa i na fakultetima po vrlo povoljnim cijenama i s namirnicama kontroliranog porijekla. Studenti kao punoljetne osobe koje pretendiraju širokom spektru znanja sve više prepoznaju važnost prehrane kao jedan od čimbenika u postizanju boljih rezultata na studiju, ali i u životu općenito. Mladi bi trebali prepoznati važnost doručka i opasnosti unosa velikih količina hrane u kasnim večernjim satima. Važno je svakako i unositi dovoljnu količinu tekućine, najbolje vode. Sve više studenata na predavanjima se može vidjeti s bočicama vode i taj trend je svakako pohvalan.

HZ/

treće dijete. Podsjetio bih na to da su ta debela djeca kasnije u više od 80 posto slučajeva debeli adolescenti, odnosno osobe s debljinom kroz čitav životni vijek - naglašava prof. Štimac.

Pitamo ga kakva je situacija u njegovom gradu, Rijeci, gdje je nedavno bio kandidat za gradonačelnika. Začuđujuće, odgovara, među mladima u pitanju debljine nema veće razlike u Hrvatskoj među regijama. Po posljednjim podacima čak je nešto više prekomjerno teške i debele djece u mediteranskom području naše zemlje. To je europski trend jer na prvih pet mjesta po debljini djece i mladih u Europi su upravo mediteranske zemlje. Antipod je Skandinavija, gdje ih je najmanje.

- Globalizacija koja nas je zahvatila posebno kod mladih diktira obrasce ponašanja koji je slijede. Svijest o značaju prehrane, posebno mediteranskoj djeci, kod mladih nije razvijena, a mi je kroz sustav obrazovanja ne negujemo dovoljno. Dostupnost nezdravih prehrambenih artikala u školama i u blizini škola je takva da ju je nemoguće izbjeći. Studenti pak imaju na raspologa-

nju obroke po vrlo povoljnim studentskim cijenama pa je i kod njih dostupnost obilja hrane prisutna.

Korona i zanemarivanje tjelesne aktivnosti

Kada se podrobnije analizira sustav školovanja od osnovne škole do fakulteta, dolazi se do još jednog poražavajućeg zaključka - tjelesna se aktivnost sustavno zanemaruje, od toga da često ne postoje školske i fakultetske dvorane za tjelesni odgoj do toga da je opterećenje teoretskom nastavom takvo da predstavlja jedinu ozbiljnu brigu svakog studenta. Dobro je poznato iz relativno novih istraživanja, dodaje na kraju naš sugovornik, da djeca i mladi danas, uz izuzetak onih koji se ozbiljno bave sportom, imaju u prosjeku slabije fizičke predispozicije no što su ih imali njihovi roditelji.

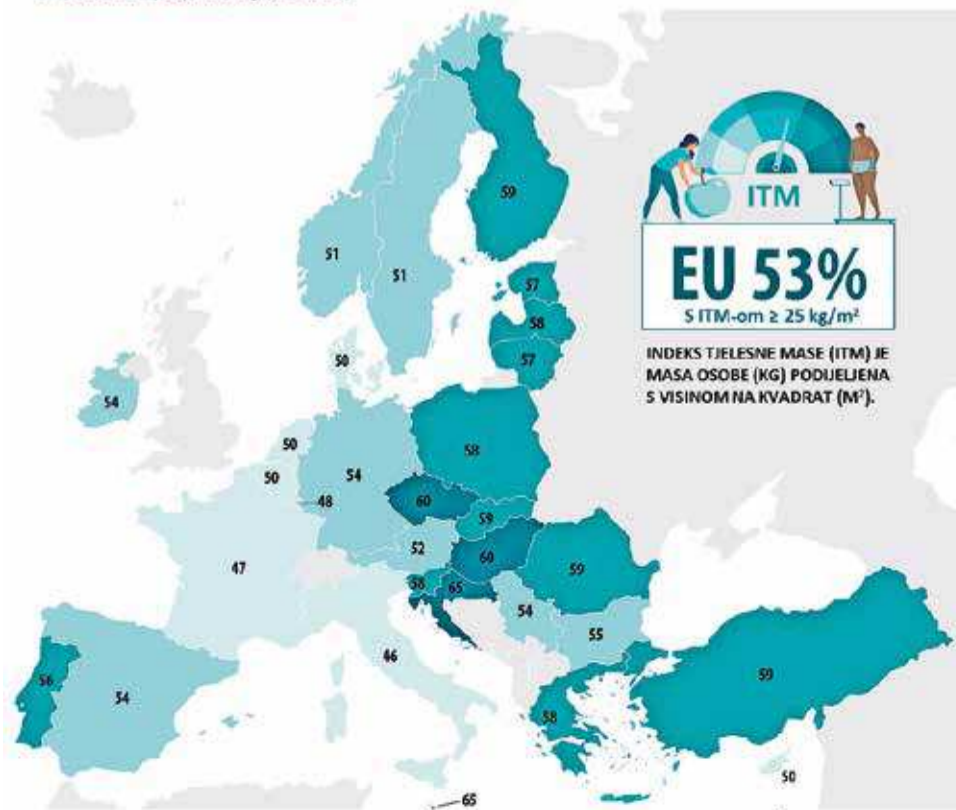
Budući da smo protekle dvije godine živjeli u nenormalnim uvjetima globalne pandemije koronavirusa, raznoraznih lockdownova, restrikcija kretanja, je li porast osoba s prekomjernom težinom u korelaciji s globalnom pandemijom koronavirusa posljednje dvije godine? Nažalost, ali očekivano jest, zaključuje prof. dr. sc. Davor Štimac razgovor za Universitas:

- Pokazalo se da je koronavirusna infekcija dovela do toga da je broj osoba s debljinom dodatno porastao, zbog slabije mobilnosti u vrijeme pandemije. O tome imamo tek mali broj podataka, i to iz zemalja koje su u provođenju ispitivanja bile najbrže. Prvi rezultati pokazuju da se u dvije godine korone trend debljanja povećao kao u pet ili deset godina u normalnim okolnostima. Rezultati su i za Hrvatsku predviđivi i svakako nepovoljni!

HZ/

Udio osoba s prekomjernom tjelesnom masom ili debljinom (ITM ≥ 25)

% odrasle populacije, 2019.

Grafički prikaz prilagođen je i preuzet s mrežnih stranica Eurostata. Izvor: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4187653/11581515/Overweight+population_map.png

HZ/

Svijest o značaju prehrane, posebno mediteranskoj djeci, kod mladih nije razvijena, a mi je kroz sustav obrazovanja ne negujemo dovoljno

LIDIJA BOGOVIĆ

LJETNA ŠKOLA HRVATSKOGA JEZIKA I KULTURE

Nastavnici iz dijaspore usavršavali znanje hrvatskoga jezika i upoznavali se s baštinom otoka Krka

Treću godinu s veseljem dolazim u Krk na Ljetnu školu za učitelje iz dijaspore. Odlazim u Njemačku obogaćena jezičnim rješenjima koja često predstavljaju poteškoće, kako u govoru, tako i u pismu", rekla je Antonija Pavlović, koordinatorica hrvatske nastave Koordinacije Meinheim

Piše **LIDIJA BOGOVIĆ**

Dodjelom svjedodžaba završila je Ljetna škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike i studente hrvatskoga jezika iz dijaspore Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, koja je održana u gradu Krku od 18. do 25. lipnja. Uz predavanja i vježbe iz hrvatskoga jezika, ovogodišnji polaznici iz Mađarske, Njemačke, Nizozemske i Italije imali su priliku produbi-

ti svoja znanja i nastavničke kompetencije te steći nova poznanstva. Predavanja su držale profesorica **Gordana Laco** sa Sveučilišta u Splitu, pročelnica Odsjeka za kroatologiju i voditeljica Ljetne škole profesorica **Sanja Vulić Vranković**, dok je jezične vježbe držala asistentica **Lidija Bogović**. Osim nastavnoga dijela, polaznici ove škole upoznali su se s bogatom baštinom i kulturom otoka Krka, obišli su krčku katedralu, a na teren-

skoj nastavi posjetili su najstariji posjed knezova Krčkih (kasnijih Frankopana) Gradec, poluotocić Prnibu te otok Cres i okolice. Svoje su dojmove sabrali nakon završetka škole. "Već treću godinu s veseljem dolazim u grad Krk na Ljetnu školu za učitelje iz dijaspore. Odlazim u Njemačku obogaćena jezičnim rješenjima koja često predstavljaju poteškoće, kako u govoru, tako i u pismu", rekla je Antonija Pavlović, koordinatorica hrvatske nastave

Koordinacije Meinheim. "Ove sam godine prvi put bila na Ljetnoj školi i od samog početka oduševljena gostoljubivošću organizatorica. Predavanja su bila vrlo korisna, podsjetili smo se nekih jezičnih sadržaja, ali i naučili puno novih koje ćemo moći primjenjivati u našem svakodnevnom radu. Iz Krka smo otišli obogaćeni znanjem i novim poznanstvima koja otvaraju vrata budućim suradnjama", zaključila je učiteljica Katarina Dominković iz Nje-

mačke, Koordinacija Stuttgart. S njom se slaže i Silvio Zilic, voditelj tečaja hrvatskoga jezika na Katoličkom sveučilištu u Milanu u Italiji, koji je u Krku također boravio prvi put. "Ljetna škola bila je izvrsna prilika za usavršavanje hrvatskoga jezika i nastavnih kompetencija." Nastavnica hrvatskoga jezika u Gimnaziji Miroslava Krležu u Pečuhu Valeria Horvath Kovacevicsne kazala je kako joj je iznimno drago što

joj se pružila prilika sudjelovati u ovoj školi. "Program je cijeloga tjedna bio zaista vrlo raznolik, zanimljiv i meni nezaboravan."

U sklopu kulturnoga programa predstavljena je knjiga Vlaste Sindik Pobor u izdanju Fakulteta hrvatskih studija, koji je priredila Sanja Vulić Vranković. Predstavljanje su organizirali vrbničko kulturno društvo "Frankopan" i Turistička zajednica Općine Vrbnik.

Ljetnu školu za nastavnike organizira Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu već petu godinu zaredom, u sklopu projekta prof. Sanje Vulić Vranković, u suradnji s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori i uz potporu Središnjega državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, MZO-a i Grada Krka.

Zamolili smo prof. Vulić Vranković da nam odgovori na nekoliko pitanja o Ljetnoj školi hrvatskoga jezika i kulture. **Možete li nam nešto поблише reći o Ljetnoj školi hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspore? Kada je pokrenuta, gdje se održava, tko sudjeluje u njezinoj organizaciji i realizaciji, tko su polaznici?**

-Ova Ljetna škola za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspore pokrenuta je 2018. kao rezultat širega projekta. Naime, već od 2008. počela sam redovito voditi na terensku nastavu studente koji slušaju moj predmet Jezik Hrvata u dijaspori na Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Terenske nastave odvijale su se u različitim državama i među različitim hrvatskim manjinskim zajednicama. Tako smo 2017. godine otišli pomorskim Hrvatima u Mađar-

sku. Kada smo došli u mjesto Kerestur i posjetili tamošnju osnovnu školu u kojoj se svakodnevno poučava hrvatski jezik, ravnateljica je izrazila želju za trajnom suradnjom. To me ponukalo da pokrenem projekt "Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori", ali također da uvedem na diplomskom studiju Kroatologije još jedan jezični predmet vezan uz dijasporu. To je izborni predmet Nastava hrvatskoga jezika u dijaspori. U okviru toga predmeta studenti se pripremaju i drže svoju nastavničku praksu u školama u dijaspori, ponajprije u manjinskim zajednicama, najviše u Mađarskoj. Počeli smo sklapati sporazume o trajnoj suradnji. Nakon Kerestura, sklopili smo sporazume s Osnovnom školom u Šeljnu u Mađarskoj, a ove godine s Osnovnom školom i Gimnazijom Miroslava Krležu u Pečuhu u Mađarskoj. Mi pozivamo učitelje i druge nastavnike iz tih škola na usavršavanje na Ljetnu školu u Krku, koju za njih organiziramo, a oni pozivaju studente da kod njih održe nastavničku praksu na predmetu Nastava hrvatskoga jezika u dijaspori. Također, kada je to potrebno, držimo predavanja i vježbe nastavnicima u sredinama u kojima oni žive kao manjina. Ali, Ljetna škola prelazi te okvire suradnje s hrvatskim manjinama jer su već od početka za nju pokazali interes i učitelji, odnosno učiteljice hrvatske nastave koju u iseljeništvu organizira naše Ministarstvo znanosti i obrazovanja, pa dolaze svake godine, uglavnom iz Njemačke, gdje ih je najviše.

Kako se Ljetna škola financira?

-Veliku zahvalnost dugujemo Središnjemu državnom uredu za Hrvate izvan RH i Ministarstvu znanosti i obrazovanja uz čiju novčanu potporu školu organiziramo.

Koja je osnovna nastavna koncepcija Ljetne škole?

-Tematski je ova škola od početka, kako joj samo ime kazuje, koncipirana tako da osim nastave jezika, važno mjesto zauzima i upoznavanje s hrvatskom kulturom, i to ponajprije u vidu terenske nastave koje imamo gotovo podjednako koliko i kabinetske, a imamo i kulturni program. Konkretno, kabinetska se nastava, predavanja na temu hrvatskoga jezika i jezične vježbe, odvijala od ponedjeljka do petka u Maloj vijećnici grada Krka. To je prelijepi prostor koji nam Grad Krk svake godine besplatno ustupa od prve ovakve škole 2018. do ove pe-

te 2022. Škola se i u pandemiji odvijala u punom programu. Pomoglo nam je, naravno, to što se održava ljeti kada se virus manje širio.

Tko organizira sve što je potrebno za rad ove škole te tko drži nastavu?

-Stalni smo nastavnici na Ljetnoj školi moja asistentica Lidija Bogović i ja kao voditeljica. Asistentica redovito drži jezične vježbe, a ja pojedina predavanja, uglavnom iz hrvatskoga jezika. Uz to, na našim je ledima gotovo cjelokupna organizacija škole, naravno, uz svu potrebnu podršku Fakulteta hrvatskih studija čiji je Ljetna škola projekt. Imamo i gostujuće nastavnike koji se svake godine mijenjaju. Ove nam je godine gostujuća profesorica bila Gordana Laco sa Sveučilišta u Splitu.

Kakvi su dojmovi polaznika ove škole?

-Posljednjega dana, u subotu 25. lipnja, imali smo u Maloj vijećnici završnu raspravu o korisnosti škole. Dojmovi polaznika bili su iznad svih naših očekivanja, bez i najmanje zamjerke, uz pregršt pohvala i o kvaliteti nastave, i kulturnim programima, i izletima, i organizaciji u cjelini.

Osim svakodnevnih kabinetske nastave, što su još polaznici ovogodišnje škole imali priliku vidjeti i naučiti?

-Na samom početku škole priredili smo recital iz hrvatske renesansne i barokne književnosti (s izvornim naglascima) koji je izveden u subotu 18. lipnja, u Maloj vijećnici. Izvela ga je akademska redateljica Frana Marija Vulić Vranković.

U nedjelju 19. lipnja poslije zupne mise u krčkoj katedrali nastupilo je Hrvatsko pjevačko društvo "Slavulj" iz Petrinje i zaista smo uživali u njihovom koncertu.

Poslije koncerta imali smo prvu terensku nastavu – vodila sam studente katedralom, pokazivala im znamenitosti, a isto tako i dvije vezane crkve sv. Kvirina i sv. Margarite, odnosno cijeli katedralni kompleks. Pri kraju te prve terenske nastave pridružio nam se i pomogao mi uvijek ljubazni katedralni župnik vlč. Antón Valković, koji je podijelio polaznicima škole primjerke vodiča po katedrali.

Te iste nedjelje 19. lipnja navečer, u Vrbniku, odakle je potjecala pjesnikinja Vlasta Sindik Pobar, iznimno je svečano predstavljena njezina zbirka do sada uglavnom neobjavljenih pjesama koju sam priredila za tisak potkraj 2021.

u nakladi Fakulteta hrvatskih studija. Na moju molbu, organizaciju predavljanja najvećim je dijelom preuzelo Kulturno-umjetničko društvo "Frankopan" iz Vrbnika, uključila se i Turistička zajednica iz Vrbnika, a naknadnu novčanu potporu knjizi dala je i Općina Vrbnik. Dogovore o predavljanju započeli smo već u travnju. Željela sam da predavljanje bude u tjednu održavanja Ljetne škole. Bila sam impresionirana s koliko su ljubavi Vrbničani prihvatili knjigu. U predavljanje su bili uključeni svi naraštaji Vrbničana, moglo bi se reći od 10 do 70 godina. Krasnoslovlili su pjesme iz knjige koja se predavljalala, svirale su *urbenske sopeli*, pjevale se tradicionalne pjesme... Polaznici Ljetne škole bili su iskreno zadivljeni cijelim događajem. Već idućega jutra, u ponedjeljak 20. lipnja, slijedila je nova terenska nastava. Pješačili smo kroz šumu do najstarijega kaštela knezova Krčkih koji se zove Gradec. Zidine Gradeca i danas su djelomično očuvane, nalaze se u šumi između sela Garica i Risika u općini Vrbnik. Tu sam, na - za hrvatsku kulturu iznimno važnom mjestu - ishodištu knezova Krčkih, kasnijih Frankopana, održala polaznicima škole predavanje o povijesti utvrde i povijesti roda Frankopana kao jednoga od najznačajnijih hrvatskih rodova, sve do tragičnoga završetka 1671.

Posljednju terensku nastavu imali smo u srijedu 22. lipnja u večernjim satima, kada je asistentica Lidija Bogović povela polaznike škole ulicama grada Krka i upoznala ih s pojedinim lokalitetima.

Ali, moram istaknuti da svake godine organiziramo i lijepe izlete. Ove smo godine imali dva, prvi na poluotočić Prnibu, a drugi brodom u Beli na otoku Cresu. Izletli su u poslijepodnevnim i ranim večernjim satima jer u ovo vrijeme dan dugo traje.

Tko su i odakle dolaze ovogodišnji polaznici Ljetne škole?

-Polaznici su bili učitelji u manjinskim školama u Mađarskoj i učiteljice hrvatske nastave u Njemačkoj, koordinacije Mannheim i Stuttgart. Osim toga, ove smo godine imali jednu potpuno novu situaciju jer su program škole pratili i nastavnici koji na stranim sveučilištima (i privatno) drže tečajeve hrvatskoga jezika (velikim dijelom za polaznike hrvatskoga podrijetla). Riječ je o tečajevima na Katoličkom sveučilištu u Milanu u Italiji te na Sveučilištu u Leidenu u Nizozemskoj.

Na temelju odluka Fakultetskog vijeća Klasa: 112-01/22-01/0029 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0004 od 1. srpnja 2022. godine, Klasa: 112-01/22-01/0022 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0005 od 1. srpnja 2022. godine, Klasa: 112-01/22-01/0019 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0005 od 1. srpnja 2022. godine, Klasa: 112-01/22-01/0025 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0004 od 1. srpnja 2022. godine, Klasa: 112-01/22-01/0026 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0004 od 1. srpnja 2022. godine, Klasa: 112-01/22-01/0036 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0005 od 13. srpnja 2022. godine i Klasa: 112-01/22-01/0028 Ur. broj: 2181/206-03-03-22-0003 od 1. srpnja 2022. godine

SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE,

raspisuje NATJEČAJ za izbor

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo i odgovarajuće radno mjesto;
 2. jednog suradnika u suradničkom zvanju poslijedoktoranda za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika na određeno vrijeme;
 3. jednog suradnika u suradničkom zvanju asistenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo na određeno vrijeme;
 4. jednog višeg stručnog suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje temeljne tehničke znanosti na određeno vrijeme;
 5. jednog višeg stručnog suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika na određeno vrijeme;
 6. jednog višeg stručnog suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika na Katedri za digitalne sustave i mreže na određeno vrijeme;
 7. jednog stručnog suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika na određeno vrijeme.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, www.fesb.unist.hr.

Klasa: 112-01/22-01/0001

Ur. broj: 2181-198-04-04-22-0005

Split, 15. srpnja 2022. godine

SVEUČILIŠTE U SPLITU MEDICINSKI FAKULTET objavljuje NATJEČAJ

I. ZA IZBOR U ZVANJA I NA RADNA MJESTA

-jednog suradnika u suradničkom zvanju i na radnom mjestu poslijedoktoranda na određeno vrijeme s punim radnim vremenom za područje biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana genetika, genomika i proteomika čovjeka na Katedri za medicinsku biologiju.

II. ZA IZBOR U ZVANJA

- jednog nastavnika u naslovnom znanstveno-nastavnom zvanju docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje dentalna medicina, grana oralna kirurgija na Katedri za oralnu kirurgiju.
 - jednog suradnika u naslovnom suradničkom zvanju poslijedoktoranda za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana radiologija na Katedri za medicinsku radiologiju.
 - jednog suradnika u naslovnom suradničkom zvanju poslijedoktoranda za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana interna medicina na Katedri za internu medicinu.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Medicinskog fakulteta u Splitu, www.mefst.unist.hr.

SVEUČILIŠTE U SPLITU FILOZOFSKI FAKULTET raspisuje NATJEČAJ za izbor

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto redovitog profesora (I. izbor) za puno radno vrijeme, na neodređeno vrijeme za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost
 2. jednog suradnika u suradničkom zvanje i na odgovarajuće radno mjesto poslijedoktoranda za puno radno vrijeme, na određeno vrijeme za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost
 3. jednog nastavnika u nastavno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto lektora za puno radno vrijeme, na neodređeno vrijeme za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana germanistika na Odsjeku za njemački jezik i književnost
 4. suradnika u naslovno suradničko zvanje asistenta za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje povijest umjetnosti, grana povijest i teorija likovnih umjetnosti arhitekture, urbanizma i vizualnih komunikacija na Odsjeku za povijest umjetnosti
 5. suradnika u naslovno suradničko zvanje asistenta za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost
- Cjeloviti tekst ovog natječaja, sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj, objavljen je na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Splitu <https://www.ffst.unist.hr/>

Polaznici Ljetne škole na nastavi LIDIJA BOGOVIĆ

SVEUČILIŠTE U SPLITU SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Klasa: 112-07/22-01/01

Urbroj: 2181-193-111/1-22-47

Na temelju članka 24. stavak 1. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama ("Narodne Novine" broj 128/17, 47/18 i 123/19), Sveučilišni odjel za stručne studije Sveučilišta u Splitu raspisuje

NATJEČAJ

I za radno mjesto

1. ADMINISTRATOR ZA RADNA PROJEKTU (m/ž) – 1 izvršitelj na određeno vrijeme u nepunom radnom vremenu (50% radnog vremena) najduže do završetka projekta "Unaprjeđenje i provedba stručne prakse na Sveučilišnom odjelu za stručne studije (UP03.1.1.04.0052);
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za stručne studije u Splitu, www.oss.unist.hr

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

Zagreb, Horvatovac 102a
Fakultetsko vijeće Sveučilišta u Zagrebu Prirodoslovno-
matematičkog fakulteta (dalje u tekstu: PMF) na temelju
članka 80. Statuta Fakulteta

raspisuje

NATJEČAJ

za izbor

1. u suradničko zvanje i na radno mjesto poslijedoktorand iz područja prirodnih znanosti, polje biologija, grana botanika, na određeno vrijeme u trajanju od dvije godine, u punom radnom vremenu, za rad na projektu "HRZZ UIP-2020-02-8099 Livadni procjepak (Chouardia litaridieri, Hyacinthaceae) kao istraživački sustav ekološke divergencije" u Botaničkom zavodu pri Biološkom odsjeku PMF-a - 1 izvršitelj

Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice:

<https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUUID=edb7de1e-d76e-4aba-aa04-41eb3b9644ed>

2. u suradničko zvanje i na radno mjesto poslijedoktorand iz područja prirodnih znanosti, polje geofizika, grana meteorologija s klimatologijom, na određeno vrijeme u trajanju od godine dana, u punom radnom vremenu, za rad na projektu "HRZZ UIP-2017-05-6396 Klimatske promjene i varijabilnost u Hrvatskoj – od globalnih utjecaja do lokalnih zelenih rješenja (CroClimGoGreen)", u Geofizičkom zavodu "Andrija Mohorovičić" pri Geofizičkom odsjeku PMF-a-1 izvršitelj
Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice:

<https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUUID=54c2ce07-e383-4e7f-b719-4b83e8dfaf2b>

3. u suradničko zvanje poslijedoktorand (naslovno zvanje) iz područja prirodnih znanosti, polje geofizika, grana meteorologija s klimatologijom, na određeno vrijeme u trajanju od tri godine, bez zasnivanja radnog odnosa, u Geofizičkom zavodu "Andrija Mohorovičić" pri Geofizičkom odsjeku PMF-a-1 izvršitelj
Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice:

<https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUUID=d35a28b9-6177-4324-9096-79324fa004ca>

4. u suradničko zvanje asistent (naslovno zvanje) iz područja prirodnih znanosti, polje biologija, na određeno vrijeme u trajanju od tri godine, bez zasnivanja radnog odnosa, u Zoologijskom zavodu pri Biološkom odsjeku PMF-a-1 izvršitelj
Ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice:

<https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUUID=1fc21eb2-68ed-435e-be18-2e4443bf531e>

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta www.pmf.unizg.hr/ natječaji.

Rok za podnošenje prijave na sve točke natječaja je 30 dana, po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: www.pmf.unizg.hr/ (Natječaji).

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNI FAKULTET, ZAGREB, PIEROTTIJEVA 6

NATJEČAJ

za izbor

1. Jednog izvršitelja/icu na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju – asistent, u znanstvenom području prirodnih znanosti, polje: Matematika, na određeno vrijeme u punom radnom vremenu, u Zavodu za matematiku, informatiku i nacrtnu geometriju RGN fakulteta.
Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su na službenoj internetskoj stranici Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta www.rgn.unizg.hr

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU

OBJAVLJUJE

NATJEČAJ

za izbor u zvanje i na radno mjesto

- Redoviti profesor u umjetničkom području kazališna umjetnost, polje gluma na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- Redoviti profesor u umjetničkom području likovne umjetnosti, polje umjetnost novih medija i umjetničkih praksi na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- Izvanredni profesor u umjetničkom području likovne umjetnosti, polje kiparstvo na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- Izvanredni profesor u umjetničkom području likovne umjetnosti, polje konzervacija i restauracija (umjetnički dio) na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- Izvanredni profesor u umjetničkom području likovne umjetnosti, polje slikarstvo na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- Izvanredni profesor u umjetničkom području glazbena umjetnost, polje izvođenje glazbe, grana sviranje, predmet Komoma glazba na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- Docent u umjetničkom području likovne umjetnosti, polje umjetnost novih medija i umjetničkih praksi (naslovno zvanje).

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Umjetničke akademije u Splitu na poveznici:
<http://www.umast.unist.hr/oglasna-ploca/zaposlenja/natjecaj-za-izbor-u-zvanje-i-na-radno-mjesto-6/>

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU FAKULTET STROJARSTVA I BRODOGRADNJE

Zagreb, Ivana Lučića 5

Na temelju Odluke Fakultetskog vijeća od 19. srpnja 2022. godine, raspisuje se

NATJEČAJ

za izbor

- Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom mjestu redovitog profesora, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za robotiku i automatizaciju proizvodnih sustava na Katedri za strojarstvo i automatiku.
 - Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom mjestu izvanrednog profesora, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za tehničku mehaniku na Katedri za mehaniku i čvrstoću.
 - Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom mjestu izvanrednog profesora, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za zavarene konstrukcije na Katedri za zaštitu materijala.
 - Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom mjestu docenta, za područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika, na Katedri za matematiku.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, www.fsb.unizg.hr.

GRAĐEVINSKI FAKULTET

Fra Andrije Kačića Miošića 26 10001 ZAGREB

RASPISUJE

NATJEČAJ

za izbor za izbor nastavnika i suradnika (m/ž)

- jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u znanstveno nastavnom zvanju docent, za znanstveno područje tehničke znanosti, znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana hidrotehnika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na katedri za temeljnu hidrotehniku
 - jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u znanstveno nastavnom zvanju docent, za znanstveno područje tehničke znanosti, znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana hidrotehnika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Katedri za zdravstvenu hidrotehniku i okolišno inženjerstvo
 - jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju poslijedoktorand, za znanstveno područje tehničke znanosti, znanstveno polje temeljne tehničke znanosti, znanstvena grana tehnička mehanika (mekanika krutih i deformabilnih tijela), na određeno vrijeme, s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju poslijedoktorand, za znanstveno područje tehničke znanosti, znanstveno polje temeljne tehničke znanosti, znanstvena grana materijali, na teret projekta "Razvoj novog inovativnog EcoFlex proizvoda", na određeno vrijeme (kolovoz 2023.), s nepunim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju asistent, za znanstveno područje prirodne znanosti, znanstveno polje matematika, na određeno vrijeme, s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju, za znanstveno područje tehničke znanosti, znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana hidrotehnika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto viši stručni savjetnik, na neodređeno vrijeme, s nepunim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto stručni suradnik, na teret projekta "Razvoj novih tehnologija i usluga u izvođenju specijalnih građevinskih radova", prihvaćenog za financiranje iz sklopu natječaja "Povećanje razvoja novih proizvoda i usluga koji proizlaze iz aktivnosti istraživanja i razvoja-faza II", na određeno vrijeme od 12 mjeseci, s punim radnim vremenom
 - jednog izvršitelja na radno mjesto stručni suradnik, na teret projekta "Razvoj automatiziranog sustava za normiranje resursa kod energetski učinkovite gradnje (NORMENG)", na određeno vrijeme do tri godine, s punim radnim vremenom Rok natječaja 30 dana.
 - jednog izvršitelja na radno mjesto I. vrste u suradničkom zvanju poslijedoktorand, za znanstveno područje tehničke znanosti ili prirodne znanosti, na teret projekta "Daljinsko praćenje erozije riprap zaštite od podlokavanja na velikim rijekama u svomom vremenu", prihvaćenog za financiranje od strane Hrvatske zaklade za znanost, na određeno vrijeme od dvije godine, s punim radnim vremenom Rok natječaja 40 dana.
- Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Građevinskog fakulteta: http://www.grad.unizg.hr/o_fakultetu/natjecaj

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA

Zagreb, Unska 3

RASPISUJE

NATJEČAJ

za izbor u zvanja i na radna mjesta:

- Nastavnik u znanstveno-nastavnom zvanju izvanredni profesor - 2 izvršitelja na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom,
 - Nastavnik u naslovnom znanstveno-nastavnom zvanju docent - 2 izvršitelja na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom,
 - Suradnik u suradničkom zvanju poslijedoktorand - 4 izvršitelja na određeno vrijeme s punim radnim vremenom,
 - Suradnik u suradničkom zvanju asistent - 2 izvršitelja na određeno vrijeme s punim radnim vremenom,
 - Suradnik u suradničkom zvanju asistent - 1 izvršitelj na određeno vrijeme s punim radnim vremenom (zamjena za privremeno odsutnog radnika).
- Rok za prijavu je 30 dana od dana objave natječaja.
Uvjeti rada i ostali detalji natječaja za pojedinačna radna mjesta nalaze se na stranici www.fer.hr

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

Zagreb, Horvatovac 102a

Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematičkog fakulteta na temelju članka 73. i 80. Statuta Fakulteta raspisuje

NATJEČAJ

za izbor

- u suradničko zvanje i na radno mjesto poslijedoktorand za rad na HRZZ projektu "Algebre kvantnih struja i njihova teorija reprezentacija" iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, na određeno vrijeme pri Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj;
 - u nastavno zvanje predavač (naslovno zvanje) iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, bez zasnivanja radnog odnosa, pri Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj;
 - u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docent iz područja prirodnih znanosti, polje matematika, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu pri Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj.
- Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>.

Pristupnici za točku 1. natječaja ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUUID=ddcd5c7e-40cc-4a40-86a4-c29eb80d4d02>

Pristupnici za točku 2. natječaja ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo na adresu: Prirodoslovno-matematički fakultet, Matematički odsjek, Zagreb, Bijenička 30.

Pristupnici za točku 3. natječaja ponude s dokazima o ispunjavanju uvjeta iz natječaja dostavljaju se isključivo putem mrežne poveznice: <https://posao.pmf.hr/opening-login?openingUUID=9e3c94c9-0b8a-49a0-b156-26c1ba7acdf2>

Za točku 1. natječaja rok za podnošenje prijave na natječaj je 60 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Za točku 2. i 3. natječaja rok za podnošenje prijave na natječaj je 30 dana po objavljivanju natječaja u "Narodnim novinama".

Rezultati natječajnog postupka objavit će se na službenoj internetskoj stranici PMF-a: <http://www.pmf.unizg.hr/natjecaji>

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO MATEMATIČKI FAKULTET

RASPISUJE

NATJEČAJ

za izbor

- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto redovitog profesora, za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo
- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto izvanrednog profesora, za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje biologija
- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta, za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje fizika
- za izbor dva suradnika u suradničko zvanje i na radno mjesto asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika, na određeno vrijeme
- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje i na radno mjesto asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika, na određeno vrijeme za izvođenje studija Vojno pomorstvo
- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje i na radno mjesto asistenta za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje biologija, na određeno vrijeme za izvođenje studija Vojno pomorstvo
- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje i na radno mjesto asistenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo, na određeno vrijeme
- za izbor jednog doktoranda u suradničko zvanje i radno mjesto asistenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo, pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Hrvoja Kalinića, za rad na uspostavljanju projekta Hrvatske zaklade za znanost UIP-2019-04-1737 Proširenje osjetljivosti senzora u laboratoriju za obradbu i analizu podataka iz okoline (SSA@EDAL), na određeno vrijeme do završetka trajanja projekta
- za izbor jednog nastavnika u nastavno zvanje i na radno mjesto predavača, za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika, na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočne zaposlenice
- za izbor jednog nastavnika u nastavno zvanje i na radno mjesto predavača, za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo
- za izbor jednog zaposlenika na radno mjesto stručnog suradnika u sustavu znanosti i visokom obrazovanju, za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje računarstvo, na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočne zaposlenice

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu <https://www.pmfst.unist.hr/javni-natjecaji/>
Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od posljednje objave natječaja, osim za točke 4., 5. i 9., za koje se prijave dostavljaju u roku od 60 dana od posljednje objave natječaja, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Ruđera Boškovića 33, 21 000 Split

Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati niti će se podnositelji nepotpunih prijava pozivati na dopunu prijave.
O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Studentska panel-rasprava 'Suicid i mladi'

ŠESTI MEĐUNARODNI TRANSDISCIPLINARNI SIMPOZIJ 'BIOETIKA I APORIJE PSIHE'

Društvo i mentalno zdravlje

Potrebno je osvještavati javnost i struku o relevantnim pitanjima mentalnog stanja društva, pojavama pratećih aporija, ali i davanja solucija kroz metodološku paradigmu polja integrativne bioetike. Poruka je to simpozija 'Bioetika i aporije psihe', održanog u Zagrebu

PIŠE I SNIMIO: BRUNO BOGOVIĆ

U Zagrebu je održan šesti međunarodni transdisciplinarni simpozij "Bioetika i aporije psihe". Rado posjećena znanstvena manifestacija ove je godine krenula prema svojoj izvornoj zamisli – interaktivnosti. Tako se iz virtualne sfere proteklog dvogodišnjeg koronskog razdoblja, održala u kombinaciji uživo u dvoranama Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Centra za integrativnu bioetiku pored Filozofskog fakulteta, ali i kroz *online* modul. Glavni cilj skupa bio je nastaviti osvještavati javnost i struku o relevantnim pitanjima mentalnog stanja društva, pojavama pratećih aporija, ali i davanja solucija kroz metodološku paradigmu polja integrativne bioetike.

Na trodnevnom skupu govorilo se o temama kao što su: zaštita i očuvanje mentalnog zdravlja u zajednici, mentalno zdravlje i duhovnost, destigmatizacija korisnika i sustava usluga mentalnog zdravlja, bioetički aspekti ovisnosti i psihoterapija u transdisciplinarnom kontekstu.

Izlagački program skupa bio je obogaćen sa šest plenarnih izlaganja, deset izlagačkih sekcija, predstavljanjem zbornika radova *Integrativna bioetika i aporije psihe* (2021.) te projekcijom dokumentarnog filma *Šapat vjetra zidove slama* (2022.). Izlaganja su održali domaći znanstvenici, kao i oni iz regije (Bosna i Hercegovina, Grčka, Kosovo, Sjeverna Makedonija, Srbija) i svijeta (Brazil, Kanada, Sjedi-

Prof. Ivan Koprek, dekan FFRZ-a

njene Američke Države).

U prednavnom danu održala se studentska panel-rasprava na temu "Suicid i mladi". Tematska rasprava između triju studentskih udruga "USF" (Filozofski fakultet), "Scopus" (Fakultet hrvatskih studija) i "Disputatio" (Fakultet filozofije i religijskih znanosti) te

nazočne publike održala se u večernjim satima, u dvorani Centra za integrativnu bioetiku pored Filozofskog fakulteta.

Raspravu je uvodnim riječima otvorio predsjednik organizacijskog odbora skupa, **doc. Luka Janeš**:

– Tijekom i nakon korona pandemije brojke suicida,

Doc. Luka Janeš

anksioznih i depresivnih poremećaja naglo su porasle. Situacija je takva da se o tome treba početi ozbiljnije pričati te da svatko od vas iznese, ako ne neku ideju za svoju kuću i odnošaje s bliskim osobama i obitelji, onda jednu pozitivnu sliku, tako da svi nešto naučimo iz ove situacije te da *aporije* zapravo

(po)stavimo u koncept *aforija*, dakle mudrosnica.

Studentska rasprava privedena je kraju uz zaključak da je suicid vrsta biološke blokade, a time i cijelosti vlastitog bitka i društva koje ga okružuje, te da bi iz vlastitih kapaciteta čovjek svakodnevno trebao davati najbolje od sebe, otkrivajući pritom sve izazov-

nosti, ali i posebnosti života.

Svečanost otvaranja simpozija započela je u četvrtak, a uz ostale govornike se prigodnim riječima dobrodošlice i najave skupa obratio dekan Fakulteta filozofije i religijskih znanosti, **prof. Ivan Koprek**.

– Na pozadini i platformi dijaloga naš fakultet, baveći se filozofijom i proučavajući religije iz različitih motrišta, želi dati svoj akademski, ali i širi društveni doprinos razumijevanju stvarnosti i općem psihofizičkom zdravlju. Poremećaji mentalnog zdravlja narušavaju kvalitetu života pojedinca, ali i njegove okoline. Zato je dobrodošlo sve ono što može doprinijeti smanjenju i prevenciji ovog javnozdravstvenog problema – zaključio je dekan Koprek.

Skup je započeo plenarnim izlaganjem **prof. Križe Katinića** na temu "Duhovnost i psihičko zdravlje". Nakon plenarnih izlaganja uslijedile su tri izlagačke sekcije na hrvatskom i engleskom jeziku, zatim plenarno izlaganje znanstvenika Petra Bruna Raabea naslovljeno "Philosophy as Education for Mental Healthcare" te predstavljanje radova i autora ukoričenih na 632 stranice zbornika radova *Integrativna bioetika i aporije psihe*.

Treći dan skupa započeo je izlagačkom sekcijom, a prvo predavanje "The Therapeutic Function of Philosophy", održala je doc. **Marina Novina** s Fakulteta filozofije i religijskih znanosti. Nakon izlagačke sekcije uslijedila su ple-

Zbornik radova 'Integrativna bioetika i aporije psihe 2021.'

nastavak
sa str. 21

narna izlaganja doc. **Antuna Volenika** i profesorice **Lydie Amir**, a u ostatku dana nastavilo se s paralelnim izlaganim sekcijama te predstavljanjem dokumentarnog filma *Sapat vjetra zidove slama* scenarista, redatelja i producenta **Božidara Popovića**. Održan je i okrugli stol o "Reformi sustava mentalnog zdravlja u Hrvatskoj" na kojem su sudjelovali **Marijana Kletečki Radonić**, **Daniela Štimac Grbić**, **Tin Pongrac**, **Vlatka Ročić Petak** i **Sladana Štrkalj Ivezić**. Polemiziralo se oko nedovoljne dostupnosti psihoterapije, istaknula se želja za izjednačavanjem psihološke terapije s farmakoterapijom, a govorilo se i o potencijalnim institucionalnim i zakonskim promjenama.

– Smatram da skup itekako mnogo znači za studente, nastavnike i cjelokupnu instituciju Fakulteta filozofije i religijskih znanosti pa i za Sveučilište u Zagrebu, posjetitelje, izlagače te sve ostale uključene u ovaj međunarodni projekt. Skup je u funkciji da na javnoj sceni dođe do pronalaska i upoznavanja s mogućnostima. Kroz te mogućnosti ukazala bi se rješenja: kojim osobama i institucijama se obratiti i u kojem trenutku. Upravo zbog toga mentalno zdravlje u zajednici iziskuje prinos različitih perspektiva i disciplina. To je prije svega jedan model skrbi, pomoći i brige za one koji su trenutačno slabiji, a koji će kroz ovakve postupke postati jači i tako ojačavati sebe, ali i društvo. Svaki međunarodni skup više je nego dobrodošao na našoj instituciji. Fakultet filozofije i religijskih znanosti, kao institucija na kojoj se izučava filozofija i religijske znanosti, predstavlja otvorenu platformu za sabiranje filozofskih, kulturoloških i religiozoloških perspektiva te mnogih drugih koje su uključene u diskurs ovogodišnjeg skupa. Institucija i predmetni duh kojim ona odiše predstavlja idealno tlo za povezivanje perspektiva i znanstvenika iz različitih disciplinarnih polja, što je temeljni cilj skupa – sakupiti što više zanimljivih perspektiva i ponuditi kreativna, praktična rješenja koja bi trebala doprinijeti unaprjeđenju cjelokupnog sustava mentalnog zdravlja u Hrvatskoj. Osim teme odnosa mentalnog zdravlja i duhovnosti, ove godine razmatra se i pitanje bioetičkog aspekta ovisnosti, zatim transdis-

ciplinarni aspekti psihoterapije te destigmatizacija osoba s mentalnim poteškoćama koja je svakogodišnja tema. Nakon dvije godine održavanja skupova u virtualnom obliku velika je čast i zadovoljstvo pripremiti skup u tradicionalnom obliku. Ipak, ostavljena je i hibridna varijanta tako da osim izlaganja uživo postoji i online opcija. Konkretni rezultati iz projekta su uspostavljena suradnja u kontekstu religijskih znanosti između znanstvenika s našeg fakulteta i znanstvenika s Nacionalnog kapodistrijskog sveučilišta u Ateni, a tu je i skora realizacija *Strategije mentalnog zdravlja u Republici Hrvatskoj za buduće razdoblje od deset godina*, u svrhu koje smo organizirali i okrugli stol na temu reforme mentalnog zdravlja u Hrvatskoj. Također, u planu je koncipiranje i konkretiziranje interdisciplinarnog specijalističkog studija vezanog uz mentalno zdravlje u zajednici, a radilo bi se o tri fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te bi konačan cilj bio ponuditi nova radna mjesta vezana upravo uz prevenciju i destigmatizaciju mentalnih poremećaja. To je i pozadina bioetike: skrb i promicanje bioetičkog senzibiliteta i ponuda orijentacijskog znanja na osnovi integrativnog mišljenja, s naglaskom na zaštitu, proučavanje i razumijevanje života, za što je itekako potrebna pluriperspektivna, interdisciplinarna i transdisciplinarna metodologija koju smo do sada uspješno prakticirali na našem skupu, a tako će biti i ove godine – rekao je za *Universitas* doc. **Luka Janeš** s Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Organizatori ovogodišnjeg međunarodnog transdisciplinarnog simpozija "Bioetika i aporije psihe" bili su Centar za bioetiku Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko bioetičko društvo, Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku, Škola narodnog zdravlja "Dr. Andrija Štampar", Hrvatsko filozofsko društvo, Sveučilišni centar za integrativnu bioetiku Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski savez udruga za mentalno zdravlje (SUMEZ) te Nacionalno udruženje za istraživanje i poslijediplomske studije psihologije (ANPEPP, Brazil).

Predsjednik organizacijskog odbora skupa bio je doc. **Luka Janeš**, a tajnica **Stefanija Kožić**, mag. phil. U organizaciji i provedbi simpozija pripomogao je i suradnički krug studenata s više fakultetskih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu.

Piše: **SASA ZAVRNIK**

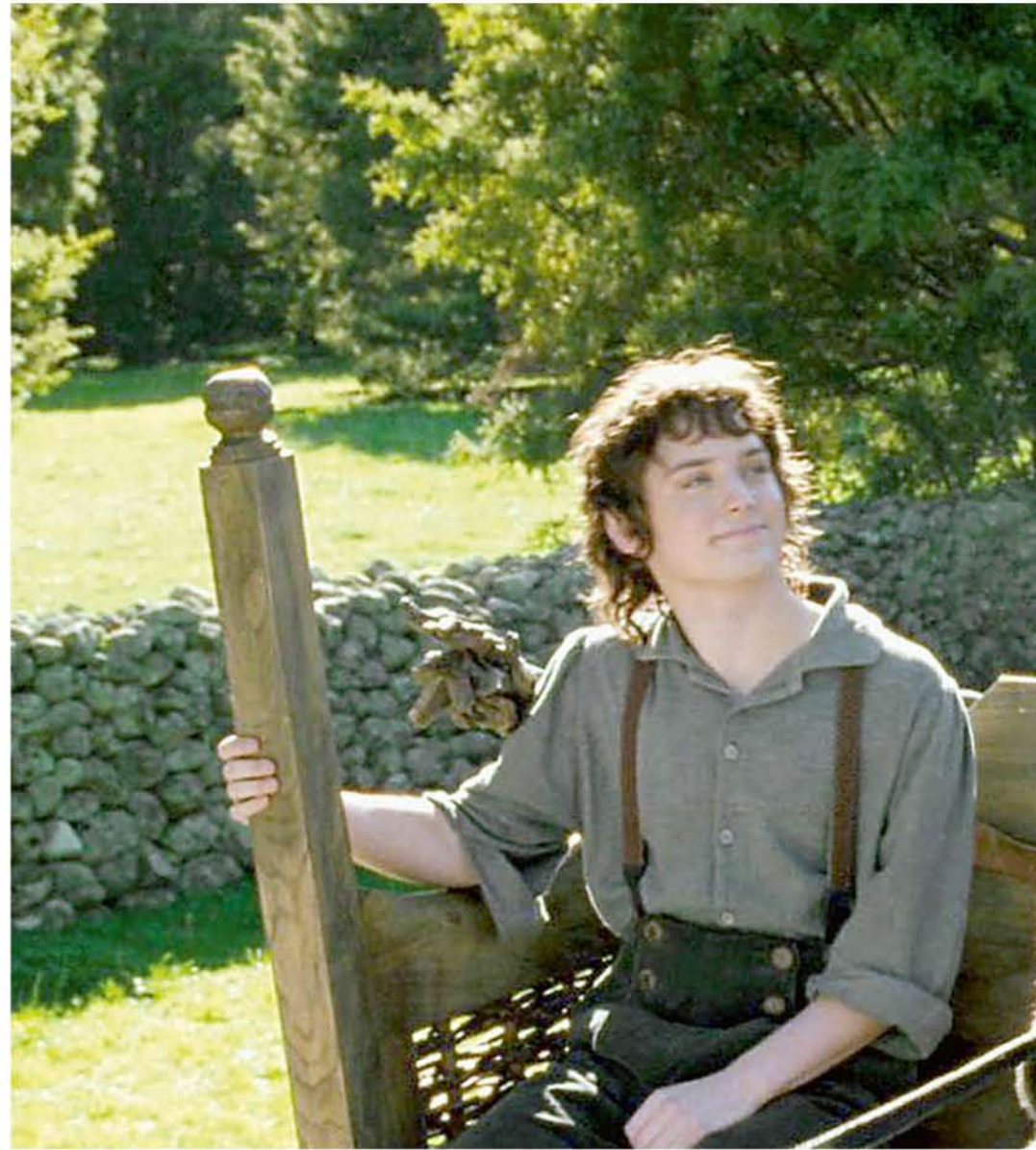
Djela J. R. R. Tolkiena zauzimaju istaknuto mjesto kako u engleskoj tako i u svjetskoj književnosti. Ostavila su prepoznatljiv trag u njezinoj povijesti, ali također i u povijesti sedme umjetnosti. Neke od Tolkienovih fantastičnih priča pretočene su u isto tako fantastičnu ekranizaciju. Time su postale iznova aktualne i zanimljive milijunima, stekavši fanove na svim stranama svijeta među mladima i među onima koji se unatoč svemu tako osjećaju.

John Ronald Reuel Tolkien rođen je 3. 1. 1892. u Južnoj Africi, a preminuo je 2. 9. 1973. u Engleskoj. Bio je poznati engleski književnik i filolog, profesor anglosaksonske književnosti na Sveučilištu Oxford, na kojem je i sam studirao. Tamo je nastavio proučavati klasične i germanske jezike te je predao staroengleski i srednjoengleski jezik. Pisao je fantastične priče i romane u kojima je opisivao svoj zamišljeni svijet Međuzemlje (Middle-earth) s različitim bićima poput vilenjaka, patuljaka, hobita, čarobnjaka, orka, goblina, trolova, enta i drugih. Išao je i nekoliko koraka dalje pa je čak za njih osmislio posebne jezike i pisma te je nacrtao detaljnu kartu spomenutog svijeta. Djela su mu prevedena na desetak svjetskih jezika i objavljena u milijunskim nakladama. Proslavio se romanom "Gospodar prstenova" (The Lord of the Rings), koji je na filmsko platno prenio izuzetni američki redatelj Peter Jackson.

'Gospodar prstenova' i alegorija

Tolkienov je utjecaj na fantastičnu književnost, na filmsku te likovnu umjetnost neprijeporan. Adaptacija njegova "Gospodara prstenova" smatra se najuspješnijim prijenosom fantastične priče u film. Ono što se možda ne zna i definitivno se na prv u teško može uočiti u književnim djelima i filmskim ostvarenjima ove trilogije jest, između ostaloga, prepoznavanje ljudskog utjecaja na svijet koji čovjek dijeli s drugim ne-ljudskim oblicima života. Spomenuti utjecaj vidljiv je u kontekstu života kao povezane i jedinstvene cjeline. U ovome se mogu razaznati crtice ili, ako baš hocete, točkice bioetičkog koncepta sagledavanja života. Tu se ukazuje na potrebu i važnu ulogu odgovornog, suosjećajnog i mudrog odnošenja prema čitavom stvorenju koje je tu na uživanje, divljenje, učenje, održavanje i prenošenje, ali nikako za nerazumno i trenutno iskorištavanje.

"Gospodar prstenova – Prstenova družina" prvi je dio trilogije koji je na filmskom platnu zaživio još 2001. godine, baš kada su započeli i naši hvalevrijedni Lošinski dani bioetike. Nakon godinu dana, 2002., prikazan je drugi nastavak trilogije naziva "Dvije kule", a već 2003. godine stigao je treći i posljednji dio pod naslovom "Povratak kralja". Nakon toga, moguće ponuka izvanrednim filmskim uspjehom i popratnim interesom, nakladnička kuća Algoritam objavila je poseb-

EKOLOGIJA I KNJIŽEVNOST

Bioetika u djelima J. R. R. Tolkiena

Za Universitas portal o bioetičkim segmentima u djelima autora 'Gospodara prstenova' piše Saša Zavrtnik, dr. med. vet., s Geotehničkog fakulteta u Varaždinu

ne prijevode svih triju književnih djela na hrvatskom jeziku. No, ako se možda misli da su ova djela bilo u pisanim ili u (podosta vjernom) filmskom aranžmanu nešto "samo za" razbibrigu dugih zimskih vikend večeri, onda je to daleko od istine. Sam Tolkien je kazao da mu svrha djela nije da prenese neku alegoriju i učitanu poruku, nego da čitatelju pruži pustolovinu, potakne njegovu razmišljanje i osjećaje, da ostane zadivljen, bez daha, da doživi nešto. Čineći tako, određene je poruke ipak odaslao primjerima ko-

je je zapisao.

Poveznica s bioetikom je upravo ona, lijepo sročena u misli profesora Hrvoja Jurića, koja kaže da je "bioetika otvoreno područje susreta... različitih pristupa i pogleda na svijet, koji se okupljaju... za život u svim njegovim oblicima, stupnjevima, fazama i pojavnostima". Pa zašto bi onda bilo tako čudno naći natruhe bioetičkih releksija u djelu fantastične književnosti?

Pa eto tako Tolkienov je glavni lik, o kojemu ovisi sudbina čitavog Međuzemlja, pripadnik jednog

malenog samozatajnog naroda. "Hobiti su jedan neupadljiv ali prastar narod, nekoć znatno brojniji nego danas; jer oni vole mir, tišinu i dobro odrađenu zemlju: najradije prebivaju u lijepo uređenu i uzorno obrađenu seoskom predjelu. Ne razumiju niti su ikad razumjeli, pa nisu ni voljeli, strojeve složenije od kovačkog miješa, vodenice ili ručnog razboja iako su vješto rukovali alatom." Taj Hobit i njegovi sunarodnjaci su: "U svemu ostalom bili pretežno darežljivi, nisu bili gramzljivi nego zadovoljni i umje-

Scena iz nezaboravnog 'Gospodara prstenova'

Hobitova kuća

Karta Međuzemlja

Saša Zavrtnik na 20. Lošinjским danima bioetike

BRANKO NAB

reni". Određena je moralna okosnica onih koji vole i njeguju mir, tišinu i predani su zemlji, a imaju i nezaobilaznu dimenziju urednosti i ljepote. Nasuprot tome stoji određena tehnologija koju se ne voli, nego se preferira rad vlastitim rukama. Ističe se darežljivost nasuprot sebičnosti, kao i zadovoljstvo i umjerenost naspram pohlepe. Upravo takvi su nositelji radnje i njima je povjeren najveće "blago". Možda bi se i "zapadni" čovjek današnjice trebao okrenuti tišini i vlastoručnoj prednosti zemlji te biti zadovol-

ljan stečenim i danim su trenutkom te u tome pronaći ljepotu. Tko zna, možda tako u ovoj eri traženja pojedinac nađe sebe.

Ekološke smjernice i upute za život

Ako se pak upadne u zablude suvremenog doba pod krinkom pojma "dosadno mi je", može se razmisliti nad sljedećim iz razgovora Čarobnjaka i Hobita: "Na nama je samo da odlučimo što ćemo učiniti s vremenom koje nam je dano. A naše je vrijeme, Frodo, već poprilično crno." Ako malo porazmislimo,

ni jedan drugi "resurs" nemamo toliko na raspolaganju, doslovno od danas do sutra, kao svoje vrijeme. U biti je to jedino o čemu uistinu odlučujemo – što ćemo s vremenom koje nam je na raspolaganju. Kao u priči, tako i danas, vrijeme jest poprilično crno, pa kao da već ovdje nalazimo aluziju što s njim, na što ga iskoristiti, a to je pokušaj njegova rasvjetljavanja, unošenja svjetla u tamu našega doba i okolnosti. Možda se baš to pokaže kao nešto najsmislenije što možemo činiti.

Mudri je u nastavku rekao: "Mnogi koji žive zaslužili su

smrt. A neki koji umiru zaslužili su život. Zar im ga možeš dati? Zato nemoj biti tako revan u izricanju smrtnih osuda. Jer čak ni najveći mudraci ne mogu sagledati sve ciljeve." Život je neponovljiv i kao takav uzvišen i svet. Ljudi nisu tvorci života pa stoga ne mogu biti ni njegovi "Gospodari". Potrebno je vrjednovati svaki život u bilo kojem obliku jer nismo svedivni te nikada u potpunosti ne možemo znati svaku pojedinu svrhu i utjecaj na druge živote. Zato nije uputno olako se postavljati u ulogu onih koji bi određeni život ovisno o svom viđenju, shvaćanju i koristi samo tako dokinuli. Poštovanje drugoga života temelj je zdravog međuodnosa.

A maleni Hobit: "Bijaše ushićen drvom i dodirom drva, ali ne kao šumar ili tesar; bijaše ushićen samim živim stablom." Je li netko probao u šetnji prići stablu i zagrliti ga? Zamislimo, ne samo da je neko stablo prema našim mjerilima lijepo, već da stablo iza ziva ushit, to nije čest slučaj. Dopustiti si vidjeti ga kao samodostatno živo biće, koje ne ovisi o nama, nešto je nesvakidašnje. Ne ga sagledati iz nekog šumarsko-inženjerskog aspekta iskoristivosti ili tesarsko-zanatske koristi, već kao samoopstojno, ono koje odolijeva mnogim vjekovima i olujama, ono koje može biti tu i za nas, možda bi tada kao takvo moglo ushititi. Probajmo, ne može se ništa izgubiti.

Posebna bića, nalik stablima, ali samosvjesna i pokretna, otkrivaju još jednu zanimljivu crticu. "Odvraćamo od ove šume strance i bezu-

“

Tolkienove priče mogu biti prolazna razbibriga i, istina, utjecati na naše osjećaje, ali one mogu utjecati i na razmišljanje, ako samo malčice zagrebemo ispod površine. Kako god bilo, nećemo se razočarati ako svoje vrijeme odvojimo za 'Gospodara prstenova'

mnike, obučavamo i poučavamo, hodamo i plijevamo. Mi smo vam pastiri drveća, mi stari enti." Ti enti, baš poput pastira stočara, bdjeli su nad šumama ukazujući na to kako ih je potrebno štiti od bezumnog gospodarenja. Dapače, potrebno se o šumi, i onome što ta kompleksna zajednica jest, obučiti, a zatim o tome i poučiti druge. Šume je također potrebno održavati, ali i nezamjenjivo je u njima kretati se i boraviti. Psihofizičke koristi od boravka u šumama su mnogostruke. Dokazano je da već pogled na nju pomaže u iscjeljenju.

Međutim, "Njemu (Sarumanu) je u glavi sve od kovine i kotačića, i ne mari za stvaranja koja rastu, osim ako mu ne služe u trenutnim planovima." Jedan od Mudrih je zastranio. Da, tko bi rekao, ali i to je moguće, pa i dandanas vidljivo, kada moderni mudraci zastrane u politici, na vlasti, u crkvi... i sve podređuju samo trenutačnom stjecanju koristi, prolaznih dobara, utjecaja, moći, manipulacijama. Ali "Čarobnjaci (Mudri) bi ipak morali biti pametniji: oni i jesu pametniji od ostalih". Da, mudraci jesu pametniji, no samo je pitanje za koga tu pamet koristite, samo za sebe, ili i za druge, bližnje, za dobrobit svijeta u kojem žive, djeluju i u kojem imaju prilike biti to što jesu. Pamet sama po sebi nije dostatna. No ona može i treba, posebice u akademskim krugovima, biti itekako dobro usmjerena odnosno usmjerena k dobru.

U ovih nekoliko točnica iz fantastičnih djela J. R. R. Tolkiena prominira glavna nit vodilja, a ona je – primjenjivost. Ove priče mogu biti prolazna razbibriga i, istina, utjecati na naše osjećaje, ali one mogu utjecati i na razmišljanje, ako samo malčice zagrebemo ispod površine. Kako god bilo, nećemo se razočarati ako svoje vrijeme odvojimo za Tolkienova "Gospodara prstenova". Dopustimo li si potonje, njegov bi utjecaj mogao zaživjeti u nama i tu se trajnije zadržati nukajući nas da dijete koje ga je u nama krenulo čitati bude u sinergiji s odraslom i odgovornom jedinkom koja ga nastavlja živjeti.

Članice Akademskog pjevačkog zbora Sveučilišta u Splitu 'Silvije Bombardelli' zahvaljuju 'Briig hotelu' koji im je velikodušno ustupio prostor za fotografiranje

AKADEMSKI PJEVAČKI ZBOR SVEUČILIŠTA U SPLITU OBILJEŽAVA ŠESTI ROĐENDAN

'Silvije Bombardelli' oduševljava publiku

Neke od njih su studentice, neke djelatnice, neke su već diplomirale i postale majke. I iako na prvi pogled nemaju ništa zajedničko, sve one i dalje guštaju u pjevanju i druženju u zboru jer ih vezuje ljubav prema glazbi

Akademski pjevački zbor Sveučilišta u Splitu "Silvije Bombardelli" u travnju obilježava šestu obljetnicu postojanja i aktivnog djelovanja, pa su nam neke od veteranki otvorile dušu i ispričale svoja iskustva. Neke od njih su studentice, neke djelatnice, neke su već diplomirale i postale majke. I iako na prvi pogled nemaju ništa zajedničko, sve one i dalje u pjevanju u zboru jer ih vezuje ljubav prema glazbi. Također, pravi su pokazatelj raznolikosti članova zbora, među kojima ima studenata, alumni studenata i djelatnika Sveučilišta, te njihove međusobne suradnje.

Ana Grubišić (28) je alumni članica, dolazi s Ekonomskog fakulteta. Tvrdi da joj je odlazak na audiciju za zbor bila jedna od najboljih odluka u studentskim danima.

- Nikad neću zaboraviti kako smo Petra Morožin i ja uhvatile "zadnji voz" i otišle na treću, izvanrednu audiciju koja se održala zbog velikog interesa za prethodne dvije. Iako sam

pohađala osnovnu glazbenu školu, u nadolazećem periodu sam se zbog ostatka obaveza udaljila od glazbe pa me zborско pjevanje na neki način opet vratilo k njoj, a i bilo je pravo osvježenje od fakultetskih obaveza - kaže ona.

Prije četiri godine je diplomirala na Ekonomskom fakultetu, ali joj je bilo teško napustiti zbor jer ju je pjevanje i dalje ispunjavalo. - Danas, kad sam zaposlena na struci, ne mogu istaknuti neke veće promjene osim što zbog radnog vremena ne mogu sudjelovati na nastupima koji su planirani u jutarnjim terminima - govori Ana Grubišić.

Najdraži nastupi su joj koncert s američkim komornim zborom "Groton-Dunstable" u Foyeru HNK Split iz 2017. te koncerti "With love, Bombardelli" u sveučilišnoj galeriji i "Moj galebe" u Crnoj Gori iz 2019. Posebno iskustvo bilo joj je i studijsko snimanje skladbe "Oliver Medley" u studiju Tomislava Mrduljaša i videospota u centru Splita. Uz pjevanje

je sudjelovala i u kreativnim poslovima koje je trebalo napraviti za zbor. Tako je osmislila i skicirala logotip koji zbor nosi i danas, kao i plakat njihova prvog samostalnog humanitarnog koncerta "With love, Bombardelli".

Margareta Vukojević (40) je djelatnica Filozofskog fakulteta i majka triju djevojčica Anđele (14), Klare (9) i Pavite (5), a s glazbom je bila povezana

još od malih nogu. Pjevala je u raznim zborovima i klapama. Čim je vidjela obavijest o audicijama, odmah je znala da želi biti dio novog sveučilišnog zbora.

- Falilo mi je glazbenog, kreativnog momenta u radnom danu s obzirom na to da sam diplomirala na glazbenom odjelu Umjetničke akademije u Splitu. Uskladiti sve dnevne obveze nije lako, posebice ako imaš

obitelj i djecu, ali je predivan osjećaj nakon cijelog dana punog aktivnosti doći na probu, uživati i posvetiti se onom što uistinu voliš. Nisam očekivala da ću se, uz pjevanje, baviti administrativnim i organizacijskim poslovima u zboru pa ovim putem zahvaljujem Anamariji na ukazanom povjerenju. Najdraži koncert mi je, a vjerujem i većini onaj u Kotoru 2019., pjevan u čast Olivera Dragojevića - prisjeća se Margareta.

Nastupiti na pozornici koju dijeliš s poznatim svjetskim imenima poput Yuje Wang, Massima Savića i Sergeja Četkovića je, kaže, poseban osjećaj. Druženja nakon probe i koncerta svakako su dodatan pozitivan dio njihovog zbora, iako ona manje sudjeluje u njima radi obiteljskih obaveza. Ipak, vjeruje da će poznanstva i prijateljstva nastala u zboru ostati dugotrajna.

Petra Morožin (25) je alumni članica "Bombardellija", a dolazi s Medicinskog fakulteta. - Promijenilo se u ovih šest

godina mnogo toga, kako u privatnoj sferi, tako i u sferi obrazovanja i profesionalnog razvoja svakog od nas, što i priliči grupi mladih ljudi koji se nalaze na raskrižju svojih životnih puteva. Unatoč svemu tome, jedno je ostalo isto kao i prvog dana, a to je osjećaj koji te obuzme pri ulasku u dvoranu na probu, kada zaboravljaš na sve ostalo i dolaziš po još jednu dozu pozitivne energije koja ti osigurava drukčiju i bolju perspektivu svega i o kojoj postaješ jednostavno ovisan. Kada uz sve navedeno u zboru steknete i neke uistinu doživotne prijatelje, cijela priča poprima novu dimenziju i ovu grupu stvarno počnete doživljavati kao drugu obitelj - emotivno će Petra.

I njoj je najdraži nastup bio koncert na "KotorArt" festivalu u Crnoj Gori.

- Posebno pamtim završetak tog koncerta kad su svjetla pozornice obasjala ushićena lica više od tisuću ljudi iz publike, koji nam oduševljeno plješću bez prestanka. Taj koncert i repertoar koji smo pjevali s toliko poštovanja u čast najveće ličnosti dalmatinske, ali i hrvatske glazbe, Olivera Dragojevića, potaknuo nas je da sa svakim nadolazećim koncertom i projektom dajemo sve više od sebe. U tom pogledu sam i ja proširila svoje polje djelovanja u samom zboru i prihvatila se i organizacijskog dijela priče kojem se često ne pridaje mnogo važnosti jer je praktički "nevidljiv", ali bez njega nema ničega - kaže Petra Morožin.

Monika Jurić (25) je studentica Pravnog fakulteta, kojoj se dolaskom iz manjeg mjesta u Split na studij život okrenuo preko noći, a ulazak u zbor olakšao joj je taj novi, iznimno težak period.

- Također, nastavio je njegovati moju ljubav prema glazbi koja seže još od malih nogu. U proteklih šest godina zbor je za mene postao simbol onih najvrjednijih stvari: odrastanja, strpljenja, požrtvornosti, prijateljstva i ljubavi. Intenzivno sam sudjelovala, a i danas sam aktivna u svim zbornim događanjima. Bila sam voditelj-domaćin većine naših koncerata, a također odabirem i formiram sadržaj za društvene mreže zbora - nabroja ona.

Ipak, smatra da joj je najznačajnija "neglazbena" uloga u "Bombardelliju" vezana uz nastanak i djelovanje udruge zbora, koja je osnovana 2019. godine. Budući da je Monika studentica Pravnog fakulteta, Anamarija ju je odlučila maksimalno uključiti u cijeli proces. Tako je onda samostalno izradila statut zbora, prošla zajedno s njom čitav niz pravnih procesa i komplikacija pri osnivanju udruge, poput, primjerice, odobrenja posthumnog korištenja imena Silvije Bombardelli od njegovih živućih potomaka u dalekoj Australiji.

- Danas sam i dopredsjednica iste udruge, na što sam izuzetno ponosna. Velika je to odgovornost, ali i čast. Moram priznati da uživam u svemu - pjevanju, radu u udruzi i na društvenim mrežama, isvemu se maksimalno posvećujem iz dana u dan. Na isti način nastaviti ću sa svojim predačim radom jer sam svjesna da je svatko od nas na svoj način značajan "stup" ove posebne zajednice - puna je planova Monika.

Pa neka joj se i ostvare. Akademskom zboru Sveučilišta u Splitu "Silvije Bombardelli" želimo još puno koncerata, druženja i rođendana. **UNIST.HR**

SVEUČILIŠNA GALERIJA

Dani slovačke umjetnosti u Splitu

Izložbeni postav čine radovi 29 umjetnika u širokom rasponu umjetničkih tehnika

PIŠE
GORDANA ALFIREVIĆ

Dani slovačke umjetnosti u Splitu 2022., svečano je otvorena u Sveučilišnoj galeriji. Izložbeni postav čine radovi 29 umjetnika u širokom rasponu umjetničkih tehnika. Kroz medij slikarstva autori prikazuju trenutne društvene situacije ili osobne i intimne probleme oslikane iz realističke i figurativne perspektive kao i one geometrijske i apstraktne (Katarína Balúnová, Dominika Brečková, Peter Dech, Dominika Kováčiková, Adam Maco, Juliana Mrvová, Martina Rotlingová, Vladimíra Savkaničová, Natália Šimonová, Michaela Šuranská). Većina grafički orijentiranih umjetnika rade kao nastavnici pri Odjelu za grafičku umjetnost Akademije umjetnosti u Banskjoj Bistrici (Róbert Makar, Matúš Málátko, Peter Valiska-Timečko, Martin Derner), dok se tradicionalni grafički principi pojavljuju u tehnici serigrafije kod Igora Bence i Patrika Ševčika. Skulpturalni rad i rad na objektu također se mogu vidjeti na izložbi (Marek Galbavý, Marek Halász, Ján Zelinka, Michal Machcíník), a na koncu i fotografija (Stanislav Piatrik, Martin Jombík, Ján Viazanička i Róbert Tappert). U digitalnim radovima Richarda Kitta i Martina Kudla postoji jasna poveznica s nekoliko interdisciplinarnih projekata od kojih bismo, među ostalim,

mogli spomenuti umjetnički projekt *Kamuflaža* (Camouflage) Andyja Warhola reflektirajući dobro poznatu seriju pop umjetnika.

Publici se na otvorenju obratio kustos izložbe **Branislav Zurko**, istaknuvši da su ideali i vrijednosti na kojima je suvremena Europa izgrađena prepušteni izazovima te da je stoga tim važnije stvoriti

uvjete kojima bi se omogućilo uzajamno priznavanje, komunikaciju i pristup različitim nacionalnim entitetima u prostoru zajedničkih vrijednosti, tradicija i kulturnih korijena koje nazivamo Europa.

”Europska unija kao jedinstvena društveno-politička cjelina utječe na sve nacije od kojih je satkana. Kohezija i jedinstvo koje nadrađa sve

razlike u mišljenju zadivljujući je fenomen, poglavito u vremenima izrazite polarizacije društva. Zadatak svakog koji vjeruje u potrebu uzajamne suradnje jest stvoriti uvjete za promjenu nacionalnih kultura Europe. Upravo ovo je misao vodilja projekta SADiS”, kazao je Zurko.

Helena Trze Jakelić, voditeljica Sveučilišne galerije, bila je izuzetno počašćena što su gosti iz Slovačke izabrali upravo Split i našu Galeriju za prezentaciju svog projekta čiji je cilj približiti rad slovačkih umjetnika mlađe i srednje generacije galerijama europskih gradova.

”Od 2012. postav ove izložbe bio je u velikim gradovima poput Beča, Londona, Amsterdama, Vilnusa i Sofije, a ove je godine izložba konačno stigla i do Hrvatske. Nadamo se da će se ova suradnja nastaviti i u budućnosti te da ćemo i mi naše umjetnike moći predstaviti u Slovačkoj”, zaključila je voditeljica Galerije i proglasila izložbu otvorenom.

Među brojnim uzvanicima zatekli smo i poznatoga splitskog fotoreportera, Fedu Klarića koji je rekao da uvijek s velikom radošću dolazi u Sveučilišnu galeriju koja je pravo osvježenje u ovom dijelu Splita. “Izvršna izložba! Prvi put se susrećem sa slovačkim umjetnicima i ugodno sam iznenađen, pogotovo gornjim katom gdje je postavljena grafika. Ma kakvo lito, kakva vrućina, ništa ne smeta za susret s odličnom umjetnošću.”

IOŠKO PONOŠI/CROPIX

IOŠKO PONOŠI/CROPIX

DOGAĐANJA DO KRAJA GODINE

Sveučilišna galerija nakratko će zatvoriti svoja vrata zbog ljetne stanke i to od 23. srpnja do 16. kolovoza.

U drugoj polovini kolovoza ponovno smo s vama, a naš povratak u likovni život grada i Kampusu obilježiti ćemo retrospektivnom izložbom akademskog slikara **Fulvia Juričića** u suradnji s Galerijom Brešan.

Iz bogatog repertoara do kraja godine očekuje vas:

► izložba pejzažnih astrofotografija Hrvatska pod zvijezdama novinara i fotografa **Branka Nađa**

► izložba “Žensko dopisivanje (Female correspondence)”; autorica/Raquel Amat, Carmen Bačura Potočić, Dora Bakek, Maja S. Franković, Iva Gobić, Raluca Iancu, Svetlana Jakimovska Rodić, Monika Jurić, Tihana Krlović, Irena Kečkeš, Karen Kunc, Kristina Pongrac, Mateja Rusak, Ana Salopek, Gloria Sellan, Jasna Šikanja, Anna Trojanowska, Yoshimi Teh Soo Mei, Maja Zemunik

► samostalna izložba grafika **Endi Posković**

► samostalna izložba akademske slikarice i grafičarke **Zdenke Požaić** – Glazbene impresije i poetske refleksije

► izložba i promocija monografije akademskog kipara **Andrije Krstulovića**

► susreti s književnicima u sklopu projekta “Dnevnik čitanja”

► koncerti, radionice i predavanja

sveucilisna.galerija@unist.hr

<https://www.facebook.com/Sveucilisna.galerija>

SVEUČILIŠNA GALERIJA

Međunarodna izložba grafika i umjetničkih knjiga ‘GraficaRi’

PIŠE
ŽELJKA SJERAK RADAS

Međunarodna izložba grafika i knjiga umjetnika “GraficaRi” otvorena je u Sveučilišnoj galeriji, a riječ je o nastavku umjetničke suradnje s Akademijom primijenjenih umjetnosti u Rijeci i Katedre za grafiku.

Nakon uspješnog predstavljanja u gradu domaćinu, Rijeci, izložba donosi u Split bogat prikaz najboljih likovnih ostvarenja studenata i mladih umjetnika u području suvremene grafike u Hrvatskoj i inozemstvu. Ova natječajna međunarodna izložba nastala je s namjerom povezivanja studenata, mladih grafičara, bivših studenata Akademije (Alumnija) iz Hrvatske i inozemstva, a natječaj i izložba pokrenuti su inicijativom triju grafičarki, Ivane Bajcer i Dajane Radoš – asistentica na Katedri za grafiku na Akademiji primijenjenih umjetnosti u Rijeci, i umjetnice Sunčane Simichen, u organizaciji Akademije primijenjenih

umjetnosti iz Rijeke te uz potporu Sveučilišta u Rijeci i Primorsko-goranske županije.

Na otvaranju izložbe Dajana Radoš istaknula je da je na natječaj došlo čak 650 radova različitih tehnika i umjetničkih knjiga, od kojih je odabrano 111 – pola studentskih, a pola radova mladih umjetnika. Na izložbi sudjeluju umjetnici iz 30 zemalja.

Ivana Bajcer istaknula je da je bila velika čast imati priliku birati između svih tih radova, ali da im je ovaj natječaj i otkrio neke inovativne pristupe poznatim tehnikama i naučio ih nešto novo. Zahvalila je umjetnicima koji izlažu te Sveučilišnoj galeriji u Splitu i njezinoj voditeljici Heleni Trze Jakelić na fantastičnoj organizaciji.

Dekan Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu, Edvin Dragičević, otvorio je izložbu, pri tome iskazavši veliko zadovoljstvo što splitska publika ima priliku vidjeti ovaj grafički dragulj, uz nadu da je ovo tek početak duge i plodonosne suradnje.

ZAGREBAČKI STUDENTI U RODNOM GRADU

Najbolji đir ovog ljeta u Splitu

PIŠE
ANA AVRAMOVIĆ

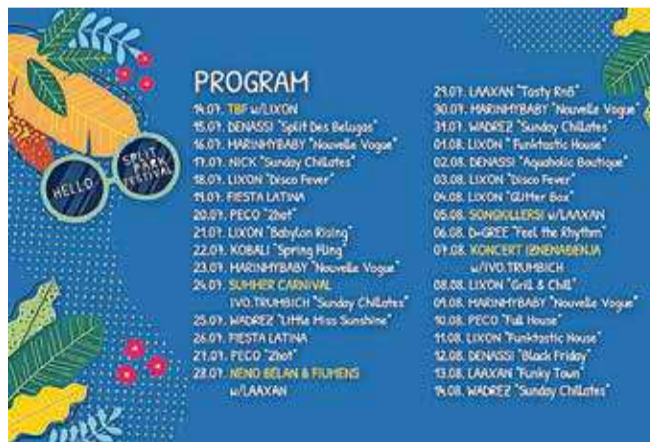
Split je od 14. srpnja bogatiji za još jedan street food event, novu hit lokaciju ovog ljeta u gradu. Riječ je o Split Park Festivalu, koji će punih mjesec dana, dakle od 14. srpnja do 14. kolovoza, zabavljati građane Splita, one koji se tako osjećaju, ali i sve ostale! Festival se održava u parku Zvončac, a ulaz je besplatan za sve.

Posjetitelje će svaki dan od 17 sati zabavljati različiti izvođači, od DJ-eva pa sve do koncerata uživo, omiljenih splitskih bendova i pjevača, a festival je otvorio ni više ni manje, nego jedan od najdražih – TBF! Zabava traje sve do 1 u noći vikendom, a preko tjedna do ponoći. Osim TBF-a, koncerte će održati i Neno

Belan & Fiumens 28. srpnja te Songkillersi 5. kolovoza. Međutim, to nije sve! Organizatori su pripremili koncert iznenađenja 7. kolovoza, na kojem nam tek preostaje doznati tko je izvođač.

Osim toga, posjetitelji mogu “guštati” u vrhunskoj gastronomskoj ponudi poznatih ugostitelja i restorana, kao što su: Mario Mandarić, Marin Ružić, Hrvoje Rihtarić, ali i brojni drugi.

Ako vas sve ovo već nije privuklo da posjetite novo “IT” mjesto u Splitu, možda će činjenica da je ovaj festival i festival humanitarnog karaktera. Štićenici splitske udruge “Most” svakog dana dobit će topli obrok iz festivalske ponude. Sve dodatne informacije o festivalu potražite na službenoj Facebook stranici i stranici Turističke zajednice grada Splita.

IZV.PROF. MAJA STRGAR KUREČIĆ S GRAFIČKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Krajolici bijega nalaze se tamo gdje je sve moguće

Stvaranje ovih apstraktnih fotografija za mene znači putovanje u slobodu, u otvoreni tok čistih ideja. Potragu za širim obzorima, nesputanim prostorima koji prelaze granicu mjesta na kojemu se fizički nalazimo i prelaze u beskonačan prostor uma, ističe nagrađivana autorica

RAZGOVARAO **BRUNO BOGOVIĆ**
SNIMIO **ANDREJ ŠVOGER /GMV**

Sve dobre stvari nastaju uz dobar komad torte od čokolade i uz dobru komunikaciju, ali i energiju. U apstraktnoj umjetničkoj fotografiji majstorke Kurečić naglašeno je hvatanje te dobre energije.

Poruka je to autorice stručne koncepcije izložbe **Draženke Jalšić Ernečić** prilikom otvaranja izložbe *Escape Landscapes*. Četrdeset apstraktnih fotografija nagrađivane autorice izv. prof. **Maje Strgar Kurečić** postavljeno je u prostorijama palače Herzer Gradskog muzeja Varaždin. Izložba je realizirana kroz projektnu suradnju četiriju renomiranih hrvatskih muzeja: Muzej grada Koprivnice (ujedno i nositelj programa), Gradskog muzeja Varaždin, Tehničkog muzeja Nikola Tesla u Zagrebu i Gradskog muzej Virovitica. U Varaždinu je izložbu moguće pogledati sve do 4. rujna. Izložba se nakon toga predstavlja u Zagrebu, a do kraja godine i u preostala dva muzeja. Prema autorici-nim riječima serija fotografija *Escape Landscapes* (Krajolici bijega) predstavlja: "(...) putovanje u slobodu, u otvoreni tok čistih ideja." Kroz seriju ovih moćnih ekspresionističkih fotografija profesorica Strgar Kurečić osvojila je i brojne svjetske nagrade, a valja istaknuti: 1. mjesto za seriju na *ND Photography Awards* (2019.), 1. mjesto i titula Abstract Photographer of the Year na *Minimalist Photography Awards* (2019.) i 1. mjesto na 12th *Julia Margaret Cameron Award* (2018.).

Osim izložbe *Escape Landscapes* u Herzerici, u varaždinskoj Galeriji Zlati Ajngel

gel do 26. lipnja otvorena je i druga autoričina nagrađivana izložba *Floating Garden*. Prema katalognom predgovoru **Ive Prosoli** ciklus od trideset fotografija Maje Strgar Kurečić predstavlja atmosferu: "(...) stvorenu interakcijom između različitih predmeta biljnog podrijetla čija je struktura vidljiva anatomske precizno te vode, što omogućava nebrojena čitanja."

O uspješnim izložbama, motivaciji u radu, ali i fotoografskom promišljanju u razgovoru za *Universitas* govori profesorica Maja Strgar Kurečić s Grafičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu:

Kako je došlo do zamisli za organiziranje izložbe "Escape Landscapes" i kako je teško proces pripremanja izložbe?

Ideja za izložbu krenula je od moje kustosice Draženke Jalšić Ernečić pred godinu dana. Ona prati moj rad zadnjih pet-šest godina i sigurno je osoba koja me najbolje poznaje kao autora. Kroz brojne razgovore o fotografiji koje smo vodile proniknula je u samu srž onoga što me pokreće u stvaranju i dala mi je veliki vjetar u leđa u trenutima kad nisam bila sigurna je li to što radim dobro samo meni ili i šire. Bavljenje apstraktnom fotografijom na ovim prostorima nije baš nešto uobičajeno, pa je od velike vrijednosti dobiti povratnu informaciju od struke. Ona me potaknula da seriju *Escape Landscapes* pošaljem na renomirane svjetske natjecanje i portfolio review na kojima sam dobila potvrdu da je serija vrijedna i originalna u okvirima suvremene umjetničke fotografije. Također, prošle godine predstavila je moj rad na poznatom američkom portalu za umjetničku fotografiju *LEN-*

Krajolici bijega - Escape Landscapes

SCRATCH. Sve je to bila dobra priprema i uvod u organizaciju izložbe.

Izložba je premijerno otvorena u Varaždinu, ali je čitav projekt realiziran u okviru međumuzejske suradnje četiriju hrvatskih muzeja. Možete li nam nešto više reći o ovoj vrijednoj suradnji i kako je do nje došlo?

Početna ideja o izložbi prešla je u projekt međumuzejske suradnje čak četiriju hrvatskih muzeja: Gradskog muzeja Varaždin, Tehničkog muzeja Nikola Tesla u Zagrebu, Muzeja grada Koprivnice i Gradskog muzeja Virovitica, u kojima će se izložba pojedinačno održati nakon premijernog prikazivanja u Varaždinu. Inicijativa je krenula od strane Muzeja grada Koprivnice koji je i nositelj programa, a na poziv su se odazvali i priključili i ostali spomenuti muzeji.

Osobno mi je bilo stalo da jedan od gradova u kojem bi se postavila izložba bude baš Varaždin. Prije dvadesetak

godina često sam boravila u Varaždinu jer sam studirala na poslijediplomskom studiju na Fakultetu organizacije i informatike (gdje sam magistrirala 2001., mentor Božidar Kliček). Tako sam upoznala i zavoljela Varaždin. Uslijedila je i suradnja s Darkom Sačićem i galerijom Zlati Ajngel, gdje sam 2002. godine imala izložbu fotografija *Prozori*.

Do suradnje s Gradskim muzejom Varaždin došlo je preko kustosice Lovorke Štimac Dedić, autorice sjajne izložbe *Erika - Vunasti Nosorog* koja je bila postavljena u Palači Herzer, kad sam prošle godine prvi put bila tamo. Vidjevši taj postav bila sam sigurna da bi ove fotografije odlično "sjele" u izložbeni prostor Herzerice. Najveći izazov bio je ogroman litebox (220 x 950 cm). Nikad nisam radila tako velika povećanja svojih fotografija i do zadnjeg časa nisam znala kakav će biti rezultat. Moram priznati da sam odahnula tek onda kad sam vidjela da je sve dobro ispalo.

Kad je platno došlo na postav, svi smo bili tako oduševljeni da ću taj trenutak sreće i olakšanja pamtiiti cijeli život! Zahvalna sam cijeloj ekipi GMV-a, a najviše kustosici Elizabeti Igrec na odličnoj suradnji tijekom pripreme i realizacije izložbe.

Što za vas predstavljaju Krajolici bijega (Escape Landscapes)?

Motivi na mojim fotografijama iz serije *Escape Landscapes* predstavljaju simbolične krajolike - mjesta na koja pobjegnem od svakodnevnih briga realnog svijeta, simboliziraju moj unutarnji svijet. Stvaranje ovih apstraktnih fotografija za mene znači putovanje u slobodu, u otvoreni tok čistih ideja. Potragu za širim obzorima, nesputanim prostorima koji prelaze granicu mjesta na kojemu se fizički nalazimo i prelaze u beskonačan prostor uma. Krajolici bijega nalaze se tamo gdje je sve moguće...

Moram posebno napomenuti da sam motive sama

stvarala od vode i boja u maloj staklenoj zdjeli za pečenje mesa, koju i dalje koristim u kuhinji. Nisam koristila profesionalnu rasvjetu, već malu stolnu lampu i prirodno svjetlo. Također, nisam koristila nikakvu naknadnu digitalnu obradu fotografija, osim preciziranja fotografija iz RAW formata u format za print. Samo stvaranje motiva i fotografiranje za mene je bio odmak od moje profesionalne svakodnevice. Željela sam napraviti nešto od ničega - odnosno od onoga što imam kod kuće, s najjednostavnijom mogućom opremom, da pokažem kako za stvaranje nije potrebno ništa posebno niti egzotično ako otvorimo um i dozvolimo mašti da se razigra.

Recite nam nešto više o Floating Garden, vašoj drugoj izložbi fotografija koja se može razgledati u varaždinskoj Galeriji Zlati Ajngel. Što je njome predstavljeno i kako to da se izložba nalazi u tako zanimljivom prostoru kao što je to Zlati Ajngel?

Na izložbi u Zlatom Ajngelu izloženo je 30 fotografija iz serije *Floating Garden* nastalih 2019. - 2021. Ove fotografije nisu samo fotografije cvijeća; one su oda organskom, elementarnom životu, kao i oda životnom ciklusu koji slavi i rođenje i smrt. To su zaustavljeni trenutki bioloških mijena, otisci protoka života. Naglasak je na prolaznosti, ali i na ljepoti svih životnih faza. Na starenje i propadanje gledam u pozitivnom prirodnom smislu, kao na nešto što pruža predujete za novi život.

Puno pažnje posvećeno je i izradi i opremi fotografija. Fotografije su napravljene na pamučnom papiru te su uraljene u ručno rađeni duboki okvir od lipovog drva (ponovo simbolika povezana s prirodom). Malog su formata jer su zamišljene kao mali objekti kojima treba prići blizu. Blizinom se ostvaruje prisniji kontakt, uranja u njihovu intimu, otkriva simbolika skrivena u njima...

Odabrala sam ovu galeriju jer me za nju vežu lijepe uspomene od prije 20 godina kad sam tu imala izložbu "Prozori". Ne mogu zamisliti bolji krug života i jaču simboliku - tad sam na otvorenju bila s mojom malom bebom Teom, na početku svog profesionalnog i umjetničkog puta i sad 20 godina nakon, s nešto nakupljenog iskustva i mudrosti, vratila sam se na mjesto početka.

ZDRAV DUH U ZDRAVOM TIJELU

Ples i pokret oslobađaju, čine svaki dan važnim

O važnosti plesnog pokreta u našim životima i svim dobrobitima terapija plesom/pokretom za Universitas piše doc. dr. sc. Darija Rupčić Kelam s Filozofskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

PIŠE DARIJA RUPČIĆ KELAM

Terapija plesom/pokretom (DMT) definirana je od Američkog udruženja plesnih terapija (ADTA) kao psihoterapijska upotreba pokreta radi promicanja emocionalne, socijalne, kognitivne i fizičke integracije pojedinca, u svrhu poboljšanja zdravlja i dobrobiti.

Pojavila se 1940-ih, kada su rani inovatori, od kojih su mnogi bili uspješni plesači, počeli shvaćati dobrobit korištenja plesa i pokreta kao oblika psihoterapije. To je holistički pristup liječenju koji se temelji na empirijski potkrijepljenoj tvrdnji da su um, tijelo i duh neodvojivi i međusobno povezani. Promjene u tijelu odražavaju promjene u umu i obrnuto. DMT kao utjelovljeni pristup koji se temelji na pokretu često je teško opisati, jer je potrebno aktivno sudjelovati u procesu kako bi se dobio pravi osjećaj o tome što je.

Međutim, malo je onih koji su upoznati s emocionalnim i psihološkim utjecajem koji pokret može imati na mentalno zdravlje i dobrobit. Studije su pokazale da je više od 70% naše komunikacije neverbalno.

Sve češće živimo kao da smo u začaranom krugu, što se negativno očituje na naše psihofizičko zdravlje. Ponašamo se kao da su nam tijelo i psiha dva odvojena sustava - zanemarujemo potrebe tijela ili/i duše, zaboravljajući da stanje duha itekako utječe na tjelesno zdravlje, ali i obrnuto.

Naše je društvo obilježeno i sve većim lomovima, krizama i traumatičnim događajima, što sve povratno ima loš utjecaj i na cjelokupnu dobrobit i na naš vlastiti duhovni, tjelesni, duševni i moralni integritet.

Ritual i terapija

Ples je oduvijek bio dio rituala, zabave i slavlja. Kroz povijest različite su se kulture koristile plesom radi usklađivanja fizičkog, emocionalnog i mentalnog zdravlja. Terapija plesom je novija disciplina, nastala kao posljedica istraživanja koja su potvrdila da ti-

jelo i um utječu na očuvanje zdravlja i nastanak bolesti.

U psihoterapiji pokretom i plesom primjenjuju se tehnike kao što su vođena imaginacija, slobodna fantazija, igranje uloga, improvizacija, metafore u pokretu, zrcaljenje, usklađivanje, autentičan pokret, rad s polaritetima, tijek svjesnosti, likovnost i ostale tehnike koje se primjenjuju i u nekim drugim psihoterapijskim pravcima.

Tako govorimo o kreativnim terapijama (muzikoterapija, art terapija, terapija pokretom i plesom i drama terapija) koje primjenjuju principe vizualne, glazbene, plesne i dramske umjetnosti u terapijske svrhe.

Osnovni cilj u terapiji plesom i pokretom je sam proces osvješćivanja, reintegracije i unaprjeđivanja predodžbe o sebi, razvijanje vještina neverbalne komunikacije te raspona i kvalitete emocionalnih doživljaja. U pokretima koji traju i prelaze iz jedne forme u drugu očituje se sloboda tijela.

Ciljevi provođenja kreativnih terapija nisu umjetnički nego terapijski. Primjeri takvih ciljeva su: ostvarivanje kontakta pogledom, stvaranje odnosa povjerenja između terapeuta i djeteta, poticanje interakcije i komunikacije, poštivanje pravila ponašanja, privikavanje na mogućnost izbora, poticanje usmjeravanja i razvijanje kvalitete pažnje, osvješćavanje vlastitog tijela, izgradnja slike o sebi i drugima, preoblikovanje nepoželjnog ponašanja u svrhovito ponašanje i slično.

Dobrobiti terapije plesom i pokretom

Ono što se tijekom rada s klijentima u terapijskom procesu događa i može dogoditi i razviti je i emocionalno i tjelesno usklađivanje terapeuta s klijentom, koje je u plesu poznato kao kinestetička empatija. Za razliku od suosjećanja, koje je više pasivno, empatija pretpostavlja aktivan angažman. Empatija u sebi obuhvaća spremnost promatrača da postane dio iskustva drugoga, da se iskusi tuđe iskustvo. Ona je motoričko iskustvo koje oblikuje neurološke putove blisko povezane s emocijama u neuromuskulturnom sustavu. Empatija je tako umjetnost imaginativnog skoka i umjetnost ulazivanja u tuđe cipele, razumijevanje emocija drugih bića i upotrebe tog razumijevanja za usmjeravanje našeg ponašanja i djelovanja. Patheon u riječi empatija ukazuje na činjenicu da mi ulazimo u unutarnje stanje druge osobe, u njezine patnje i emocije, te

osjećamo njezinu bol i patnju kao da je naša vlastita.

Budući da je ples uistinu kinestetička umjetnost koja se može osjetiti čitavim tijelom, ključno je istražiti stoga značenje, važnost i ulogu kinestetičke empatije u terapiji plesom i pokretom, kao i njezinu ulogu u recepciji plesa i dospijevanju do neizrecivih, nesvjesnih dijelova osobe.

Koncept kinestetičke empatije prva je skovala i imenovala Miriam Roskin Berger, 1989. Dosamantes-Alperson ističe da je kinestetička empatija rekreacija ili nanovo stvaranje tjelesnih pokreta u tijelu terapeuta, koja omogućuje terapeutu da osjeti i odgovori na klijentovo emotivno stanje. I kinestetička sposobnost i empatija važne su kvalitete koje moraju posjedovati terapeuti plesom i pokretom.

Ples i pokret naš su način neverbalne komunikacije kojima izražavamo ono skriveno, nesvjesno, nepoznato ili teško za verbaliziranje, te premošćujemo most između onog nesvjesnog i dolazimo na vidjelo, u svjesnost. Kroz pokret i ples mi sami govorimo i ono što ne izgovaramo riječima. Svaka rasplesana duša, mlada, starija, osoba koja živi s nekim poteškoćama stvara i preobražava ideje u pokretnu umjetnost koja mijenja život.

U konačnici kroz proces kinestetičke empatije i empatijskim pristupom terapeut čini ljudske pokrete smislenima, daje im značenje, smisao i razumijevanje, tako da izvodimo iste pokrete koje vidimo. Usklađujući se i stvarajući tu tjelesno-emocionalnu rezonancu s klijentima, terapeut utjelovljuje, inkorporira taj osjećaj u vlastitom tijelu i tako postaje svjesniji onoga što se komunicira i iskazuje.

Ono što je zadatak terapeuta, koristeći kinestetičku empatiju da metaforički zadržati u svojem tijelu, kao spremnik, kontejner, klijentovo iskustvo, odražavajući, nanovo gradeći, restaurirajući, rekonstruirajući zrcaljenjem, onaj primarni ključni odnos majke i djeteta koji nas je sve obilježio od trenutka rođenja, pa i prije. Uloga terapije je, dakle, ponovo rekreirati primarne relacije i tako stvoriti osjećaj sigurnosti i prihvaćenosti.

Empatija kao najviši oblik znanja

Razumijevanje, priznanje, interpretiranje i empatija važne su sastavnice i funkcije inherentne terapijskom procesu koji smjera olakšavanju patnje, zacjeljivanju i cjelovitosti klijenata.

DMT se može promatrati kao pristup koji je aktivan,

što znači da mi možemo nešto znati, spoznati samo ako činimo. Kroz naše tijelo empatičkim uvidima plesni terapeuti ne samo shvaćaju i percipiraju na kognitivnoj razini, već i osjećaju, stvaraju, transformiraju i na taj način zacjeljuju i vode integritetu i u konačnici i ozdravljenju.

Plesni terapeut kinestetičkom empatijom i odnosom usklađenosti ili emocionalne rezonance može dokučiti i integrirati te necjelovite fragmentirane dijelove ličnosti, dokučiti emocionalno bogatstvo i potencijal skriven u neotkrivenim dijelovima sebstva (jastva) i dovesti do zacjeljenja.

Empatija kao najviši oblik znanja, razumijevanja zbog svoje kognitivne, ne samo emotivne komponente, zahtijeva od nas da suspregnemo ego i udemo u tuđi svijet, razumijevajući ga. To od nas iziskuje dublju svrhu koja je veća i nadilazi naše osobne interese i vodi dubljem razumijevanju koje nam je svima tako potrebno.

Filozof Nietzsche, govoreći o vrijednosti i značaju plesa za život koji je najveća vrijednost, ističe da nam je potrebno posljednja transformacija duha, od deve koja podnosi teret i težinu, preko lava koji riče i buni se i ruši, sve do djeteta koje stvara nove vrijednosti, koje je novi kret, novi početak, sveto kazivanje "DA" životu, stvaranju, koje je lakoća, ples, životnost i radost, dijete je nevinost i zabrav. Ono je stvaratelj, kao ono koje se igra ono je simbol i umjetnosti i umjetnika, te vrhunac stvaranja. Umjetnost kao stvaranje i smisao života je-

dino je pomoću koje možemo osmisлити život, egzistenciju, podnijeti istinu i prevladati pesimizam.

Možda i mi kao i Nietzsche vapimo da postanemo kao djeca, nevina, koja iz kaosa života i svijeta kao stvaratelji radaju treperavu zvijezdu koja je metafora ljepote, te kao i Nietzsche pozivamo: "Treba imati u sebi još kaosa, pa moći roditi treperavu zvijezdu..."

Ples i pokret tako mogu imati snagu prenosnice i postati simbol otpora protiv svih vrsta opresivnih ideologija, neuklapanja u kanone jakih i moćnih, ugnjetavanja, marginalizacija koje sputavaju slobodu tijela i osobne slobode. Tako ples nosi snagu promjene ne samo na osobnoj, nego i na društvenoj razini.

Stoga, tragom rečenoga, DMT kao dio kreativnih, suportivnih terapija ima za cilj jačanje samopouzdanja, pozitivnog raspoloženja, uklanjanje negativne emocije, jača socijalne vještine, poboljšava motoričke sposobnosti, ravnotežu i prostorni, kinestetički osjećaj (osjećaj za prostor i tijelo u pokretu i prostoru), svjesnost tijela u prostoru i prostornu inteligenciju. Razvija osjećaj za grupu i drugoga. Terapija pokretom i plesom smjera poboljšanju komunikacije, smanjivanju osjećaja izoliranosti, pozitivnim odnosima i stvaranju povjerenja i prihvaćanja.

Pristupiti emocijama

Terapija pokretom i plesom pomaže proširiti i pojašnjavati repertoar klijentovih tjelesnih obrazaca i obrazaca kretanja. Korištenje plesa i pokreta ide u smjeru poboljšanja

emocionalne, kognitivne, tjelesne i socijalne integracije individue.

Pokret ima funkciju samoregulacije, otvara se prostor direktne komunikacije između onoga što je neiskazivo, nesvjesno i svjesno, a korištenje tijela u psihoterapijskom kontaktu klijentima nudi iskustvo, a ne objašnjenje. Kroz terapijski pristup povežujemo se s primarnim jezikom u čovjeku, a to je pokret. Primjenjuju se obrasci kretanja koji rezultiraju u promjenama u psihi.

Cilj je pomoći individu kroz tijelo, ples i pokret u povezivanju sa svojim unutarnjim stanjima, emocijama koje se ne mogu verbalizirati, iskazati vlastite impulse i potrebe, integrirati se unutar grupe, povezati se s grupom.

Terapija pokretom i plesom pokušava omogućiti osobi da zaroni u svoje obrasci, suoči se s njima i pokuša pronaći nove načine kretanja, mogućnosti i igre se s novim mogućnostima pokreta. Pokret generira novo iskustvo mene, sebstva i onoga biti u svijetu. Pruža vrijedne uvide u postojeće obrasci ponašanja, vjerovanja i odnosa, a ples i pokret imaju iscjeljujuća i terapijska svojstva.

Pokret ima funkciju samoregulacije, otvara se prostor direktne komunikacije između onoga što je neiskazivo, nesvjesno i svjesno. Korištenje tijela u psihoterapijskom kontaktu klijentima nudi iskustvo, a ne objašnjenje, te se tako povežujemo s primarnim jezikom u čovjeku, a to je pokret. To dovodi do integracije svih aspekata ljudskoga bića (od psiholoških, kognitivnih, emocionalnih do sociokulturnih), te se pomaže u uspostavljanju smislenije komunikacije s drugima. Preko tijela, plesa i pokreta možemo pristupiti emocijama. To nam pruža vrijedne uvide u postojeće obrasci ponašanja, vjerovanja i odnosa.

Ples i pokret oslobađaju. Čine svaki dan važnim. Pokret nježno koketira s našim snovima, izvodi ih na javu. Ples i pokret razračunavaju se s našim strahovima, sumnjama, demonima, ranama. Plesom i pokretom ih možemo raspakirati, raskrinkati, ogoliti. Pokret nas čini ranjivima, izloženima, ali daje snagu i kapacitet za obračun s ogoljenošću u nama i drugima. Pokretom možemo zaštititi, sačuvati, iscijeliti. On je "DA" životu, stvaranju, novom početku, igri. Pokret inspirira, tjera naprijed. Ples i pokret pokreću duh, dušu i tijelo i stvaraju nove svjetove, a u sebi kriju snagu koja ima iscjeljujuća i terapijska svojstva.

STUDENTSKA KOLUMNA

Erasmus+ program kao prilika života

Piše:

JELENA DROBNJAK

Studenti upisivanjem fakulteta postaju svjesni prilika i mogućnosti koje nudi studentski život i akademska zajednica. Jedna od svakako najkorisnijih i najatraktivnijih je Erasmus+ program. Erasmus+ program, pokrenut 2014./2015. akademske godine, europski je program koji za cilj ima osposobljavanje i obrazovanje mladih. Program Erasmus+ ističe važnost procesa europske modernizacije i internacionalizacije na području visokog obrazovanja. Osim toga, program stavlja fokus na mobilnost i kvalitetno obrazovanje te daljnje usavršavanje, i studenata i profesora. Sveučilište može postati dio projekta i sudjelovati u Erasmus+ programu nakon što mu Europska komisija dodijeli Erasmusovu povelju za visoko obrazovanje. Sveučilištu u Zagrebu dodijeljena je navedena povelja, nakon čega je uslijedilo njezino potpisivanje te sudjelovanje Sveučilišta u programu Erasmus+. Kako bi studenticama i studentima iz prve ruke prikazali proces prijave na Erasmus+ i iskustvo onih koji su se odvažili na studiranje u stranoj zemlji proveli smo intervju sa studentom (P.

D.) koji se sprema na program i sa studenticom (S. P.) koja je bila dio Erasmus+ programa.

Student pete godine (P. D.), Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smjer računovodstvo i revizije, u zimskom semestru 2022./2023., odlazi na Erasmus+ program na šest mjeseci u glavni grad Švedske, Stockholm. Upitali smo ga da nam objasni proces prijave na program te je li bilo naporno. Smatra kako je proces prijave išao relativno jednostavno, međutim, upozorava kako je potrebno biti veoma pažljiv i organiziran kako bi se svi potrebni dokumenti i podaci mogli poslati na vrijeme. Temeljnost i preciznost su najvažnije. Prilikom slanja prijave potrebno je pratiti upute fakulteta te je bitno imati dobre ocjene, jer se prema prosjeku ocjena slaže rang-lista studenata kojima se omogućuje sudjelovanje na projektu. Kaže kako je morao napisati motivacijsko pismo, u kojemu je bilo potrebno objasniti zašto smatra da baš on treba biti dio programa i što ga je pota-

knulo na prijavu, međutim, ističe kako nije bilo teško zato što je točno znao što želi napisati u pismu. S obzirom na to da se većina studentica i studenata odlučuje za zemlje koje su geografski bliže Hrvatskoj i imaju sličnu klimu, upitali smo ga kako to da se odlučio za Stockholm. Dobili smo kratak i jednostavan odgovor. Stockholm mu je bio prvi izbor prvenstveno zato što je želio upoznati kulturu i način života koji je drukčiji od onoga u Hrvatskoj. Ističe kako se prijavio za program Erasmus+ nakon što je čuo svoje kolegice i kolege koji su se vratili s projekta puni pozitivnih dojмова i novoga znanja. Smatra kako Erasmus+ predstavlja dobru priliku za usavršavanje znanja s naglaskom na strani jezik, što danas postaje temelj, te posjetiti nove zemlje, upoznati nove ljude i kulturu.

Studentica (S. P.) pete godine jednopredmetne komunikologije s Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, podijelila je s nama iskustvo studiranja u Španjolskoj, u Pamploni,

u sklopu Erasmus+ programa. Kaže da bi to iskustvo preporučila svakome. O njezinoj očaju programom govori i činjenica da ponovno u zimskom semestru u akademskoj godini 2022./2023. ide na još jedan Erasmus+ program, ovoga puta u Budimpeštu. Ističe kako Erasmus+ program, odnosno obrazovanje i život koji projekt pruža predstavlja "once in a lifetime" priliku koju svi trebaju istražiti. Zamijenila je Fakultet hrvatskih studija s privatnim fakultetom komunikologije Sveučilišta u Navarri. Ističe kako je fakultet bio odličan, a predavanja zanimljiva i interaktivna. Kaže kako je dio njezina boravka zahvatila pandemija koronavirusa, međutim i dalje je većina predavanja bila uživo te se život i studij nastavio normalnim tijekom. Predavanja stavljaju naglasak na praktičan rad, više nego na teoriju i ispite, a profesorima je bitno da se svi osjećaju udobno na predavanjima. Svi profesori su bili zanimljivi na svoj način, ali dvojica su joj se posebno urezala u sjećanje. Naglašava kako joj je sve što je tamo naučila pomoglo u daljnjem studiranju, ali i u životu. Erasmus+ program preporučuje se svakome studentu željnom znanja i učenja te proširivanja vidika i upoznavanja, i novih ljudi, i kulture.

Sufinancirano sredstvima programa Europske unije Erasmus+

URBROJ: 251-378-04-22-4, Zagreb, 14. 7. 2022.

KLASA: 112-01/22-01/11

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU,
UČITELJSKI FAKULTET,
SAVSKA CESTA 77, ZAGREB,
RASPISUJE NATJEČAJ za izbor u:

1. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – tajno zvanje, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: germanistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)
2. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor u

znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: pedagogija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)

3. naslovno nastavno zvanje predavač u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje: kineziologija (predmet: Kineziološka kultura) – 1 izvršitelj (m/ž).

Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su službeno internetskoj stranici Učiteljskog fakulteta <https://www.ufzg.unizg.hr/uciteljski-fakultet-sveucilista-u-zagrebu/natjecaji/> Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta dostavljaju se u roku od 30 dana od objave natječaja na navedenu adresu naznačenom: »Za natječaj-Kadrovska služba«. Zakašnjele prijave i prijave bez dokaza o traženim uvjetima neće se razmatrati. Pristupnici će biti obaviješteni o rezultatima izbora.

KLASA: 112-01/22-01/13

URBROJ: 251-378-04-22-3

Zagreb, 15. srpnja 2022

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU,
UČITELJSKI FAKULTET,
SAVSKA CESTA 77, ZAGREB,
RASPISUJE NATJEČAJ za izbor u:

1. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – predavač, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: anglistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)
 2. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – izvanredni profesor, u znanstvenom području prirodnih znanosti, znanstveno polje: matematika, znanstvena grana: algebra, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)
 3. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: povijest, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)
 4. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filologija, znanstvena grana: anglistika, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)
 5. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, znanstveno polje: filozofija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj
 6. znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u znanstveno-nastavnom zvanju – redoviti profesor – prvi izbor, u interdisciplinarnim područjima znanosti, polje: kognitivna znanost (politologija, filologija), na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž)
 7. nastavno zvanje i na radno mjesto I. vrste u nastavnom zvanju – viši predavač, u znanstvenom području društvenih znanosti, znanstveno polje informacijske i komunikacijske znanosti, znanstvena grana informacijski sustavi i informatologija, na neodređeno vrijeme, s punim radnim vremenom, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu – 1 izvršitelj (m/ž).
- Sve informacije o uvjetima natječaja objavljene su nalaze se na službeno internetskoj stranici Učiteljskog fakulteta <https://www.ufzg.unizg.hr/uciteljski-fakultet-sveucilista-u-zagrebu/natjecaji/> Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta dostavljaju se u roku od 30 dana od objave natječaja na navedenu adresu naznačenom: »Za natječaj-Kadrovska služba«. Zakašnjele prijave i prijave bez dokaza o traženim uvjetima neće se razmatrati. Pristupnici će biti obaviješteni o rezultatima izbora.

Na temelju odluke Fakultetskog vijeća (klasa: 640 D/22-2/0008; ur. broj: 380-1/1-22-015 od dana 11. srpnja 2022. godine) i članka 37. stavka 5. Statuta Fakulteta hrvatskih studija

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
**objavljuje
NATJEČAJ**

za upis u I. godinu poslijediplomskih doktorskih sveučilišnih studija

1. Filozofija (informacije o doktorskom studiju dostupne su na poveznici: <https://www.hrstud.unizg.hr/poslijediplomski-studiji/filozofija>)
 2. Kroatologija (informacije o doktorskom studiju dostupne su na poveznici: <https://www.hrstud.unizg.hr/poslijediplomski-studiji/kroatologija>)
 3. Povijest (informacije o doktorskom studiju dostupne su na poveznici: <https://www.hrstud.unizg.hr/poslijediplomski-studiji/povijest>)
- Prijave na natječaj primaju se do 15. listopada 2022., a sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave natječaja objavljene su i nalaze se na službenim mrežnim stranicama Fakulteta hrvatskih studija u Zagrebu, https://www.hrstud.unizg.hr/poslijediplomski-studiji?=@21isi#news_76667.

KNJIŽEVNE PREPORUKE

Uz ove knjige guštajte u dugom toplom ljetu

PIŠE **KATARINA MALJKOVIĆ**

UBOJITA FINLAY DONOVAN

Ubojiti u Finlay Donovan kupila sam čim je došla u naše knjižare, no prvoju je pročitala moja mama – injome bila toliko oduševljena da je nestrpljivo čekala da i ja dođem do posljednje stranice, a sada obje mukotrpno čekamo nastavak.

Finlay Donovan friško je postavljena samohrana majka koja debelo kasni poslati prvu verziju svojeg sljedećeg kriminalističkog ljubavnog romana agentici: naime, nema inspiracije, te nema ni riječ knjige, računali se gomilaju, a predujem je davno potrošen. No, ubrzo se dogodi neočekivano: tijekom sastanka s agenticom u restoranu Panera, žena za stolom do zamijeni Finlay za plaćenu ubojicu (možda ne bi smjela raspravljati o idejama za kriminalistički roman na tako javnom mjestu) te odluči unajmiti Finlay da ubije njezina muža. Finlay hitno treba novac, a spomenuti muž je dno dna koji drogira žene te ih ucjenjuje njihovim golim fotografijama, te bi bilo krivo reći da Finlay ne razmišlja prihvatiti posao. Topovlači drugi niz problema koji su podjednako urnebesni kao što su i zanimljivi, a Finlay se nalazi u središtu svega dok pokušava život vratiti u normalu. Možda je savjet da piše o onome što zna uzela malo previše doslovno – no, knjiga koju počinje pisati stvarno je dobra.

SOBARICA

Junakinja Molly Gray radi kao sobarica u luksuznom hotelu "Regency Grand" i navikla je biti nevidljiva. U opisu posla joj je da marljivo čisti, radi i da ignorira sve ekscentričnosti i čuva tajne gostiju. Molly voli svoj posao i u njemu uživa – nema joj većeg užitka nego u životu s dnevnim rutinom, propisanim pravilima i onim poznatim, pogotovo nakon smrti njene bake koja je sama odgojila Molly i naučila je svemu što zna. No, život sobarice Molly okreće se naglavačke kada jednog dana otkrije mrtvo tijelo poznatog, bogatog i cijenenog stalnog gosta hotela Charlesa Blacka. Ono što slijedi zanimljiva je istraga u duhu klasičnih *whodunit* romana poput onih Agathe Christie, s preokretima na svakom uglu – sve do posljednje stranice.

UVJERAVANJE

Nova filmska adaptacija jednog od najdražih mi romana Jane Austen upravo je dostupna na Netflixu. Iako su recenzije za ovu moderniju filmsku adaptaciju izuzetno miješane (koga lažemo, *Joše su*), mislim da je idealno vrijeme da se ovoj famoznoj knjizi opet vratite – ili da je možda i prvi put pročitate!

U svom posljednjem završenom romanu Austen piše o ljubavi Anne Elliot i časnika Wentwortha, koji su bili sretno zaručeni sve dok lady Russel, Anina prijateljica, nije Annu uvjerila da je Wentworth nedostojan njezine ruke. Osam godina kasnije, Wentworth se vraća

i njihova ljubav je još živa – no mogu li prijeći preko pogrešaka iz prošlosti? Austen svoj humor i blagu satiru kojom komentira tadašnje društvo u ovom romanu dovodi do savršenstva – a da i ne spominjemo predivne rečenice poput "razderite mi dušu – napolasam u agoniji, a napola unadi".

TAJNOVITA UVALA U HRVATSKOJ

Ova ljubavna priča u prvi plan stavlja našu predivnu obalu, a prati junakinju Maddie koja prihvati ljetni posao na luksuznoj jahti da poslužuje bogate i otmjene goste. Naravno, težak rad lakši je uz bonus obilježja predivnih jadranskih otoka, a i ne šteti to što je jedan od gostiju i Nick, brat njezine najbolje prijateljice Nine. Iskrene frajdu na sve strane – no, hoće li ovo ostati samo ljetna romana ili nešto više? Pročitajte i otkrijte!

SULUDO BOGATAZI

Kada je Rachel Chu pristala provesti ljetno posjećujući obitelj svog dečka Nicka u Singapuru, nije ni slutila će umjesto skromnog obiteljskog doma naići na palaču, da će se umjesto ekonomskom klasom voziti u prvom (a o privatnim avionima da i ne govorimo!), te da će otkriti da je njezin dečko zapravo sin jedne od najmoćnijih obitelji u Singapuru koja ne samo da je bogata – već je suludo bogata – a Nick je zbog toga zapravo jedan od najpoželjnijih azijskih neženja, što Rachel čini glavnom metom.

Bez suzdržavanja uronite u nevjerovatan, suludi svijet azijske elite koju vam donosi Kevin Kwan u svom uspješnom prvijencu, jer sigurno se nećete razočarati. Raskošna i obiteljskih drama napretek, te je upravo ova knjiga idealan izbor za duge ljetne dane.

DEČKI KOJE SAM VOLJELA

Spominjući adaptacije romana na Netflixu, Jenny Han im nije strana: filmske adaptacije njezina serijala *Dečki koje sam voljela* pokorile su svijet, a trenutno na Netflixu možete isključiti mozak i uživati u *Ljetu kad sam postala lijepa*.

Ako već niste pročitali slatku srednjoškolsku ljubavnu priču Lare Jean i Petera Kavinskog, mislim da je to itekako idealno štivo za lijeno izležavanje na plaži između kupanja u osvježavajućem moru.

UPITAJ JOŠ JEDNOM

Ne bih to bila ja da ne predložim i jednu generacijsku obiteljsku dramu, a u tom žanru *Upitaj još jednom* je pravi pogodak.

Francis Gleeson i Brian Stanhope su newyorški policajci koji žive jedan do drugoga u okrugu izvan grada. Francisova žena Lena je usamljena i želi sklopiti prijateljstvo s Brianovom ženom Anne, koja skriva vlastite tajne. Vatra koja bukni iza zatvorenih vrata ovih dviju obitelji polako priprema pravu eksploziju događaja koja će ih sve doživotno obilježiti. Također, prijateljstvo – a i ljubav – polako cvjeta između Kate Gleeson i Petera Stanhopea, rođenih u razmaku od samo šest mjeseci. Jedne šokantne noći njihova odanost je podijeljena, a njihova će veza biti uvijek iznova testirana tijekom sljedećih 40

godina.

Ako su vam se sviđjele *Mali požari posvuda* Celeste Ng i *Moja nestala polovica* Brit Bennett, dajte šansu i ovoj knjizi.

NA KRAJU OBOJICA UMIRU

Što biste sve učinili kada biste znali da vam je ovo posljednji dan života? Upravo time bavi se roman Adama Silvera, koji prati Matea Torresa i Rufusa Emetriju, koji su petog rujna nešto malo nakon ponoći dobili obavijest Agencije Death-Cast da će danas umrijeti. Mateo i Rufus potpuni su stranci, no odlučuju posljednji dan svojih života provesti zajedno s jednim ciljem: da u jednom jedinom danu prožive cijeli život.

Pomalo je čudno čitati knjigu koja vam svoj kraj otkriva u samom naslovu, no način na koji Silvera piše likove Matea i Rufusa tijekom njihova posljednjeg dana jest stvarno predivan. Bavi se tom delikatnom istinom da nema života bez smrti niti ljubavi bez gubitka, a uspješno to sve opisuje u radnji koja se odvija tijekom tog jednog, posljednjeg dana – koji je ipak dovoljan da promijeni sve.

UHVAIZECA

Roman prvijenac Lane Bastasić bio mi je preporučan s mnogim pohvalama, a mislim da bih ga sama najbolje opisala kao mješavinu Elene Ferrante i Gillian Flynn. Roman govori o prijateljstvu dvije mlade žene, s naglaskom na promatranje njihova odrastanja u patrijarhalnom i konzervativnom društvu devedesetih godina prošlog stoljeća. Meni najfascinantniji aspekt djela upravo je delikatan prikaz komplicirane veze između dviju žena – Sare i Lejle – prepunog tajni i skrivenih osjećaja koje polako izlaze na površinu tijekom njihova putovanja. Roman počinje rečenicom koja se na prvoj stranici završava a započela se na posljednjoj, simbolizirajući krug patnje koje likovi romana žele izbjeći, no bez uspjeha.

Iako me Taylor Jenkins Reid ovim romanom nije oduševila koliko sa Sedam muževa Evelyn Hugo, svejedno znatizeljno iščekujem televizijsku adaptaciju koja ubrzo stiže na male ekrane, a u centru radnje je popularan fiktivni bend inspiriran Fleetwood Macom, Daisy Jones i Šestorka. Pisano u obliku dokumentarca, glavno pitanje knjige jest njihovo uzdizanje do svjetske slave, život na vrhuncu popularnosti te iznadan razlaz čiji razlog nitko nije znao – do sada. Turbulentna priča prati Daisy koja sanja o tome da postane pjevačica, a san joj se ostvaruje kada se spoji sa Šestorkom – popularnim sastavom koji predvođi Billy Dunne. Jenkins Reid u romanu nas uvodi u svijet seksa, droge i rock 'n' rolla, s originalnim pjesmama i likovima koji se čine poput pravih rock zvijezda. Jedna stvar je sigurna – do kraja romana Daisy Jones i Šestorka bit će bend za koji ćete misliti da je stvarno i postojao.

DAISY JONES I ŠESTORKA

PRIVATNA SNIMKA

DNEVNIK SPLITSKE STUDENTICE (18)

Veliki party grad, a u dva ujutro ih možemo uputit na samo tri lokacije...

PIŠE **LUCIJA GRGIĆ**

Prošla nan je Ultra, a osin šta su na nju došli sranci iz cilog svita, došli su i taksisti s cilog Balkana. Tri dana se po gradu nije moglo viditi auto koji ne nosi taksi table. I svi su konstantno bili u pokretu. Svi se vozaju, a grad se može prišetat uzduž i popriko za 45 minuta. Da se nije raširio od vrućine? Ljudi su se ulinili za hodat do te mire da su vjerojatno više plaćali prijevoz do Parka Mladeži nego kartu za Ultru.

Al nije to samo za Ultru. I nije samo do sranaca. I do nas je. Lini smo. Tlaka je. Fjaka je. A di je još kraj lita. Sezona tek doseže vrhunac. Triba izgurati još dva mjeseca gužvi i vrućina. Al koliko će nan trajat ovakve sezone? Šta se tiče vrućine, to stoji. Neće ona nigdi. Al gužve? I ne mislin pri tom na ovo šta se Split liti previše raširi za obavljanje pješačkih aktivnosti. Šta mi to nudimo našin dragin srancima?

Postali smo skupi ka gradovi koji imaju ravne ceste i parking mesta. Apartmani se rentaju za takvu paricu da ti uopće ne padne na pamet da je opremljen prelakiranin antikvitetima iz stare Juge. Reklamiramo se ka party destinacija, a imamo tri noćna kluba. Palača je puna kafića i restorana koji imaju ograničeno radno vrijeme jer su, jel, u Palači, a van toga nemamo skoro ništa. Turska kula zjapi prazna, a Park Mladeži je zaživio na tri dana i nakon toga ništa. Ona in se smijemo šta bauljaju po ulicama pijani dok ne zaspu na nekon zidicu.

Veliki party grad, a u dva ujutro ih možemo uputit na samo tri lokacije. Al šta bi to bilo da ih ima više? Jadni dođu na Peristil pa pitaju di je Palača. Označavanje nan očito nije jača strana. Možda su zato oni odlučili to uzet u svoje ruke (doslovno) pa zapišavaju sve, da se bar nekako označi di je šta.

Možda ne ostavljaju smeće po ulicama zato šta nan fali kanti nego umisto mrvica kruva da bi se znali vratit kući. A ne smimo ni zanemarit splitski GPS. Niko ne zna ni jednu ulicu i nijedan naš naziv ne postoji na Google Maps-u.

Splitski GPS

- Ideš na Ultru? Park Mladeži? Aha, na Splitovo. Ma to ti je tamo kod stare Slobodne. Odma kraj Muslimanke. Tamo di je bila Jugoplastika.

- Ideš u klub? Najlakše ti je tu priko Dalme ili moš s druge strane do zgrade Lavčevića. Čin se spustiš si na Primi. Jedan ti je odma tu di je bilo kino, a drugi je tamo di je bila Maja pa malo ispod.

I kako da se jadni furešti snadu u tome? Naravno da će zvati taksije. A uz to, umisto vožnje od 10 minuta neki dobiju i panoramski razgled cilog Splita. Za doć od točke A do točke B prođe se ostatak abecede.

Al valjda je to tako kad ne znaš di si, a u nas si. Samo šta će i oni kad tad skužit da kozice nisu škampi i da palamida nije tuna. Uz ovu bogatu ponudu čini se da nan je Splitski GPS zadnja slamka spasa za nadolazeće sezone. Ako se svi izgube neće se moć vratit doma.

Mutare quod non possis, ut natum est, feras.

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Iva Alajbeg
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biomedicine i zdravstva, polje dentalna medicina, grana protetika dentalne medicine

Tajana Begović
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području prirodnih znanosti, polje kemija, grana fizikalna kemija

Martin Dadić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Višnja Gaurina Srček
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biotehničkih znanosti, polje biotehnologija, grana inženjstvo

Dubravka Hranilović
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana opća biologija

Ivančica Ternjej
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana zoologija i ekologija

Željko Verzak
znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno, biomedicina i zdravstvo, polje dentalna medicina, grana dječja i preventivna dentalna medicina

Zrinka Barišić Marenić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području tehničkih znanosti, polje arhitektura i urbanizam

Nebojša Blanuša
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje politologija, grana hrvatska politika/politika EU

Sandro Bogdanović
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Jelena Dumančić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području biomedicine i zdravstva, polje dentalna medicina, grana morfologija stomatognatnog sustava

Boštjan Lipovšek
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe – sviranje

Vedrana Petrovečki
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana sudska medicina

Krešimir Petar Pustički
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe – sviranje

Martina Gojčeta Silić
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe - sviranje

Igor Slivac
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biotehničkih znanosti, polje biotehnologija, grana inženjstvo

Josip Šalković
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području humanističkih znanosti, polje teologija

Katja Marasović
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području tehničkih znanosti, polje arhitektura i urbanizam

Jurica Matijević
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana konzervacija-restauracija

Smiljana Pivčević
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana trgovina i turizam

Daniela Garbin Praničević
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana poslovna informatika

Ana Rimac Smiljanić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana financije

Sandra Sterle
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana animirani film i novi mediji

Zagreb

Marina Tišma
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području biotehničkih znanosti, polje biotehnologija

Koraljka Gali Trošelj
naslovno znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti

Novi emeritusi hrvatskih sveučilišta

Nediljka Gaurina-Međimurec
redovita profesorica u mirovini Rudarsko-geološko naftnog fakulteta

Damir Mataušić
redoviti profesor u mirovini Akademije likovnih umjetnosti

Anđelka Plenković Moraj
redovita profesorica u mirovini Prirodoslovno-matematičkog fakulteta

Tomica Hrenar
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području prirodnih znanosti, polje kemija, grana fizikalna kemija

Jasna Hrenović
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana mikrobiologija

Dražen Jurišić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Krešimir Krapinec
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području biotehničkih znanosti, polje šumarstvo, grana lovstvo

Suzana Rimac Brnčić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biotehničkih znanosti, polje prehrambena tehnologija, grana inženjerstvo

Dijana Škorić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana mikrobiologija

Hrvoje Džapo
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje elektrotehnika

Damjan Franjević
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana zoologija

Diana Grubišić Čiković
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe - sviranje

Martina Jakovčić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u interdisciplinarnom području znanosti, polje geografija, grana društvena geografija

Enes Kulenović
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje politologija, grana politička teorija/povijest političkih ideja

Krunoslav Kuna
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana ginekologija i opstetricija

Split

Mario Zovak
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana kirurgija

Renata Penezić
izabrana je u naslovno umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe – sviranje

Maja Pervan
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana opća ekonomija

Boris Trogrlić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje građevinarstvo

Edvin Dragičević
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana grafika

Nikola Džaja
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana kiparstvo

Zadar

Osijek

Loren Živković Kuljiš
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje likovne umjetnosti, grana kiparstvo

Irena Burić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje psihologija

Kornelija Kuvač-Levačić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području humanističkih znanosti, polje filologija (teorija i povijest književnosti)

Vesna Gantner
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Karolina Vrandečić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Mirela Alpeza
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – prvi izbor u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Zadar

Zagreb

Mirjana Polić Bobić
redovita profesorica u mirovini Filozofskog fakulteta

Anđelko Ščukanec
redoviti profesor u mirovini Fakulteta prometnih znanosti

Mladen Ančić
redoviti profesor u mirovini Sveučilišta u Zadru, Odjel za povijest

Novi dekani na fakultetima hrvatskih sveučilišta

Hrvoje Meaški
izabran je za dekana Geotehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

SPLITSKI STUDENTI U RJEŠAVANJU REALNIH POSLOVNIH SLUČAJEVA

Dodijeljene nagrade najuspješnijim studentima 'Tommy-studentskog natjecanja'

PIŠE

MILA PULJIZ

U sklopu "Tommy-studentskog natjecanja", na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Splitu dodijeljene su nagrade najuspješnijim timovima koji su rješavali poslovne slučajeve iz čak šest različitih područja poslovanja "Tommyja". Na natjecanju je sudjelovalo 12 timova s Ekonomskog fakulteta i 5 timova sa Sveučilišnog odjela za stručne studije, koji su rješavali poslovne slučajeve iz područja ljudskih resursa, veleprodaje, marketinga, nabave, upravljanja zalihama te zbrinjavanja otpada, a najuspješniji timovi su dobili novčane nagrade u iznosima od 7 tisuća, 4 tisuće i 2 tisuće kuna.

Za mentorstvo i ocjenjivanje bila je odgovorna stručna komisija, koju su činili profesori s Ekonomskog fakulteta i Sveučilišnog odjela za stručne studije te "Tommyjevi" mentori, koji su ujedno i direktori poslovnih područja iz kojih su se poslovni slučajevi raspisali. Tom prigodom je izv. prof. Vinko Muštra, dekan Ekonomskog fakulteta, istaknuo da je ovo natjecanje potvrda da studijski programi ove visokobrazovne ustanove ne nude isključivo teorijska znanja, već i mogućnost usvajanja onih

praktičnih. S ponosom je kazao da su neke studentske ideje i planovi toliko dobri da će ih tvrtka "Tommy" pokušati implementirati u svom daljnjem radu, što je i najbolji pokazatelj uspješnosti ovog projekta. Prof. Goran Kardum, prorektor Sveučilišta u Splitu, istaknuo je važnost spoja prakse i struke, odnosno implementacije stručnog rada u kurikule. Pročelnik Sveučilišnog odjela za stručne studije dr. sc. Petar Pepur zahvalio je tvrtki "Tommy" na pruženju

prilici, kao i studentima koji su sudjelovali u natjecanju, dok je Zoran Mikulić, član uprave "Tommyja", iskazao zadovoljstvo realizacijom ovog projekta, najavivši kako je ovo jedan u nizu sličnih projekata koji se planiraju i u idućoj godini.

NAGRADE – POSLOVNI SLUČAJ LJUDSKI RESURSI:

1. mjesto tim MADA, članovi: Marin Gugić, Ana Arapović, Dora Delić, Andro Šarić, 2. mjesto tim Protokol, članovi: Martina Bancelj, Valentina Bilandžić, Ivan Durdov, Filip Galić, 3. mjesto tim Momaci, članovi: Ante Kosor, Andrej Marić, Ivan Krnić

NAGRADE – POSLOVNI SLUČAJ VELEPRODAJA:

1. mjesto tim Future, članovi: Anđela Blažević, Robert Rukčić, Iva Vuletić, 2. mjesto tim Pripravnici, članovi: Josipa Škero, Gabrijele Vrkić, Joško Stojkovski, 3. mjesto Grupa 2, članovi: Karla Balić, Anja Anić Matić, Nikolina Božić, Andrea Milanko, Ivana Žižić

NAGRADE – POSLOVNI SLUČAJ MARKETING:

1. mjesto tim Out of the box, članovi: Jure Bralić, Tina Kilić, Marja Kraljević, 2. mjesto tim Oluja mozгова, članovi: Slavko Đirlić, Tea Petra Debak, Mate Marušić, Stela Bečić, 3. mjesto tim Emporia, članovi: Ana Šimić, Filomena Varkaš

NAGRADE – POSLOVNI SLUČAJ NABAVA:

Tim 6002, članovi: Andrea Madžar, Božena Perić, Josipa Ugrina

NAGRADE – POSLOVNI SLUČAJ UPRAVLJANJE ZALIHAMA:

Tim VIM, članovi: Valentina Šprajc, Mia Rogulj, Ivo Jakir

NAGRADE – POSLOVNI SLUČAJ ZBRINJAVANJE OTPADA:

Tim Ekipa za otpad, članovi: Marin Oršulić, Ivana Bilandžić, Ante Lelas

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU,
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA,
BORONGAJSKA CESTA 83D, ZAGREB,
OBJAVLJUJE
NATJEČAJ

za izbor pojednoga

1. nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto redovitoga profesora, prvi izbor, u znanstvenom području humanističkih znanosti, polju filozofije, grani filozofije kulture, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu
 2. nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto izvanrednoga profesora, u interdisciplinarnom području znanosti, polju obradovnih znanosti, na neodređeno vrijeme, u punom radnom vremenu
 3. stručnoga suradnika u sustavu znanosti i visokom obrazovanju u polju psihologije, na određeno vrijeme, u punom radnom vremenu (zamjena za roditeljni dopust)
- Uvjeti i način prijave objavljeni su u Narodnim novinama i na mrežnoj stranici Fakulteta fhs.unizg.hr.